

پښت

- 2 به يامی ريځخواوه کانی ژناني روژه لاتی کوردستان ، به بونه ی 8 ی مارس 2
- به پښوه چوونی رپورسمی 67 ساله ی دامه زرنای په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان 3 په يامی دهفته ری سیاسیی حیزبی ديموکراتی کوردستان به بونه ی 67 ساله ی دامه زرنای په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان
- 5 به ياننامہ ی په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان به بونه ی 25 ی نوامبر پوژی سپينه وه ی توندوتیژی دژی ژنان
- 7 به يامی په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان به بونه ی 67 ی سالروژی دامه زرنای کوماری کوردستانه وه
- 8 به يامی په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان به بونه ی 9
- 10 بيارنه بوونی دهنگو په نگی ژنان له سياسه تدا
- 12 واژوی په يمانیک گرنگه ، به لام پښوه پابه ندبوونی گرنگتره
- 14 ژنان و مافه کانی مرؤف
- 15 خوشه ویستی په کلايه نه خولانه وه له ناو بازنه په کی پر له نه شکجه دا
- 19 هؤکاره کانی به شدار بوونی ژنان له دهسلات دا
- 21 که لاله ی هاتوچو یان په خسیری ژنان
- 23 به هناز تراژدیای ژناني خوی ئاوا باس دهکا

بابهت

دیمانہ

- 27 به سری مائی ته نیاییه کان
- شوعله قادری ئه ندامی به پښوه به ریی ژنان له دهره وه ی ولات له م دیمانہ په دا باس له رولی
- 28 ژنان له سياسه تدا دهکا
- 30 چاوپښکه وتن له گه ل سوهیلا قادری
- 32 بزووتنه وه ی ژنان به ره و چ ئاکامیک
- 33 به ياننامہ ی هاوبه شی ريځخواوه کانی ژنان به بونه ی 25 ی نوامبر
- په يامی سه رجه م ريځخواوه سینفی کانی حیزبی ديموکراتی کوردستان به بونه ی 26 ی
- 34 سه رماوه ز
- 32 ريځگاکانی تیگه یشتنی خیزان
- 36 دیارده ی زه ماوه ندی ژوره ملی
- 37 ژن و نووسین له قهیراننی کومه لگادا
- 38 ئه ز روژنامه نووسیکی کوردم
- 39 ئه و روژده ی کامؤ کوچی دواپی کرد
- 40 ژن ئه ستیره
- 41 کاریگری جووله وه زرشیه کان له سه ر ژناني دوو گیان و منداله کانیان
- 42 شپړپه نجه ی مه مک
- 54 هه قه یقن: له گه ل وه جیها خانم
- 61 پوشاک زنان ایلام
- 64 دوستیهای از جنس زنان

سه رنووسه ر : مه لیمه ره سولی

دهسته ی نووسه ران : کوپستان فتوومی ، عسمه ت نستانی ، روژه نه زیزی

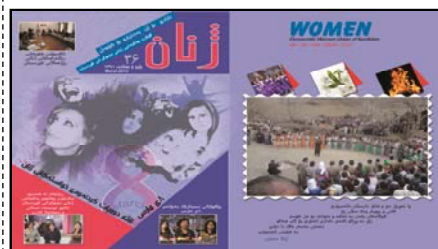
هاوکارانی ئه م ژماره یه : شهونم هه مزه یی، بیگره د عه لی پهور. سوهیلا قادری، مه ندانه مه بیب زاده

ژنان

وه رزان هیه کی سیاسی کومه لایه تی فله رهنگی و نه کده یه

دیازین به رگ: ئه یوب شه هاب راد

مونتاز : خالید یوسفی



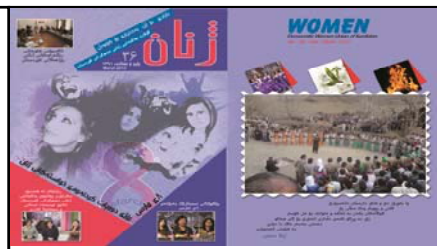
ئیمه یلی : ژنان

Yjd.kurdistan@yahoo.com

ژماره ته له فوون بو پښوه ندی گرتن به

په کیه تیی ژناني ديموکراتی کوردستان

009647702103121





په پامی هاوبه ششی ریکخواوه کانی ژنانی کوردستانی (رۆژه لاتى به بۆنهى 8ى مارس رۆژى جیهانی ژنان

هاونیشتمان به ریزه کان

خه لکی تیکۆشه ری کوردستان

ژنانی ئازادبخاوه دهروه سستی
نه ته وه ی کورد

خه بات بۆ ئازادی وه دی هاتنی دادپهروه ری و
ریز گرتن له به ها مرۆفانی په کان،
میژوویه کی دووردریژ، پرکه ندو کۆسپو پر
له گیانفیدی و قوربانیدی هه یه، له و
نیوه نده دا خه باتی ژنان بۆ وه دسته یانی
سه ره تایی ترین مافه کان و پیکه یانی
کۆمه لگایه کی په کسان بۆ ژن و پیاو، گه لیک
لاپه ره ی زیڕینی له میژووی مرۆفایه تی دا
تۆمار کردوه .

یه کیک له و رۆژه میژووی یانه که ژنان به
گشتی و پیاوانی پیشکه وتوو و هه لگری
بیری نوێ خوازی، خه باتی ژنان له پیناوی
سه ره سستی و په کسان دا به رز ده نرخین،
رۆژی 8ى مارس، رۆژی جیهانی ژنانه .

ئاوردانه وه یه کی کورتیش له م یاده پیروژه دا
ده رخه ری ئه و راستی په حاشاهه لئه گره یه
که ته نانه ت دیاری کردنی 8ى مارس بۆ
رۆژی جیهانی ژن به چه ند قۆناغ و له چ
هه لومه رجیکی دژواردا بریاری له سه ر دراوه .
له وه ها رۆژیکدا، سالی 1875 ی زایینی،
ژنانی کریکاری کارخانه ی رستن و چینی
شاری نیویۆرکی ولاته یه کگرتوو ه کانی
ئه مریکا به ناره زایه تی ده برین به رانه به به

نه ته وه یی و ئینسانی په کانمان دا
هه نگاوه کانمان به برشت تر له رابردوو
هه ل ده گریز و ئاواته خوازین به هاوکاری
سه رجه م ژنان و پیاوان و ریکخواوه مودیرن و
پیشکه وتن خوازه کان کۆمه لگایه کی په کسان و
پر له جوانی بنیات بنیین . ئه م راستی یه ش
له بیر ناکه یه وه که کورت ترین ریگی
گه یشتن به ئامانجه کانمان، ریگی
یه کگرتووی و هاوده نگیمانته .

جاریکی دیکه پیروژ بئ 8ى مارس رۆژی
جیهانی ژنان

یه کیه تی ژنانی دیموکراتی
کوردستان

ریکخواوی کۆمه له ی ژنانی رۆژه لات
یه کیه تی ژنانی دیموکراتی

کوردستانی ئیران

ریکخواوی ئاسوی ژنی کورد

کۆمیته ی ئافره تانی سازمانی

خه بات

ژنانی یه کیه تی دیموکراتیکی

کوردستان

که می موچه ری پێوانیکی هیمانه به ریوه
ده به نو به داخه وه پۆلیس به ره وریوان
ده بیته وه و کۆمه لیکیان لئ بریندا ده کا . له و
ساله به دواوه ئه م حه ره که ته به ره وام په ره
ده ستینی تاکو سالی 1977 یونسکو،
رۆژی 8ى مارس، وه ک رۆژی نیونه ته وه یی
ژنان راده گه یی و له و ساله وه هه تا ئیستا
به م بۆنه یه وه ریژ له ژنان و خه بات و
تیکۆشانیان ده گیرئ .

له کاتی کدا ئه م سال یادی 8ى مارس
ده که یه وه که ژنانی ئیران به گشتی و ژنانی
کورد له و به شه ی نیشتمان به تاییه تی له
سه ره تایی ترین مافه کانی خۆیان بئ به شن و
له وه ش زیاتر ژنانی نه ته وه بن ده سته کانی
ئیران وه ک شارومه ندی پله 3 و 4 سه بریان
ده کړئ . له یاسای بنه ره تی کۆماری بیر
سه ده نیوه راستی ئیسلامی ئیران دا،
ده یان قه یدو به ند بۆ ژنان دانراوه که له
سه ره تایی ترین مافه ئینسانی په کان
بئ به شیان ده کا .

له و یاده پیروژه دا وێپرای به رزنرخاندنی
خه بات و تیکۆشانی ژنانی ئیران به گشتی و
کوردستان به تاییه تی راده گه یه نین که ئیمه
ژنانی کورد یه کگرتوو انه و کۆلنه ده رانه له
ریگی وه ده ست هیمانی سه رجه م مافه

به رۆوه چوونی رۆوه سمی 67 سالهی دامه زانی یه کیه تیی ژانی

دیموکراتی کوردستان



یه کیه تیی ژانی دیموکراتی کوردستان له 67 سالهی دامه زانی خۆی دا به به رۆوه بردنی رۆوه سمیکی تایبته یادی دامه زانی خۆی کرده وه. له و رۆوه سمه دا که دوانیوه رۆی پۆژی پینج شه ممه، 24 ی ره شه مه و به به شداریی سه دان که س له ئەندامانی یه کیه تیی ژان، کادرو پیشمه رگه کانی حیزبی دیموکراتی کوردستان و میوانانی بانگهێشتکراو بو ئه و رۆوه سمه له سالۆنی بۆنه و رۆوه سمه کانی حیزب به رۆوه چوو، یادی دامه زانی یه کیه تیی ژان بهرز راگیرا.



ئه و رۆوه سمه به کۆرسی سروودی یه کیه تیی ژانی دیموکرات دهستی پێ کردو پاشان په یامی یه کیه تیی ژانی دیموکراتی کوردستان به و بۆنه یه له لایه ن خاتوو هه لیمه ره سوولی، سکرتیری ئه و یه کیه تیی یه وه خۆیندرایه وه.

له به شیک له و په یامه دا هاتبوو که ره وتی رووداوه کانی میژوو به تایبته له چه ند ده یی رابردوودا کاریگه ری موسبه ت و ئه رینیی ده وری

ژیان له به ره و پیش چوون و به ئاکام گه یشتنی هه ره که ت و گۆرانه جه ماوه ری به کانه مان له کۆمه لگه جیاوازه کان دا بو ده ره خا و پیمان ده لئ که ه یچ بزوتنه وه وه خه باتیک به بی حوزووری چالاکانه ی ژان به ده ره نجامه دلخوازو پیرۆزه کانی خۆی ناگا.

ژیان له به ره و پیش چوون و به ئاکام گه یشتنی هه ره که ت و گۆرانه جه ماوه ری به کانه مان له کۆمه لگه جیاوازه کان دا بو ده ره خا و پیمان ده لئ که ه یچ بزوتنه وه وه خه باتیک به بی حوزووری چالاکانه ی ژان به ده ره نجامه دلخوازو پیرۆزه کانی خۆی ناگا.



نیونه ته وه یی دایه . ئه گه نه لئین گرینگترین به دلنیایی یه وه یه کیک له گرینگترین هه ره که ته کانی مه ده نی و جه ماوه ری گشتی له ئیرانی ژیر ده سه لاتی کۆماری ئیسلامی دا که مه یینی یه ک میلیۆن ئیمزا به دژی هه لاواردنی ره گه زی بوو که له لایه ن ژانی چالاکو ئازادی خوازی ئیرانه وه له م چه ند ساله ی دوایی دا به رۆوه چوو. کۆفرانسه کانی ژانی رۆژه لات له م چه ند ساله ی رابردوودا، که سایه تیی یه کی ئه کتیفو حاشاهه لئه گرتی به ده ورو پیگه ی ژان له چوارچۆیه ی ده سه ته بهر کردنی مافو ئازادی یه ره واکانی خۆیان له راستای بزوتنه وه ی رزگاری خوازی گه لی کورد له هه موو کوردستان و به تایبته له رۆژه لاتی کوردستان به خشیوه و ئاسۆی داروژۆکی روون و خاوه ندارانه تری ژانمان له گۆره پانه جۆراوجۆره سیاسی و کۆمه لایه تیی یه کانی داهاتووی کوردستان دا پێ نیشان ده دا.

به خۆشی یه وه، ئیستا، ژانیش به ده رککیکی گونجاوو مه یداندارانه تر له خۆیان و ده ورو کاریگه ری یه کانیان گه یشتوون. مه یدانداری و ده ورو کاریگه ری ژان له بزوتنه وه و راپه رینه کانی ولاتانی عه ره بی له م چه ند ساله ی رابردوودا، سه لمینه ری به رزیونه وه ی ئاستی وشیاروی تیگه یشتووی سیاسی و کۆمه لایه تیی ژان له مه و دایه کی به رینتر له پیشوو له ئاستی

دوابه دوای په یامی یه کیه تیی ژان، په یامی ده فته ری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان به و بۆنه یه له لایه ن کاک مسته فا مه ولوودی، ئەندامی ده فته ری سیاسی حیزبه وه خۆیندرایه وه.

بههیز بکه نو زۆرتەر شویندانه ر بن، پێویستی یان به پشتیوانیی حیزبی دیموکراتی کوردستان و هه موو هیزیکیی دیموکرات هه یه. هه ر بۆیه به ناوی دهفته ری سیاسی حیزبی دیموکراته وه، یه کیه تیی ژنانی دیموکرات هه موو ژنانی یه کسانیی خوازی کورد دلنیا ده که یه نه وه هه تا سه رکه وتنو که یشتن به ئامانجه کانیان، حیزبی دیموکرات پشتیوان و هاوکارو یاوه ریان ده بن.

چه ند گۆرانی به ک به دهنگی هونه رمه ندان چه مه ده مین که ریمی و که ریم عه بدولحه میدو جه مال ئه که بری و هه روه ها خویندنه وه ی په یامی یه کیه تیی لوانی دیموکراتی پۆژه ه لاتی کوردستان له لایه ن ئاره زوو عه زیزی، هه لپه رکیی ژنانی دیموکرات، هۆنراوه ی نیعمه ت مه لاو رازاوه مه کالوه یی و پیشاندانی شانۆی کلاۆیک بۆ به هار، چه ند برکه به کی دیکه ی ئه و پێوه رسه مه بوون.

هه ر له و رێوه رسه مه دا له لایه ن یه کیه تیی ژنانه وه له وحی رێزلینان پیشکش به ژماره یه ک ئۆرگان و هاوکاری یه کیه تیی ژنانی دیموکرات کرا که له پێناو به ره وپیش بردنی زیاتری کارو چالاکی یه کانی ئه و رێکخراوه یه دا پشتگیری و یارمه تیی ئه و رێکخراوه یان کردوه.

رهنگیزو زیندوو تر کردوه. زۆرن ئه و دایکو خوشکو هاوسه رانه ی هانی خۆشه ویستانیان داوه بۆ په یوه ستبوون و به شداری له خه بات و ریزه کانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا، و به کاری زۆرترو تا قه ت پرووکین زه حمه تی به رپۆه بردنی مال و پێگه یان دنی منداله کانیان به تنیا خستۆته سه ر شانی خۆیان. جیا له وه ش هه یچ سه نگه ریکو بواریکی خه بات نابینی کچ و ژنی کوردی تیدا چالاک نه بووین و قوربانی و نرخی تیدا نه دابن، وه ک به شداری راسته وخۆ له خه باتی سیاسی، شه ری چه کداری و به رگری خه لکی کوردستان له دژی هیرشه کهران، خه بات و خۆراگری ئازایانه له زیندانه کاند، خه باتی پیشمه رگانه و پشتیوانی له و خه باته، چ وه ک پیشمه رگه و چ وه ک یارمه تی و دابین کردنی ته داروکاتی پیشمه رگه له سه نگه ری شه رو به ره ره کانی دا. هه روه ها ژنان له گه ل تیکۆشه رانی دیموکرات هیزه کانی دیکه ی کوردستان پێ به پێی برا و که سه پیشمه رگه کانیان شاخ و دۆلۆ ده شت و چیا و کوستان و گه رمینان کردوه.

له به شیکی دیکه ی ئه و په یامه دا هاتوه که له هه لومه رجه ئه مپۆدا که خه بات له دژی کۆماری ئیسلامی هه روا درێژه ی هه یه، یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان و به گشتی بزوتنه وه ی ژنان له کوردستان بۆ ئه وه ی زیاتر خۆیان

له و په یامه ی دهفته ری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا و پێرای ئامازه به میژووی دامه زران و تیکۆشانی یه کیه تیی ژنان هاتوه که زۆر جار له م بۆنانه دا باسی ئه و هه لومه رجه له باره کراوه که حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ یه کیه تیی ژنان و تیکۆشانی ژنان پێکی هیناوه و، باس له و پشتیوانی یه بیدریغه کراوه که حیزب له م رێکخراوه ی کردوه. جیی خۆیه تی له م بۆنه یه دا ئاو پیک له خزمه ته کانی یه کیه تیی ژنان به تاییه تی و ژنان به گشتی بده یه نه وه که به بزوتنه وه ی نه ته وایه تی و به حیزبی دیموکراتیان کردوه.



دهفته ری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستان ده لێ که م نین ئه و کچ و ژنانه ی راسته وخۆ بوون به ئه ندام و تیکۆشه ری حیزبی دیموکرات و به به شداری و تیکۆشانی به رده وامیان ریزه کانی حیزبی دیموکراتیان





سەپاندووپیەتی، بىسرنەوہ .

ژنانى ئازادىخوئا!

لە ھەلومەرجى ئەمپۇدا كە خەبات لە دژى كۆمارى ئىسلامى ھەروا درىژەى ھەيە، يەكەيتى ژنانى ديموكراتى كوردستان و بەگشتى بزوتنەوہى ژنان لە كوردستان بۆ ئەوہى زياتر خۆيان بەھيژ بكن و زۆرتەر شويندائەرن بن، پيويستىيان بە پشتيوانىيە حيزبى ديموكراتى كوردستان و ھەموو ھيژنىكى ديموكرات ھەيە. ھەر بۆيە بە ناوى دەفتەرى سياسىيە حيزبى ديموكراتەوہ، يەكەيتى ژنانى ديموكرات و ھەموو ژنانى يەكسانىخوآزى كورد دلنيا دەكەينەوہ ھەتا سەركەوتنو گەيشتن بە ئامانجەكانيان، حيزبى ديموكرات پشتيوان و ھاوكارو ياوہريان دەبئ. بەتايبەتى ئىستا كە كۆمارى ئىسلامى لە نيوخۆىدا تووشى چەند قۆلى و دووبەرەكىيە ديارو حاشاھلنەگر بووہ، قەيرانى ئابوورى لە ھەموولايەكەوہ دەورى داوہ، نارەزايەتتى بىروپراي گشتى و كۆمەلگاي جىھانى

گرانتريشە . چونكە :

يەكەم، ھەروەك باسمان كرد ژنان چالاكانە لە خەباتى سياسىيە خەلكى كوردستان و حيزبى ديموكراتى كوردستاندا بەشدارن . دووھەم، ژنان جيا لە تيكۆشانى سياسىدا، دەبئ بۆ ويستە كۆمەلەيەتى و سىنقى يەكانى خۆشيان لە كۆمەلگاي سوننەتى و پياوسالارى كوردستاندا تىبكۆشنو كار بۆ بەشدارىيە زياتر لە خەباتى سياسى و كۆمەلەيەتىدا بكن . ھەر وەھا چالاكانە ھەول بەدن كەندوكۆسپە سوننەتى و باوو عورفىيەكانى دژ بە ژنان لە سەر ريگاي خۆيان لابەرن . ھەول بەدن مافى ژنان لە قانون دا بگونجئينو نھادينەى بكن . سئىيەم، خەباتى ژنانى كورد بە دابئبوونى مافە سياسى و نەتەوايەتىيەكان كۆتايى نايە، ئەوان ريگايەكى دريژيان لەپيشە بۆ ئەوہى جگە لە سەرىنەوہى سوننەتە كۆنەكانى دژى ژنان، تىبكۆشن شوينەوارى روانگەى كۆنەپرستانەى كۆمارى ئىسلامى لە دژى ژنانيش كە دەيان سالاھ

دۆلو دەشتو چياو كويستان و گەرميتيان كوردوہ . بەشدارىيە ژنان لە مەيدانى راستەوخۆى خەباتدا ئەگەر بەشكى دەگەرپتەوہ بۆ بەرنامەى حيزبى ديموكرات لە راکيشانى ژنان بۆ نيو ريزەكانىدا، بيگومان بەشى زۆرتەرى دەگەرپتەوہ بۆ رۆلى يەكەيتى ژنان لەم قوناغەى خەباتى نەتەوايەتىدا .

بە كورتى دەتوانين بلئين مانەوہو بەردەوامىيە بزوتنەوى كورد بە فيداكارىيە ژنان پشتئەستور بووہ . بۆيە جيگەى خۆيەتى بە ھەموو ئەو ژنو كچانەى راستەوخۆو ناراستەوخۆ لە بەردەوامىيە بزوتنەوہى رزگارىخوآزى خەلكى كوردستان و پاراستنى حيزبى ديموكراتى كوردستاندا بەشدار بوون، ئافرين بلئين . خوشكانى تىكۆشەر!

ئەگەر حيزبى ديموكرات ئەركى قورسى نەتەوہي و نيشتمانى و سياسىيە لە ئەستۆيە كە برىتىيە لە پيگھيئەنى ئيرانىكى ديموكراتىكو فيدرال، ئەركى ژنان قورسترو



بێسه‌روشوین کردنی ژنان و ده‌ستدریژی کردن بۆسه‌ریان و به‌دهیان نمونه‌ی دیکه نه‌بیستین که هه‌موو ئه‌و هه‌والانه نیشانه‌ی بنده‌ستی ژنان له کۆمه‌لگای کورده‌واری دان. هه‌موو ئه‌مانه نیشان ده‌دهن که که‌لتوری کۆنه په‌رستانه‌و قه‌یزه‌ونی پیاوسالاری و توندوتیژی به‌رانبه‌ر به ژنان له نێو کۆمه‌لگای کورده‌واری دا هێشتا زیندوووه‌و قوربانیه‌ی لێ‌ده‌که‌وتیه‌وه. توندوتیژی دژی ژنان دیارده‌یه‌کی تازه نیه به‌لام به سه‌رنج‌دان به به‌په‌لایه‌وونی لایه‌نه‌کانی توندوتیژی پێویسته نیشانه‌ی تۆکم و کارا تر بۆ پشتیوانی له ژنانه‌ی ده‌که‌ونه‌به‌ر توندوتیژی دابپه‌ژێرێ. یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکراتی کوردستان وهک هه‌میشه نه‌فره‌تو بپه‌زاریه‌ی خۆی له دژی هه‌رچه‌شنه کورده‌وه‌یه‌کی ناپه‌واو ناعادیلانه به دژی ژنان ده‌رده‌به‌رێ و به‌توندی مه‌حکومی ده‌کاوه‌هرله‌وکاته‌شدا داوا له هه‌مووان و به‌تایبه‌تی چالاکانی مافی مرۆڤو یه‌کسانی‌خو‌ازان و حه‌یزبو پێک‌خاوه‌کان و سه‌رجه‌م پۆژنامه نووسان و میدیا کوردی‌یه‌کان ده‌کا که‌له پیناو کار بۆ نه‌هێشتنی لایه‌نه‌کانی توندوتیژی و ئاگاداری و هۆشیارکردنه‌وه‌ی تاکه‌کانی کۆمه‌لگا هاوکارمان بن. به‌لکوو بتوانین به‌کاری فه‌ره‌هنگی و میدیایه‌ی ئه‌م نه‌ریته دواکه‌وتوو له‌نێو به‌رین.

سه‌رکه‌وتی خه‌باتی ژنان له‌پیناو یه‌کسانی دا ده‌سته‌ی به‌په‌لایه‌وه‌یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکراتی کوردستان

25 ی نوامبری 2012 ی زاینی

به‌رانبه‌ر به 5 ی سه‌رماوه‌زی

1391 ی هه‌تاوی

به‌یاننامه‌ی یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکراتی کوردستان به‌بۆنه‌ی 25 نوامبر پۆژی سه‌رینه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ژنان

توندوتیژی دژی ژنان به‌داخه‌وه به‌دریژی می‌ژوو له‌نێو گه‌لانی دنیا دا هه‌بووه و چه‌مکی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ژنان وهک دیارده‌یه‌کی جیهانی به‌هه‌ولێ فیمینسته‌کان له ده‌یه‌ی 80 ی زاینی دا ده‌ستی پێ‌کرد که به‌شوین هه‌ول و خۆماندووکردنی فیمینسته‌ی یه‌کسانی‌خو‌ازه‌کان دا پێک‌خاوه‌ی نه‌ت‌وه‌ یه‌کگرتوو‌ه‌کان سالی 1993 ی زاینی به‌یاننامه‌ی سه‌رینه‌وه‌ی توندوتیژی به‌دژی ژنانی وهک ستراتیژی ده‌ستوری کار بۆ سه‌رجه‌م پێک‌خاوه‌ی دامه‌زراوه حکومه‌ته‌ی و نا‌حکومه‌ته‌ی یه‌کان له کۆپی گه‌شتی دا به‌ په‌سه‌ند گه‌یان.

سالی 1999 پۆژی 25 ی نوامبر وهک پۆژی جیهانی سه‌رینه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ژنان ناو نرا، به‌وه‌مه‌به‌سته که نێوه‌پۆکی به‌یاننامه‌که به‌شپۆه‌یه‌کی گه‌شتیتر جیه‌جێ بکری. توندوتیژی به‌دژی ژنان بریتی یه له هه‌رچه‌شنه کورده‌وه‌یه‌کی توندوتیژ که به‌په‌لایه‌وه‌ی هه‌لاره‌نی په‌گه‌زی بێ و بپه‌ته هۆی خه‌سار له پووی فیزیکی، په‌گه‌زی یان زه‌ینی له‌سه‌ر ژن. به‌داخه‌وه ئه‌م دیارده‌یه له‌نێو گه‌لی کوردیش دا به‌دی ده‌کری. ئیستا پاش 34 سال له ده‌سه‌لاتی نه‌گریسی کۆماری ئیسلامی ژنان به‌شپۆه‌ی کۆمه‌لایه‌تی، په‌گه‌زی و ئابووری پوویه‌پووی توندوتیژی ده‌بنه‌وه، ژن وهک مرۆڤی په‌له دوو داده‌نری که له نێویشیان دا ژنی کورد دوو جار تووشی هه‌لاره‌نی و توندوتیژی ده‌بپه‌ته‌وه! واته له‌پووی په‌گه‌زی و له‌پووی نه‌ته‌وايه‌تی‌یه‌وه. له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه به‌داخه‌وه پۆژ نیه که هه‌والی دلته‌زینی کوشتنی ژنان و

شان به‌شانی ناپه‌زایه‌تی یه‌ نێو‌خۆی یه‌کان له په‌ره‌گرتن دا یه، ئه‌م بارودۆخه‌ چاوه‌پوانیه‌ی ئالوگۆپی لێ ده‌کری.

گومانی تیدا نیه خه‌لکی ئێران هه‌رکه ده‌رفه‌تیان بۆ به‌خسێ سێبه‌ری شوومی ئه‌و ریژمه دژی ئینسانی یه له سه‌ر خۆیان لا ده‌به‌نو و هه‌ول ده‌دهن نیشانه‌ی دیموکراتیک له ولاته‌که‌یان دا دابه‌زه‌ری. هه‌ر بۆیه یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکراتی کوردستان و حه‌یزیه‌ی دیموکراتی کوردستان ده‌بێ به وشیاوه‌یه‌وه بپوانه ئالوگۆپه‌کان و خۆیان بۆ هه‌ر ئه‌گه‌ریک ئاماده بکه‌ن. دلنیا یان ژنان له ئالوگۆره‌کانی داها‌تو‌دا رۆلی

کاریگه‌ریان ده‌بێ، چونکه له‌ماوه‌ی ده‌سه‌لاتی کۆماری ئیسلامی دا زیاتر له هه‌ر تووژیکێ دیکه بوونه قوربانیه‌ی هه‌لاره‌نی جینسی و سووکایه‌تی یان پێ‌کراوه. ئه‌م سیاسه‌ته پوتانسیه‌لیکی به‌هیزی له نێو ژنان دا پێک هێناوه که ده‌توانی سه‌رچاوه‌ی ئالوگۆپه‌ چاوه‌پوان کراوه‌کان بێ، که ده‌بێ یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکرات به‌نۆره‌ی خۆی که‌لکی باشی لێ‌وه‌ریگری.

سه‌رکه‌وتی خه‌باتی یه‌کیه‌تیه‌ی ژنانی دیموکراتی کوردستان له ریگای "نازادی بۆ ژنو به‌ختیاری بۆ کۆمه‌ل" دا. سلاو له خه‌باتی یه‌کسانی‌خو‌ازانه‌ی ژنان له کوردستان، ئێران و سه‌رانسه‌ری جیهان.

ده‌فته‌ری سیاسی

حی‌زی دیموکراتی کوردستان

24 ی ره‌شه‌مه‌ی 1391 ی هه‌تاوی

(14 ی ماری 2013 ی زاینی)

په یامی په کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان به بونه ی

67همین سالروژی دامه ززانی کوماری کوردستانه وه



خه لکی خه باتگیری کوردستان!
2ی ریبه ندانی ئەم سال 67 سال به سهر دامه ززانی کوماری کوردستان له مه هاباد له لایه ن پیشه وای مه زنی کورد، قازی محه مده ی نه مره وه تی ده په پری. له و رۆژه دا قونایگی گرنگو زیترین له میژوی کورد دهستی پئ کردو، له ماوه یه کی کورتدا گه لیک ده سکه وتی به نرخ به دی هاتن که زۆر ده ولت له ماوه یه کی ئاوا کورتدا به ده ستیان نه هیناون. کۆمار 11 مانگی زیاتر نه خایاند به لām له و 11 مانگه دا جگه له ده سکه وته سیاسی و فرهه نگی و ئابووری به کان له بواری کۆمه لایه تی پشدا به تایبه تی له بواری مه سه له کانی پیوه ندیدار به ژنانه وه، گه لیک هه نگاهی به که لک هه لگیران و روانگه یه کی نوئ به قازانجی ژنان سه ری هه لدا.

یه کیک له ده سکه وته گرنگه کانی کوماری کوردستان دامه ززانی دوو ریخه راوی سینفیی تایبه ت به ژنان و لاوان بوو که هه نگاهی نوئ بوو له و کاته دا بو ئه وه ی ریز له که سایه تیی ئەندامانی ئه دوو توژه کۆمه لایه تی به بگیری و ریگا خوش بکری بو ئه وه ی بیخه نیو مهیدانی کارو تیخوشانی کۆمه لایه تی و سیاسی به وه. بویه بزوتنه وه ی ژنان له رۆژه لاتی کوردستان قه رزداری کوماری کوردستان و شه خسی پیشه وا قازی به که بنه ماله که ی به ردی بناغه ی ریخه راوی ژنانیان دانا. له ژماره 25 ی رۆژنامه ی "کوردستان" 26 ی ره شه مه ی 1324 دا ئیشاره به رۆژی دامه ززانی یه کیه تیی ژنان یان به قه ولی ئه و کات "

حیزی دیموکراتی ژنانی کوردستان" کراوه. له و ژماره یه ی " کوردستان" دا هاتوه: " رۆژی جمعه 24 - 12 - 1324 له لایه ن یای پیشه وای کوردستان له ژماره یه کی زۆر له یایانی تیگه یشتوی کوردستان گێدرایه وه له ساتی 3 ی پاشنیوه پۆ له ئه نجومه نی فرهه نگی کو بوونه وه به سه رۆکایه تیی یای پیشه وای کوردستان (یای مینا) حیزی دیموکراتی ژنانی کوردستان دامه ززانی ژماره یه کی زۆر له یایان نیونوسیان کرد... "

ئیسیتاش یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان خو ی به قه رزداری بزوتنه وه ی کورد به تایبه تی حیزی دیموکراتی کوردستان ده زانی که به پشتیوانیی ئەم حیزه دیفاع له مافه ئینسانی و بنه په تی به کانی ژنانی رۆژه لاتی کوردستان ده کا که له لایه ن ریژی می کۆنه په رستی کوماری ئیسلامی به وه پیشیل ده کرین.

به پریزان!
له کاتیکدا جیژنی 67 ساله ی دامه ززانی کوماری کوردستان ده گرین، که به داخه وه

کۆمه لگای کورد له فه زای له ده ستچوونی 3 ژنه تیخوشه ری کوردی باکووری کوردستان دایه که چه ند رۆژ له وه پیش به دهستی تیژوریست یان تیژوریستانی نه ناسراوه وه له پاریس تیژورکران و شه هید بوون. یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان ئەم کرده وه دپندانه و تیژوریستانه یه مه حکوم ده کاو هاوده ردیی خو ی له گه ل بنه ماله و که سوکاری ئه و پۆله شه هیده ده رده بری. به هیوان هه رچی زووتر ئه و ده ستانه بناسرین که له پشت ئەو کاره ساته وه بوون و به دهستی عه دالت بسپێدرین.

به رزو پیروژ بی یادی دامه ززانی کوماری کوردستان.
سالو له گیانی پاکی پیشه وا قازی دامه ززانه ری کوماری کوردستان.
وه دی بئین ئامانجه کانی کوماری کوردستان.

یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان
2ی ریبه ندانی 1391 ی هه تاوی

په پامی په کیه تی ژنانی

دیموکراتی کورستان به بونه ی

خوشک و برایانی نازیز !

میوانه به ریژه کان !



لیره کۆبووینه وه تا به بۆنه ی 8ی مارس روژی جیهانی ژنانه وه ریژ له پله و پایه ی به رزی ئینسانی ژن بگرین و ئاوه ریک له وه سته م و نابه رانبه ری و هه ولدان له دژی ژنان بدینه وه و محکومی بکه یین .

له 8ی مارس 1857 زایینی که رایه رینی ژنانی له شاری نیویورک سه رکه وت . تا سالی 1977 که ئه م روژه له ریکخرای نه ته وه یه کگرتوه کان وه ک روژی جیهانی ژن دیاری کراوه ، خه باتی ژنان بو وه ده سته پینانی مافه ئینسانیه کانیا ن گه لیک هه ورازو نشیوی هه بوه ، ئه وه بو نیو سه ده ده چئ مافی ئینسانی ژن بوته پرنسیپیکی جیهان و نیونه ته وه یی، هه ر چه نده له ولاتانی پیشکه وتووی سه نعه تیدا که زۆربه یان دیموکراتن هیشتا فه رق و جیاوازی له دژی ژنان به دی ده کړی و ته نانه ت ژنان ده بنه قوربانی نابه رانبه ریه کان ، به لام له م کۆمه لگایه نه دا ژنان تا راده یه ک زۆر به ماف و پیگه ی ئینسانی خویان گه یشتوون . ئیمه له کاتیکیا ریژ له روژی جیهانی ژن ده گرین که به داخه وه له ناوچه ی ئیمه دا به تاییه ت ئیران مه سه له ی ژن له جیاتی به ره و پیش چوون پاشه کشه ی کردوه ، ته نانه ت له کۆمه لگای سوونه تی و گوند نشینی رابردوودا وه زعیه تی ژنان له چا و ئیستا باشتر بوو، له پیوه ندیه سوونیه تیه کاند

*سه ره له دانی رادیکالیزمی ئیسلامی به تاییه تی هاتنه سه ر کاری کۆماری ئیسلامی له ئیران ، ئه م ریژیمه که کاریگه ری له سه ر ناوچه هیه له نیو خۆدا کۆنه په رستانه ترین و دواکه وتووترین یاساکان به سه ر ژنان دا ده سه پیئتی .

*به شیکی زۆر له ژنان به هوی بیروباوه ری ئیدوئولوژی یان یان به هوی نه خوینده واری یه وه ، ئه و نابه رابه ری به ره وا ده زانن و به به شی خوا و قسه مه ت و نسبی ده ده نین پیی رازین .

ئه زموونی ولاتانی دوور و ئه زموونی ناوچه که شمان پیمان ده لای له هه ر جیگایه کی دیموکراسی له به ره و دایه مافی ژنان باشتر وه به رچا و ده گیرئ ، هه ر دوو نه روین دامه ززانی یه که م ریکخرای ژنان بو کورد ده گه ریته وه بو سه رده می کۆماری دیموکراتیکی کوردستان له مه اباد ،

بۆیه خه باتی ژنان ئه گه ر لایه ک خه باتیکی کۆمه لایه تی و یه کسانیه خوازه ، له لایه کی دیکه شه وه خه باتیکی سیاسی و دیموکراسی خوازیشه .

به هیوای سه رکه وتنی ئه م خه باته ،

پیرۆز بی 8ی مارس له ژنانی جیهان به گشتی و ژنانی کوردستان به تاییه تی

19ی ره شه مه ی 1391ی هه تاوی

9ی مارس 2013ی زایینی

ده سته ی به ریژه به ری په کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان

دیاره دی بی به شی و زۆری ماف و ده سه لات به پیاوان بووه ژنان ده رفه تیکی که میان هه بوو، له نه زمی کۆن دا لانی که م ژنان و پیاوان پیکه وه له ورزیرو ئاژه لداریدا شان به شانی یه ک کاریان ده کرد و له رووی ئابووریه وه هه ر دووکیان به ره م هینهر بوون ، نه زمی نوئ کۆمه لایه تی ئه و هاوسه نگیه نسبه شی تیکداو ژنان له بنه ماله دا له کونجی ژووری پستاوت و له ده ره وه ش له ژیر چارشوو .

له روژه لاتی نیوه راست به گشتی و له ئیران به تاییه تی سئ هۆ به ته واوی ژنانیا ن له هه موو مافه کانیا ن بی به ش کردوه :

*ره وانگه ی کۆن و سوونه تی له دژی ژنان ، که ژنان له باری عه قلی و جه سته بییه وه به ناته واو ده زانئ ، فه رق و جیاوازیدانان له دژی ژنان و کچان و ته نانه ت له نیوان خوشک و برا له بنه ماله دا، به زۆر به شوودانی کچ و نه بوونی ئازادی هه لپژاردنی هاوسه ر هتد

دیارنہ بھونی دہنگو ۽ ڊنگی ڙٺان لہ سیاست دا

ن. مہلیمہ (دسپوولی)



ليکڪانه وه له سر به سووڊبوني ٿو هه ننگاوه بڪه نو رادهي به قازانچ بوني ڙٺان له پوسه سرهڪي به کاندا شرفه بڪه ن.

چاوه پواني له خودي ڙٺان له م پيٺاوه دا چيه؟ تا ئيسا بومان دهرڪه وتوه كه پڙهه يڪ له و ڙٺانهي له دهسه لاتدان و هڪ ڙٺيڪي سرهڪه وتوي سياسي ناويان دهرئ كه سانتيڪن كه سياسته ڪردنيان ڪڙپي سياسته تي پياوانه و هيچ چه شنه بچوون و ذاتي ڙٺانه له شيوازي سياسته ڪردنيان دا به دي ناکري، كه ٺهه مش دهبيته هوي لاوازي ڪاري سياسي به شيڪ له و ڙٺانه .

ٺهه له کاتيڪدايه كه ٺهوان ده توانن پيڪهاتهي سياسته به رهو خواهسته ڪاني ڙٺانهي خويان به رنو پييازي نوي له پيڪهاتهي سياسي دا داپڙڻ .

ڪاري سياسي فهري برتي به له پيٺاسه يڪ له ڙڙ سر دپري «لڙيڪي پيڪهٺان» دا به و اتايه كه له سياسته تي فهري دا ٺامانچي سياسي ساز دهڪري. هر بويه ڙٺان به سانايي ده توانن پيڪهاته يهڪي داپڙڙاوي سياسي بگورن. ٺهوان دهبي له نيو حيزبه ڪانيان دا له به رامبه ٺه و له مپه رانه دا كه پيشگيري له به شداربوني ڙٺان له پروسه سياسي به کاندا دهڪن پاره ستنو نايئ ٺيٺان ليڪدانه وهي هه لئيان له سر بڪري. زور جار بچووني پياوانه ي ڙٺان به نيسبهت خويان دهبيته هوي ٺه وه كه بيروپايان له سياسته دا به هيند نه گيري كه ٺهه مش دهبيته هڪاري پهروه دهڪردني ڙٺانتيڪ كه قه بو لئيان ڪرده، هه مو ڪات پاشڪو بنو نه چنه پانتايي برپاردانه وه به مچوره ڙٺان له قوناعي «دواکه وتويي پهروه دهبي» دا ده ميننه وه به رده وام به رنامه و پرگرامه ڪاني پياوان

هه لئنه گره. ليره دا به پرسيارڪ وتاره كه م دريڙه پئده دم به راستي ٺامانچ له بوني ڙٺان له جيهاني سياسته داو به تايه تي له تروپي دهسه لات دا چيه؟

زور ڪس له سر ٺه و بروايه ن كه زانستي سياسته و هڪ زوريه ي زانسته ڪاني ديڪه ي ڪومه لگا به پي خواستي پياوان بناغه ڪاني داپڙڙاوه و هر به وپن بهش به پيوه دهچن. به لام به پي بنه ماي به ڪساني دوو پهگه ز پيوسته ڙنو پياو پيڪه وه سياسته ئيداره بڪه ن . هاوڪاري ڪردن بچو پيڪهٺيانهي قهواره يهڪي سياسي ئيده ٺال پيوستتي به هه موانه به هر دوو پهگه زوه . به لام زياتر سازداني به ستنيڪي وه ها دهگه پيٺه وه سر سياسته تمه دارانيڪ كه هه ستيان به بوشي له و خانه يه دا ڪرده و ٺهوان پيوسته بچو به رابهري پهگه زي له بيياشي برپاردان داو برده سهري پڙه ي ڙٺاني به توانا و سازداني سيمايه ڪي نورمال، په وٽيڪي پوه به هه لڪشان له پڙه ي ڙٺان دا وه پڙي بخن . جيگاي ٺامازه يه كه سياسته به گشتي و سياسته تي ڪوردي به تايه تي چي ديڪه له به رڙه وه ندي دا نيه كه له تيوري سياسي ڪلاسيڪ كه لڪ وه برگري. به و پيٺه كه ٺه تيوري به، شيوازيڪي جياڪارانه يه و تي دا ڙڙ دهسته ي پهگه زي من دهبيته فشاريڪي گه وره بچو سياسته تمه داران، چونكه ٺه ڪاره له گه ل باوه رو بنه ماڪاني ٺازادي يهڪ ناگريته وه . شيواي گوتنه كه بچو گورپني هاوڪيشه ي دهسه لاتي ڙنو پياو له ڪومه لگه دا نايئ ته نيا ڙن بون و هڪ پهگه ز له به ر چاو بگري له پيٺاوه مؤدبرن ڪردني سيماو پوخساري دهسه لات دا ، به لڪو ڙٺانتيڪ پيوسته بينه پيشه وه كه هوشيارو ٺاگاو به توانا بن . له قوناعي دواتر دا ٺهريڪي سياسته تمه داران دهگورپو ٺهوان دهبي

له سهده ي بيستو يه ڪه م دا مؤديلي ڪومه لگاي پياوسالار له دنيا دا چي ديڪه باوي نه ماوه و خوازياراني ٺه م مؤديله ڪارڪردنه به به رده وامي پڙه يان ڪه م ڪه متر دهبيته وه . له م سه رده مه دا به شداري ڙٺان له پانتايي به جوراوجوره کان دا بوته باسيڪي گرنگو به پي بچووني خاوه ن رايان گه شه ي ڪومه لگا به بي گه شه و به شداري نيوي ٺه نداماني ڪومه لگا سه قه تو ناته واوه . به به شداري ڙٺان له به پيوه بردي ڪومه لگادا قازانچيڪي گه وره به هه موان دهگاتو هيزي چاڪسازي به هيزتر دهبي. ٺه گه ر بمانه وي به جوريڪي ديڪه باسه كه بينينه گورپو بنه مال يهڪ له به رچاو بگري به م جوره ي لئدي كه ٺهه هيچ ڪات ناتوانين بنه مال يهڪ بدوزينه وه كه ڙن يان پياوي تي دا نه بي به لام گه شه بڪا . به واتايه ڪي ديڪه بنه مال يه ڪي ٺاساي پيوستتي به بوني ڙٺيڪو پياويڪ هه يه به وه هويه كه له پوي پيڪهاته ي ڪومه لايه تي يه وه هه ريهڪ له وانه خاوه ني تايه تمه ندي خوياننو ده توانن تايه تمه ندي يه ڪاني يه ڪتري ته واو بڪه نو دواتر ڪومه لگا ته ڪميل بڪه ن. ٺه م باسه ده توانن له گومه لگايه ڪي به رهه مه پنه رو له حيزيڪي سياسي شدا هه ر وا بي و بچو سه ركه و تن پيوسته كه لڪ له تايه تمه ندي هه رده و پهگه زي نيو م وه ربيگري .

ريڪخراو، و حيزبه سياسي به کان ٺه گه ر نه توانن له هيزو پوتانسيله ي هه رده و پهگه ز كه لڪ وه رگرن بي گومان توشي گرفت ده بن . ٺالوگوره ڪان له ده يه ڪاني پاردوودا بوونه ته هڪاريڪ كه ٺه و راستي به ده ريهڪه وي كه بوني ڙٺان له سياسته دا پيوستتي به ڪي حاشا

جیبه جی ده‌کەن. بۆیه تهنیا ژن‌بوون وهک ره‌گه‌ز له سیاسه‌تدا چاره‌سه‌ری کێشه نیه. ژنان ده‌توانن بینه ئەه‌رۆم‌گه‌لیکی کاریگه‌ر بۆ وه‌پێ‌خس‌تنی سیاسه‌تی عادیلان‌ه‌و ناشتی‌خ‌وا‌زان‌ه‌ له تروپکی ده‌سه‌لات‌دا که ئە‌وه‌ش خا‌لیکی گ‌رن‌گه‌ که پێ‌ویسته‌ بپێ‌ته‌ بنه‌مایه‌ک بۆ نیشاندانی ه‌زری ژنان‌ه‌ که ه‌زریکی چاره‌نووس‌ساز‌ه‌ له نی‌زانی سیاسه‌ت‌کردن‌دا. ئە‌وان ده‌توانن چی دیکه‌ نه‌هێ‌لن و‌شه‌ی دیموک‌راسی بپێ‌ته‌ ته‌پ‌لی نیو به‌تال له پێ‌که‌اته‌ سیاسی‌یه‌کان‌دا. به‌گ‌شتی کاتیک ژن که‌لک له ه‌یژن‌مویی سیاسه‌تی خ‌وی وه‌ریگ‌ری ده‌توانی خ‌ولق‌ینه‌ری دنیا‌یه‌کی به‌دوور له ه‌یرشو ملام‌لانی ناسالمو توند‌وتیژی بێ. پێ‌ویسته‌ ژنان پێ‌ناسه‌یه‌کی دیاری‌ک‌راویان له تیوری سیاسه‌ت‌و سیاسه‌تی پ‌راکتیزه‌ک‌راو هه‌بێ.

له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه‌ چالا‌کانی ژن ده‌بێ ئە‌وه‌ بزانه‌ که چالا‌کی له بیا‌فی ژنان‌دا به‌رده‌وام به‌سه‌ت‌راوه‌ته‌وه‌ به‌ پرسه‌ سیاسی‌یه‌کان. به‌وه‌ ه‌ویه‌ که کاتیک ژنانی چالا‌ک باس له گ‌ورپینی قانونیک ده‌کەن پ‌سته‌وخ‌و ناما‌ژه به پێ‌که‌اته‌ سیاسی‌یه‌کان ده‌کەن، له واقی‌ع‌دا ئە‌وان داوی گ‌ورپینی پێ‌که‌اته‌یه‌ک ده‌کەن که ئە‌مه‌ش ئە‌مریکی سیاسیه‌، له‌ه‌ر شوینیکیو له‌ه‌ر کۆمه‌لگایه‌ک‌دا به‌ش‌داری‌کردنی ژنان له سیاسه‌ت‌دا پێ‌ویسته‌. فیمینیس‌ته‌کان له‌سه‌ر ئە‌وه‌ باوه‌ر‌ه‌ن که پێ‌ویسته‌ ژنان له کاری سیاسی‌دا به‌ش‌دار بنو هه‌رله‌و کاته‌ش‌دا پیاوانیش به‌ش‌دار بن له‌کاری نیومال‌دا، واته‌ کاری ژنانی تاییه‌تی. به‌واتایه‌کی دیکه‌ فیمینیزم داوا‌کاری تیک‌ش‌کاندن‌ی په‌رژینه‌کانی نیوان تاییه‌تی و گ‌شتی‌یه‌!

چه‌ند ه‌وکاریک بۆ دووره‌ په‌ریزیی ژنان له سیاسه‌ت:

چه‌ند ه‌وکاریک که بوونه‌ته‌ ه‌وی دووره‌ په‌ریزیی ژنان له سیاسه‌ت بریتین له:

- نه‌بوونی متمانه‌به‌خ‌بوون و ترسان له ده‌رب‌پ‌ینی بیروپ‌رای خ‌ویان که ه‌وکاریکه‌ ده‌چیت‌ه‌وه‌ بۆ‌سه‌ر ش‌یوازی په‌روه‌ره‌ له بنه‌ماله‌و کۆمه‌لگادا.

- بی‌گانه‌بوون له‌گه‌ل که‌شی سیاسی‌و به‌هی خ‌ویان

نه‌زانین و بێ‌ه‌نگیزه‌یی له به‌ش‌داری له سیاسه‌ت‌دا.

- متمانه‌نه‌کردن به‌ توانایی‌یه‌کانی خ‌ویان.

- که‌مه‌ئ‌زمونی که ه‌وکاره‌که‌ی ده‌گه‌رپێ‌ته‌وه‌ سه‌ر ئە‌وه‌، له‌ئاستی ناوه‌ندی‌دا به‌رپ‌رسایه‌تی پ‌ی نه‌بووه‌و ئە‌مه‌ش ه‌وکاریکه‌ که که‌مه‌ئ‌زمون بێ له ئاستی سیاسه‌تی که‌ل‌دا.

- بیانوی ئە‌وه‌ که هه‌ل‌سه‌نگاندنی سیاسی‌یان لاوازه‌ که ئە‌مه‌ش ده‌گه‌رپێ‌ته‌وه‌ سه‌ر ئە‌وه‌ راستی‌یه‌ که ئە‌وه‌ ئیمکان و ده‌ره‌تانه‌ی له‌به‌ر ده‌ستی پیاوان‌دا بووه‌ بۆ فید‌بوون و به‌رپ‌رسایه‌تی به‌کرده‌وه‌و بنه‌ما فک‌ری‌یه‌کان، ه‌یچیان له‌به‌رده‌ستی ژندا نه‌بوون.

دیاره‌ ئە‌م خا‌لانه‌ی که ناما‌ژه‌یان پ‌ی‌ک‌را مه‌رج نیه‌ له‌که‌سایه‌تی هه‌موو ژنیک‌دا خ‌و بنوین. به‌وه‌ ه‌ویه‌ که ه‌ر ئە‌وه‌ خا‌لانه‌ی که ناما‌ژه‌یان پ‌ی‌درا، له‌لایه‌ن ه‌یندیک له ژنانی نوخبه‌و به‌تواناوه‌ ه‌یلی سووریان به‌سه‌ردا هاتوه‌و ئە‌وان توانویانه‌ خ‌ویان به‌هه‌مووان به‌سه‌لمینن و به‌لام له‌م پێ‌ناوه‌دا ماندووبوون و کاری زیاتر پێ‌ویسته‌. ژنانی خاوه‌ن‌توانا و لێهاتوو ده‌بێ هه‌ول به‌ده‌نو پارێزگاری له مافی ده‌رب‌پ‌ینی خواسته‌کانیان بکەن، چونکه‌ مافی ده‌رب‌پ‌ینی بۆ‌چوونی ژنانه‌ مافیکی دیموک‌راتیکه‌و پێ‌ویسته‌ په‌چاو بک‌ری. ئە‌وان پێ‌ویسته‌ هه‌ولی زیاتر به‌ده‌ن بۆ برده‌سه‌ری ئاستی زانیاری‌یان سه‌به‌ره‌ت به‌ مافه‌کانی خ‌ویان له‌سیاسه‌ت‌داو هه‌ول به‌ده‌ن له‌پێ‌ناوی پ‌ی‌داچوونه‌وه‌و چاک‌ساز‌ی گ‌ورپینی ه‌زوو تیکه‌یشتنه‌ هه‌له‌کانو شکاندنی به‌ریه‌سه‌ته‌کان. ئە‌وان پێ‌ویسته‌ بینه‌ پ‌الپشتو زه‌مینه‌ساز بۆ به‌ش‌داری زیاتری ژنانی دیکه‌ له‌سیاسه‌ت‌داو هه‌ول به‌ده‌ن بۆ په‌رده‌لادان و پ‌وومال‌کردنی لێهاتوویی ژنان که تا ئیستا به‌شاراوه‌ ماوه‌ته‌وه‌.

له‌کۆتایی‌دا جاریکی دیکه‌ جه‌خت له‌سه‌ر ئە‌مه‌ ده‌که‌مه‌وه‌ که:

حیزبو و پ‌یک‌خ‌راوه‌ سیاسی‌یه‌کان ده‌بێ هه‌ست به‌مه‌ بکەن که ئە‌وان پ‌ی‌ژه‌یه‌ک له‌ ده‌نگی مه‌ش‌روعیان له‌لایه‌ن ژنانه‌وه‌ پ‌ی‌دراوه‌و به‌ش‌یک له متمانه‌ی سیاسی‌یان له کۆمه‌لگای جیهانی‌دا په‌یوه‌ندی به‌ به‌ش‌داریی ژنان له‌نیو ریک‌خ‌راوه‌که‌یان‌دا‌یه‌.

ئە‌وان ده‌توانن هه‌ول به‌ده‌ن له پێ‌ناو سالم‌پ‌راگ‌رتنی سیستمی‌دا به‌ش‌کردنی ده‌سه‌لات‌و به‌رگری‌کردن له‌ مۆنۆپۆل‌کردنی ه‌یز له‌لایه‌ن گ‌روپ‌و یاخود که‌سانیک‌ی تاییه‌ته‌وه‌ که ئە‌مه‌ ئه‌ریکی زۆر گ‌رن‌گه‌. حیزبه‌ سیاسی‌یه‌کان ئه‌ریکی سه‌ره‌کی‌یان له‌پێ‌ناو

جه‌زبو کۆکردنه‌وه‌ی ژنان به‌ره‌و پ‌رۆسه‌ سیاسی‌یه‌کان له‌سه‌ر شانه‌. ئە‌وان ده‌بێ به‌به‌رنامه‌و پ‌لانی کاری‌یه‌وه‌ هه‌نگاو بنین و ده‌ره‌ته‌کان بۆ ژنان ئاوه‌لاتر بکەن که ئە‌م کاره‌ش ده‌بیت‌ه‌ ه‌وی شه‌فاف‌بوونیان و ده‌رخ‌ری ئە‌مه‌ ده‌بێ که ئە‌وان نوین‌ه‌رایه‌تی هه‌موو چ‌یزو توین‌ه‌کانی کۆمه‌لگادا ده‌کەن به‌بێ هه‌لا‌وردن و له‌په‌راوی‌خ‌س‌تن. هه‌روه‌ها پێ‌ویسته‌ ئە‌ندامانی خ‌ویان له‌ گ‌رنگی یه‌کسانی مافی ژن و پیاو له‌ کۆمه‌لگه‌دا و ش‌یار بکە‌نه‌وه‌. خا‌لیکی گ‌رنگی دیکه‌ ئە‌وه‌یه‌ که مکانیزمیک بدۆزنه‌وه‌ که کاتیک ژنان ئه‌ریکی به‌رپ‌رسایه‌تی‌یان قه‌بوول‌کردوه‌، پ‌شتیوانی‌یان لێ‌ب‌ک‌ری، واته‌ میکانیزمی پ‌شتیوانی بۆ هاندان و به‌رده‌وام‌بوونی ژنان له‌ پ‌سته‌ سه‌ره‌کی‌یه‌کان‌دا پ‌یک بپ‌ین. بێ‌گومان پ‌رک‌ردنه‌وه‌ی بۆشایی ده‌نگو په‌نگی ژنان له‌سیاسه‌ت‌دا، ئی‌را‌ده‌و ویستی ده‌و‌خ‌و به‌رده‌وامی ده‌خ‌وا‌زی.

ئە‌مه‌ش گ‌رن‌گ‌ترین ئامراز‌ی په‌ره‌پ‌یدانی که‌لتووری پاراستنی مافی م‌رۆ‌قه‌. پاراستنی مافی م‌رۆ‌ف مه‌رجی پێ‌ویستی جی‌گ‌یر‌بوونی دیموک‌راسی، ئاش‌تی و هه‌ما‌ه‌نگی کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌. حیزبه‌ سیاسی‌یه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان له‌ بواری فک‌ری‌و سیاسی‌و راگه‌یاندن‌دا، ه‌ر کامیکیان به‌ گ‌ورپه‌ی نفوزو توانا و باوه‌ره‌کانیان، که‌م تا زۆر به‌ قازانجی ج‌ی‌گ‌رتنی باوه‌ر به‌ مافه‌ م‌رۆ‌پی‌یه‌کان، هه‌ولیان داوه‌. به‌لام واژۆ‌کردنی ئە‌م په‌یمان‌نامه‌یه‌، ئه‌ریکی ئە‌وانی له‌ پ‌یوه‌ندی له‌ گه‌ل کارو تیک‌وشان له‌ بواری مافی م‌رۆ‌ف‌دا قورستر کردوه‌. به‌ تاییه‌تی پێ‌ویسته‌ له‌ هه‌موو کات و ساتیک‌دا بویرانه‌ دا‌کۆ‌کی له‌ مافه‌کانی مندالان و ژنان بکەن، ئە‌وه‌ مافانه‌ له‌ کۆمه‌لگه‌ی کوردستان‌دا بناسینن و م‌رۆ‌فی کورد راپ‌ینن پابه‌ند بن به‌ پاراستنی مافه‌کانی ژنان و مندالان. ئە‌مه‌ ده‌توانن روخ‌ساریکی م‌رۆ‌ف‌دۆستانه‌و داد‌په‌روه‌رانه‌ به‌ خه‌باتی نه‌ته‌وه‌یی، دیموک‌راسی‌خوازی ئە‌وان بدا. له‌م روانگه‌یه‌وه‌، م‌رۆ‌کردنی په‌یمان‌نامه‌کانی ژن‌یفاکال له‌لایه‌ن حیزبه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان، به‌ هه‌نگاو‌یک‌ی گ‌رن‌گ ده‌زانم.

واژوی پهیمانیک گرنه، بهلاه

پښو په پابه ندبوونی گرنه

کوښستان فتوومی



به سهر حیزبه کانی خومان دا چاوه دیر بووین ، له مه و به دوا ریخراوه جیهانی په کانی داکوکی له مافی مروّف وهک ریخراوی ژنیفاکال، چاودیری به پښو چوونی نه و پښه نسپانه له نیو نه و حیزبه کانمان دا دهکن . دیاره واژوکه رانی نه م پروتوکلانه ده بن حیسابی نه و هیان کردبن که له مه و دوا نه رکو به پرپرسیره ته په کانیان له ناست مافه کانی ژنان و مندالان زیاتر ده بن و دیارکه وتن له ناوه ندو کوپو کومه لی نیونه ته وهی داکوکی له مافی مروّف و واژوکردنی په ایمانامه جیهانی په کانی مافی مروّف، ده توانی بیته هه وینی ته بلیغاتی بو هر کام له و لایه نانه . به لام نیعتبارو جیگه و پیگه ی نه وان له م واژویدا نه و کاته به رجسته ده بن که به جیدی بیکه نه پروژدی تیکوشانو تیه لکیشی ژیان و که لتووری حیزبه کانیان بکن . جیگیرکردنی په کسانیی ژنو پیاوو پاراستنی سهره تایتیرین مافه کانی مروّف له هر حیزبو ریخراوو کومه لگه په کدا پښویستی به بهرنامه و پروژو و کارو تیکوشان له بوارو ناستی جوړاوجوردا هه به . بویه نه و 5 حیزبه به م واژوکردنه نه رکدار کراون که له مه و دوا پروژدی مافی مروّف (ژنان و مندالان) له ریزه کانی خویان و له نیو نه ته وه که ی خویان دا به ره و پیش بهرن و وهک چوّن له ناست نه رکه نه ته وهی په کانیان، هه ست به به پرپرسایه تی دهکن، هر ناواش له ناست مافه کانی ژنان و مندالان ده بن خو به بهرپرس بزائن . نه و واژوکردنه نه و کاته بایه خ پیدا دهکا که به شیوه په کی بنچینه یی فیزکردنی مافی مروّف له پروگرامی ناوه ندو فیزکاری په کانیان دا رهنه بداته وه، تیکه ل به پئوشویننه ته شکیلاتی په کانیان بیئو له ناوه ندو جوړاوجورده کانو داموده رگاکانی راگه یانندیان دا، ریئوینی و ئیلهامیان لی وهریگری . فیزکردن ده بیته هوی به ره و ژوربردی ناستی زانیاری و تیگه یشتن له مافو نازادی په کان و فیزکردن ده بیته هوی به ره و ژوربردی

کومه لگه په کدا . له پښو ندیی له گه ل واژوی دوو پروتوکلوی ریخراوی ژنیفاکال له لایه 5 حیزبی روژه لاتی کوردستانه وه، بو نه وهی نه م هه ناوه هر وهک واژوی سهر کاغه ز نه مینیتته وه، پښویسته وهک پروژیه کی ژیانی حیزبی چاوی لی بکن و له ناوه ندو کانی په ره و ره دو فیزکردنی خویان دا مادده کانی نه م په ایمانامه و نه رکو به پرپرسایه تی په کانیان وهک وانه به تیکوشه ران و نه ندامان و لایه نگرانیان بلیننه وه . تاکه کانی نیو نه م ریخراوانه ده بن وهک نوسوولی حیزبه که یان چا و له خالی به خالی نه م په ایمانامه بکن و ریز له جه و هری واژوی حیزبه کانیان بگرن . فیزکردنی مافه کانی مروّف و په ره پیدان و ریزگرتنی مافو نازادی په ئینسانی په کان له و مه سه له گرنگانه کن که نه م حیزبانه ده بن له نیو قه واره ی ته شکیلاتی یان دا به ره و وام پی له سهر دابگرن و بیکه نه وانه ی ته شکیلاتی . واته پښویسته که سه کانی خویان به گیانی ریزگرتن له و مافانه و باور به وان، په ره و ده بکن . پښویسته له و هه ناوه سه مبولیکانه، به ولوه تر برؤن و بهرنامه و ریوشوین بو به ره سمی ناسین و به پښو بردی نه و مافانه ی له م په ایمانامه جیهانی یانه دا هاتوون، دابنیزو چ له نیو تاکه کانی ریخراوه کانیان و چ له هه لسوکه وت له گه ل خه لکدا به پښو یان بهرن . گومانی تیدا نیه که فیزکردنی مافی مروّف له دروست کردنی کلتووری پاراستتنو ریزگرتن له مافی مروّف و په ره سه ندن و جیگیربوونی نه و مافانه له کومه لگه دا، نه خشیکی سهره کی و بنیاتنهری ده بن .

نه گهر تا دوینی بو پاراستنی نوسوولو پرهنسپه کانی مافه کانی مروّف، هر خومان

له په راویزی ئیمزاکردنی دوو پروتوکلوی جیهانی له لایه 5 حیزبی روژه لاتی کوردستانه وه

له سهر بانگه یشتنی سه روکایه تی ریخراوی ژنیفاکال (بانگه وازی ژنیف) به مه به سستی پابه ندبوونی بزوتنه وه چه کرداری په کانی جیهان به قانونه مرؤفدوستانه کانه وه، نوینه رانی پینج حیزبی روژه لاتی کوردستان: حیزبی دیموکراتی کوردستان، کومه له ی زحمه تکیشانی کوردستان، حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران، کومه له ی شوپشگری زحمه تکیشانی کوردستانی ئیران و کومه له ی ریخراوی کوردستانی حیزبی کومونستی ئیران، له شاری ژنیف کو بوونه وه . له و کو بوونه وه په دا له لایه نه و حیزبانه وه دوو پروتوکلوی گرنه له بواری مافه کانی ژنان و مندالان دا واژو کران .

نه و هندی من ناگادار بم له سالانی رابردو و شدا، لانیکه م حیزبی دیموکراتی کوردستان، له پیوه ندی له گه ل به کارنه هیتانی مین دا، ریکه و تن نامه په کی له گه ل ریخراوی ژنیفاکال، مؤر کردوه . به شیوه په کی گشتی، نیوه پروکی په ایمانامه جیهانی په کانی مافی مروّف، به تاییه تی به ایمانامه جیهانی مافی مروّف له بهرنامه و په سندکراوه کانی زوری نه و حیزبانه دا رهنگی داوه ته وه، به لام به واژوکردنی نه م دوو پروتوکلوه نور زیاتر له پئشو به پرپرسایه تی و نه رک به رانبه ر به نیوه پروکی په ایمانامه جیهانی په کان به تاییه تی له پیوه ندی له گه ل مندالان و ژنان دا ده که ویته سهر شانیان .

فیزکردن په کی که له پایه کانی نه هادینه بوونی مافی مروّف له هر

ژنان و مافه‌کانی مروّف

ئەبووب سەدیقى

دریژەى لاپەرەى 12
واژۆى پەیمانیک گرنگە،
بەلام پێوەپابەندبوونى گرنگترە

ئاستى زانیاری و تیگە‌یشتن لە مافو ئازادى یەکان و ئەمەش گرنگترین ئامرازى پەرەپێدانى کەلتوری پاراستنى مافی مروّفه . پاراستنى مافی مروّف مەرجى پێویستى جیگیربوونى دیموکراسى، ئاشتی و هەماهەنگى کۆمە‌لایەتى یە . حیزبە سیاسى یەکانى رۆژه‌لاتى کوردستان لە بوارى فکرى و سیاسى و راگە‌یاندن، هەر کامیکیان بە گۆیژەى نفوزو توانا و باوەره‌کانیان، کەم تا زۆر بە قازانجى جئگرتنى باوەر بە مافە مروّی یەکان، هەولیان داوه . بەلام واژۆکردنى ئەم پەیمانامانە یە، ئەرکى ئەوانى لە پێوه‌ندى لە گە‌ل کارو تیکۆشان لە بوارى مافی مروّفدا قورستر کردوه . بە تاییەتى پێویستە لە هەموو کاتو ساتیکدا بویرانە داکۆکى لە مافەکانى منداڵان و ژنان بکەن، ئەو مافانە لە کۆمە‌لگەى کوردستاندا بناسین و مروّفى کورد رابینن پابەند بن بە پاراستنى مافەکانى ژنان و منداڵان . ئەمە دەتوانن روخسارێکى مروّفدۆستانە و دادپەروەرانە بە خەباتى نەتەوه‌یى، دیموکراسیخوازى ئەوان بدا . لەم روانگە یەوه، مۆرکردنى پەیمان‌نامەکانى ژنیفاکال لە لایەن حیزبەکانى رۆژه‌لاتى کوردستان، بە هەنگاویکى گرنگ دەزانم .

- کۆنوانسیۆنى مافە سیاسى یەکانى ژنان (1952).
- کۆنوانسیۆنى قەدەغەبوون و لەنێوبردنى هەرچەشەنە فۆرمو شیۆه‌یه‌کى جیاوازی‌دانان بە دژى ژنان (1979).

دەخەن کە نێونجى داهاى ژنان 13 تا 25 لەسەد لەچاو داهاى پیاوان کەمترە .

● پادەى نێونجى تەمەنى ژنان بەشیۆه‌یه‌کى ئاسایى لەهى پیاوان زۆرتەرە . بەلام بەهۆى ئەو جیاوازی‌دانانەى لە بارى تەندروستى و لەش‌ساغى یەوه بە ژنان رەوا دەبینرێ، لەهیندیک لە ولاتانى ئەفریقایى و ئاسیایى دا ژنان کەمتر لە پادەى چاوه‌پوان‌کراو دەژین .

● زەحمەتو ماندووبوون و کارى ژنان، بە دەگمەن لە سەرژمێرى یە رەسمى یەکاندا دەردەکەوێ . ئەگەر ئەو کارەکە ژنان لەم‌الەوه بۆ بەرپۆه‌چوونى کاروبارى م‌الو میردیان بەرپۆه‌ی دەبەن بە حساب بچ، پادەى داهاى نەتەوه‌یى ولاتە هەژارەکان 30% - 20% ی دەچیتە سەر .

زۆرن ئەو هۆیانەى بوونە کۆسپى سەر پێگای ئەوه‌ی مافەکانى مروّف بتوانن بەپادە یەکى بەرچاو یارمەتیی چوونە‌پێشرو گە‌شە‌کردنى وه‌زعی ژیانى ژنان بکەن . ئەوه لەکاتیکدا یە کە لە پەیمان‌نامەکاندا بەرابەرن . سالى 1946 کۆمیسىۆنىکى تاییەتى لە پێکخراوى نەتەوه یە کەگرتوووه‌کان بە مەبەستى دابین‌کردنى بەرابەرى ژنو پیاو، چاودێرى‌کردن و بەره‌وپێش‌بردنى مافی ژنان دامەزرا . یەکیک لە ئامانجەکانى کۆمیسىۆنەکە ئەوه یە ئەو بوارانە دەست‌نیشان بکا کە لەواندا ژنان جیاوازی‌یان پى رەوا دەبینرێ و هەر بەو تاوانە کە ژن، پشت‌گۆئ دەخرن، یان بەشیۆه‌یه‌کى نا‌عادلانە رەفتاریان لەگە‌ل دەکرێ . هەر وه‌ها پێکخراوى نەتەوه یە کەگرتوووه‌کان تا ئیستا بە مەبەستى بەهێزکردنى بارودۆخى ژیانى ژنان دوو کۆنوانسیۆنى پەسەند کردوون . کە بریتین لە :

ژنو پیاو خاوه‌نى مافی مروّفى وه‌ک یەکن . بە‌حوالە‌ش لە زۆریه‌ی بواره‌کانى ژیانى کۆمە‌لدا، ژنان لەچاو پیاوان لە هەلومە‌رجیکى خراب‌تردا دەژین . هەر بۆیە مەسە‌لەى ژنانو مافەکانى مروّف بۆخۆى بۆتە باسێکى تاییەتى . بۆچى مافەکانى مروّف نەبوون بەهۆى ئەوه‌ی کە هەلومە‌رجى ژیانى ژنان بەشیۆه‌یه‌کى بەرچاو بەره‌و باشى بڕوا؟ لەو پێوه‌ندى یە دا هیندیک راستى هەن کە لە کاتى هەلسە‌نگاندنى بارودۆخى ژیانى ژنان بە بەراورد لەگە‌ل ئى پیاواندا دەبێ لەبەر چاو بگيرین .

پادەى نەخویندە‌وارى لەنێو ژنان دا زۆرتەر تا پیاوان . پێژەى ژنانى نەخویندە‌وار دوو لە سببى سەرجه‌مى نەخویندە‌واره‌کانى دنیا یە . پێژەى ئەو ژنانەى کە دەتوانن بخویننەوه نیوه‌ی پێژەى ئەو پیاوانە یە کە توانای خویندە‌وه‌یان هە یە . لە نیپال ئەو پێژە یە 35% و لە سوډان 27% ی پیکدین . بەو پێیە زۆریه‌ی هەرە زۆرى نەخویندە‌واره‌کانى دنیا ژنان .

– پادەى بەشداری‌کردنى ژنان لە خویندنى بەرزدا لەچاو پیاوان زۆر زۆر لە خوازێ یە . لەو ولاتە ئەفریقایى یانە دا کە دەکەونه باشوورى سەحرا، ژنانو کچان تەنیا یەک لە سببى ئەو قوتابى یانە پیکدین کە لە ئاستى بەرزدا دەخوینن . لە ولاتە سەنەتە‌یه‌کانیش ژماره‌ی ئەو ژنانەى بەشە تەکنیکى و زانستى یەکاندا دەخوینن لەچاو ژماره‌ی پیاوان زۆر لەخوارترە .

● لەبازارى کارو مەیدانى کاردا، ئەو دەر‌فەتو هەلو ئیمکاناتەى بۆ ژنان لە گۆرپدا یە، زۆر زۆر کەمتر لەوه‌یه کە بۆ پیاوان وه‌دەست دەکەوێ . لیکۆلینە وه‌کان دەرى

دەكریٲ، ھیندە بە خۆشەویستی یەکی ئاسایی و سروشتی ھەژمار ناکریت.

زۆرتیرینی ئەم جۆرە لە خۆشەویستی لە قۆناغی ھەرزەکاری دا پوو دەدا، کاتیک ھەرزەکار لە ژیر کاریگەریی کە فووکۆلی سۆزدا یە ، ھیشتا دیدی ھەرزەکار بۆ خۆشەویستی و بۆ ئەو کەسە دەکەوێتە داویەو، دیدیکی تەمومژاوی و ناپوونە، ئەو ھەرزەکارانە ی گیرۆدە ی ئەم جۆرە لە خۆشەویستی دەبن زۆر بە زوویی گیرۆدە دەبن بە کەسیکی دیاریکراو، وینای ئەم کەسە دەکەنە دیلی ھەست و سۆزەکانیان، لە ھەمان کاتیش دا خۆیان دەبنە دیلی ئەو وینایە، کە لە زۆرینە ی حالەت دا ئەم وینایە ی لای خۆیان دروستیان کردووە جگە لە وەھم ھیچی تر نیە، لەم قۆناغ دا ھەرزەکار وەھا لیکێ دە داتەووە کە ئەو کەسە ی ئەم تاکلا یەنە خۆشی دەوێت، ئەو کەسە یە کە دەتوانیت ببیتە شاسواری خەونەکانی، ھەموو خەسلە تەکانی بە جوان و بێ خەوش دیتە بەرچاوی، لە لای خۆیەو شەرۆفە بۆ ھەموو ھەلسۆکە وتو پەفتاریکی دەکات بەو شێو یە ی لە بە رزەو ەندی و ھەمەکانی خۆی دا بیٲ، دەکە ویتە چاودیری کردن و بە دوادا چوون بۆ شیوازی ژیان و ژیان ی کۆمە لایەتی و ئابوری و سۆزدار ی لایەنە بێ ئاگا کە ی دووم، تەنانەت لە خەیا ل و ئەندیشەکانی خۆی دا بە تەواوی بە وردە کاری یەکانی ژیان ی لایەنی دووم دا پۆدە چیت، زۆرینە ی کاتەکانی بە زیندە خە ون و خەیا ل و بیرکردنەو لە لایەنی دووم بە سەردە بات، ئەو ەندە میتشکی لایەنی یە کە م جەنجا لی پلاندانان و ھەنگاوانانە بەرەو لایە نی دووم بەر دەوام بیرکردنەو ی ئالۆز و بێ ئاگا دە بیٲ لە خودی خۆی و تەنانەت دە وروبە ریشی، بۆ یە ئەم کەسانە لە زۆرتیرین حالەت دا زیاتر دوچار ی گۆشە گیری دەبن و

بەسە دلم واھ لئەمە کە ... ئەو تۆی ناوی فۆت شیت مە کە

خۆشەویستی یە کلا یەنە، فۆلانەو ە لە ناو بازنە یەکی پر ئە شکەنجە دا

ن. مامۆستای دەروونناس د. سامان سیو ەلی



ھەروە کوو چۆن کاتیک مرۆف دوچار ی خۆین بە ربوون لە جەستە ی دا دە بیٲ ئە گەر ئەو زامە سارپژ نە کرێ و ئەو خۆین لە بەرپۆشیتنە نە وەستپنریت، ئەوا کەسە زامدارە کە پووبە پووی مەترسیی گەرە دە بیٲتەو ھەتا ئاستی گیان لە دەستدان، خۆشەویستی یە کلا یە نەش لە بەرپۆشیتنیک ی بەر دەوامی وزە دەروونی و پۆخی یە کە ی مرۆفە، ھەروەھا وزە ی میتشکو وزە ی جەستە، چونکە ھیچ وزە یە ک وەر ناگیریتە وە لە بەرامبەرە بێ ئاگا کە یان لەو بەرامبەر ی کە ئامادە نیە ھیچ سۆز و خۆشەویستی یە ک ببە خشیتە

خشیٲتە کەسە کە . کاتیک دە لیٲین پە یو ەندی خۆشەویستی واتە ھاوسەنگی یەکی پزێ یە ی لە بەخشین و وەرگرتن لە نیوان دوو کەس دا، (کە لیٲرە دا مە بەستمان پە یو ەندی خۆشەویستی نیوان کورپو کچە)، بە لآم لە خۆشەویستی یە کلا یە نە دا ھاوسەنگی نیە، پرۆسە ی بەخشین و وەرگرتن نیە. خۆشەویستی یە کلا یە نە ھیندە بە خۆشەویستی یەکی نە خۆشی یانە ھەژمار

ئەم وتارە م دوا وتاری سا لی 2012 دە بێ، وە ک چە پکیک وشە دە ی کە مە دیاری ی خۆم بۆ گشت خۆینە رانی ئازیز، بە تاییەتی ئەو کەسانە ی گیرۆدە ی دەستی خۆشە ویستی یە کلا یە نەن، بە ھیوا ی ئەو ی ئەم وتارە بەرچا و پوونی یان بدات ئ لە دەرچوون لە و بازنە پر ئەکشەنجە یە ی تی دا دە ژین، بە ھیوا ی ئەو ی تەمەن و کات بوارمان بدەن لە سا لی نو ئی دا بە وتار و بابەتی نو یو ە بگە رپینەو ە لاتان، سا لی نو یٲان پیرو ز بێ، کات و ساتە کانتان پر لە ئارامی و ئاسو ەدی و بەختەو ەری بن). خۆشە ویستی یە کلا یە نە ھەروە ک لە ناو ە کە یە وە دیارە بریتی یە لە جوړیک لە خۆشەویستی کە تی دا تاک لایەنانە کە سیک گیرۆدە ی خۆشەویستی کە سیک ی دی دە بێ و لایەنە کە ی بە رامبەر یان ئاگای لە کەسە گیرۆدە بوو ە کە نیە و بە ھەموو شێو یە ک بێ ئاگایە، یان ئاگادارە بە لآم ئامادە نیە ھیچ خۆشەویستی یە ک ببەخشیتە کەسە گیرۆدە بوو ە کە و ئامادە نیە بە دەم ھە ست سۆزی ئەو ەو ە بپوات و بیباکە لە ھە ست سۆز و ژانکۆکانی لایەنی یە کە م. ئە گەر خۆشەویستی دوو لایەنە ژیان ی مرۆفە کان جوانتەر بکا و وزە ی بەر دەوام ببەخشیت بە مرۆفە کان، ئەوا خۆشەویستی یە کلا یە نە ئەشکەنجە دان ئیکی بەر دەوامی (خودە)، تائەو پەری پادە ی پۆ و دەروون و میتشک دە پرووکیٲنی، ھەر تاکیک دە کەو یتە ئەم حالە

بەردەوام لە نائارامی و بێ ئۆقرەیی دا دەژین، لەسەر پەراو و پەرتوکی خۆیندن و پەراوی تاییبەتی یادەوهری یەکانیان دا بەردەوام هەستە تاکلايەنەکانیان لەشیوہی وشە یان وێنەدا دەنەخشین، جیھانیکی تاییبەت بە خۆیان بێنا دەکەن کە پایەکانی ئەم جیھانە تەنھا خەون و خەیاڵە، هەموو ئەمانە لە کاتیکیا پوودەدەن کە بەرامبەر یان خود لایەنی دووہم بێ ئاگایە و خەریکی ژیانی ئاسایی خۆیەتی و تەنانەت پەنگە لایەنی دووہم کەسی تر لە ژیانی دا هەبێت و بەرنامە کانی ژیانی بەند بێت بە کەسیکی دیکەو، هەموو ئەم بایەخ پێدان و ئازارو خۆخواردنە وانەیی لایەنی یەکەم نەک هەر هیچ مانایەک بەو نابەخشیت بە ئۆکو لای لایەنی دووہم یەکسانە بە سـفرـ درێژەکیشانی ئەم بارە نائارام و پـر لە ئەشکەنجەیی و پەنگخواردنەوہی هەست و سۆزەکانی لایەنی یەکەم لە ناخی خۆی داو حەسرەتی ئاگادارکردنی لایەنی دووہم لەم حال شپرزەیی یە خۆی یاخود پاش ئاگادارکردنی لایەنی دووہمیش کاتیکی لایەنی دووہم ئامادەیی تیدا نەبێت بێتە ژیانی لایەنی یەکەم و پەيوەندی خۆشەویستی لە گەل بێبەستیت، کارێکی ئەوتۆ دەکاتە سەر کۆی ژیانی لایەنی یەکەم کە بەرەو نەخۆشیی دەروونی سەربکیشیت، کەسە گیرۆدەبوو کە بە خۆشەویستی یەکلایەنە، توانای خۆیندنی زۆر کەم دەبێتەوہ یان نامینیت، ئاستی خۆیندنی زۆر دادەبەزیت و ئەگەری دەرئەچوونی زۆر دەبێت، خەوی زۆر کەم دەبێتەوہ، ئارەزووی خواردنی نامینیت و کیشی کەسە کە بەردەوام پوو لە دابەزین دەبێت، بێهیزو بێ وزە دەبێت، زیاتر حەز بەتەنیا یی دەکات و گۆشەگیر دەبیت و بەردەوام نوقمی زیندەخەون و خەیاڵە

کانی دەبیت، پێزی بۆ خودی کەم دەبیتەوہ و خۆی وەک کەسیکی بێنرخ دیتە بەرچاو، بەردەوام هەست بە شکستخواردوویی خۆی دەکات بەلام خۆی بە بێ دەسەلات دەبینیت لەوہی ئەم قەیرانە تێپەر بکات، تەنانەت هەندئجار بێرۆکەیی خۆکوژی لا دروست دەبیت، کەمتریش لە ناویان دا پەفتاری خۆکوژی ئەنجام دەدەن وەک (گۆیزان یان چەقۆ هێنان بە دەمارێکی دەستیان دا، یان کۆکردنەوہی دەرمان و حەبو پلان دانان بۆ بەکارهێنانیان، چوونەسەر شوپتی بەرز . . .

تـسـد

خۆشەویستی یەکلایەنە خەونیکی بەدینە هاتوو، بەلام کاتیکی خاوەنی ئەم خەونە بێدار دەبیتەوہ باجیکی گەورە داوہ لە ژیانی تاییبەتی و خۆیندن و کارو بەرھەم و تەندروستی و دەرووندروستی و تەمەن و تەنانەت هەندئجار لە هەلی هاوسەرگیری شادا . ئەم باجدانە گەورانەش هەندئجار کار لەسەر پەوتی ژیانی مرۆف دەکات بۆ هەتاهەتایە، کە لە هەندئجار باردا کەلێتی وەها گەورە دروست دەکات لە ژیانی دا پێکردنەوہ یان کاتیکی زۆر و زەھەکی زۆر هەندئجار تێچوونیککی ئابوریی زۆری دەوێت، لە هەندئجار باریدا بەھیچ شیوہیەک ئەو کەلێنانە پێناکرێنەوہ . پێدەکەوێت کەسی گیرۆدەبوو بە خۆشەویستی یەکلایەنە تەنھا لە سەرنجی یەکەمە و بۆ کەسی دووہم دوچار ی ئەو گیرۆدەیی بەبیت، واتە نەک لەسەر بنەمای تیگە یشتن لە بیروباوەرو خالی هاوبەش و لایەنە ئەریکی یەکانی کەسی دووہم و بوونی دیالۆگ لە نێوانیان دا: کچیکی لە قۆناغی یەکەمی زانکو، بەرپیکەوت دەچیتە کتێبخانەیی زانکو بە مەبەستی خواستنی سەرچاوەیەک لە کتێبخانە، کاتیکی پیکەوتی فەرمانبەرێکی پیاوی کتێبخانە کە دەکات، لەو ساتەوہختە

وہ کچەکە لەپێی ئەو چەند خولەکە لە بینین دوچار ی گیرۆدەبوون دەبیت بەرامبەر کارمەندە پیاوہکە، هەتا قۆناغی سێیەمی زانکو ئەو کچە بەردەوام لە ژیانیکی تالو پێ ئەشکەنجەدا زیندەگی دەکرد بەدەست هەست و سۆزەکانی یەوہ بۆ کەسی دووہم، کە تەواو بێ ئاگا بوو لە باری ئەو کچە، داوی ئەوہی قۆناغی دووہمی بە دوو سال بپێ بەھۆی خراپیی باری دەروونی یەوہ، پاش ئەو هەموو باجدان و قوربانی دانە بپێ بەرھەمە لە قۆناغی سێیەمی زانکو دا ئینجا کچەکە بۆی دەرکەوت کە ئەو پیاوہ هاوسەر دارەو باوکی دوو مندالە، ئەمەش هێندەیی تر باری دەروونی کچەکە ی بەرەو ناھەمواری برد، هەر بۆیە کەوتە ژێر چارەسەری دەرمان و چارەسەری دەروونی یەوہ هەتا توانا ژیانی ئاسایی بکریتەوہ . (کورپیکی ھەرزەکاری تەمەن (16) سال، لە قۆناغی (10) ی ئامادەیی، دوچار ی خۆشەویستی کچیکی تەمەن (16) سالی دانیشتووی ھەمان گەپەکی خۆیان بوو، ئەم کورپە ئارامی لێھەلگیرابوو، بەردەوام لەپێ چوونی کچەکە بۆ قوتابخانە بەداوی کچەکە وە بوو، داوی پەيوەندی لێدەکرد، نامەیی بۆ دەنووسی و بۆی فری دەدا یان بە هاوپیکیانی دا بۆی دەنارد، داوی لە کچەکە دەکرد کە گوێی بۆ بگریت، کورپەکە باسی ئەو پەوشە دەروونی یە خراپەیی خۆی بۆ کچەکە دەکرد بە هەموو شیوہیەک خۆشەویستی خۆی بۆ دەر دەبپێ، کچەکە بەھیچ شیوہیەک ئامادەنەبوو وەلامی بداتەوہ تەنھا ئەوہی پێدەگوت کە ئەو هیچ ھەستیکی بۆ ئەو نیە، کورپەکە وای لێھات ئەو ھندە ئامادەنەبوونی لە قوتابخانە ھەبوو هەتا مافی تەواوکردنی خۆیندنی بۆ ئەو سالە لێسەندرایەوہ، کورپەکە نانی

گېرانه وهی هاسۆزه کانیان بۆ ناو هاوکیشه سۆزداریه که به لām له زۆرینهی حالته کاندا هموو ههول کانیان بیهوده درده چیت، دریژهدانی ئهم حالته تانهش هه ده چیتته خانهی خۆشه ویستی یه کلایه نه وه ئه گهرچی پشینه یه کی دوولایه نه یشی هه بوو بیت. بویه له م کاتانه دا دروست وایه ئه و که سانه پاشی شکست خواردنی په یوه ندیه دوولایه نه کانیان به تهنایهی ده میننه وه واقعیانه تر له خویانو رهفتارو بیرکردنه وه کانیان بپوانو هه ولی خۆ کۆنترۆل کردن بدن، چونکه که سیک ئاماده نه بیت له ژیانیه تۆدا بمینیتته وه خۆشه ویستی خۆی به تۆ بیه خشیته سته مه تۆ فرمیسی بۆ هه ل بریژیت، ئه گهرچی ئاسه واره کانی ئه و داپرانو شکسته بۆ ماوه یه ک کاریگهریهی له سه ر باری ده روونی مرۆف جیه ده هیلیت به لām دواجار کۆنترۆل ده کریته و ده کریته، و مرۆف وه کو ئه زمونییک له و رابردووهی بپوانیت و بگاته ئه و باوه ریهی که ئه و داپرانو شکستهی شاره زایه باشی پیه به خشیوه بۆ ژیان و مامه له کردن له گه ل ره گه زی به رامبه رو ناسینه ماهیه تی مرۆفه کان و ده کریته بۆ ئه زمونی ئایندهی که لکیان لیه وهریگریته. سه باره ت به حالته تانهی خۆشه ویستی یه کلایه نه له قوناعی هه رزه کاری دا پیویسته له سه ر خیزان به هیمنیه یه وه مامه له له گه ل ئهم حالته تانهی هه رزه کاردا بکه نو دوور بکه ونه وه له توندوتیژی و ئازاردانی ده روونی و جهسته یی هه رزه کار، به هیمنیه یه وه به رچاوپروونی بده نی و پینمایه بکه نو باسی ئه زمونی که سانی تری بۆ بکه ن که چۆن کات و وزه و زۆر شتی به نرخی ژیانیه نه وه نه ده، باسی په شیمانیهی خاوه ن ئه زمونه کانی خۆشه ویستی یه کلایه نه یان بۆ بکه ن، هه ول بدن ئاراسته ی دروستیان

یه کلایه نه تابه ت نیه به ره گه زیکی دیاریکراو، هه ردوو ره گه ز (نیرو مئ) دوچاره ده بن، به لām له ره گه زی مینیه زیاتره و به نازارتیه، چونکه له کۆمه لگه ی ئیمه دا، به ده ر له پیکهاته ی سایکۆلۆژی و سۆزداریه ره گه زی مینیه که فاکته ریکی گرنگه، فاکته ره کۆمه لایه تی یه که و کولتور پۆلی خۆی ده بینیت که ئهم حالته به سه وئ تر بیت بۆ کچان، چونکه کورپان به و پیندانه ی کاریگه ری کولتوری پیاوسالارانه یان له سه ره هه میشه ده ست پیخشه رترن له کچان له ده ربپینی هه ست و سۆزه کانیان دا به لām کچان له به ر ئیعتیباراتی کۆمه لایه تی زیاتره هه ست و سۆزه کانیان په نگ ده خواته وه له کاتی گیرۆده بوونیان به خۆشه ویستی یه کلایه نه .

زۆرینهی هه ره زۆری ئه و که سانه ی دوچاره خۆشه ویستی یه کلایه نه ده بن له و که سانه ن که له رووی سۆزداریه و بیرکردنه وه وه نه ره سیون (پیه نه گه یشتوون)، ئه گه رچی پیه ده که ویت که سانی پیه گه یشتووش دوچاره ئهم حالته به ببن به لām ده گمه ن .

خالیکی تر که گرنگه ئامازه ی پیه بده م لیه ردا، ئه و حالته تانه یه که له پاش شکسته هینانی په یوه ندیه یه کی سۆزداریه لایه کیان دوچاره خۆشه ویستی یه کلایه نه ده بیته وه، له کاتی که دا له سه ره تادا په یوه ندیه که دوولایه نه بووه، به لām به هه ر هۆیه که وه بیت په یوه ندیه یه که کۆتایی پیه هاتوه، له م حالته تانه دا زۆرترین قوریانی یه کان له ره گه زی مینیه ده بن، کاتی که کورپان خویان دوور ده خه نه وه و چیه تر ئاماده نابن له ژیانیه کچه کاندا بمیننه وه، له م کاتانه دا زۆرینه ی ئه و کچانه ی به تهنایه یه ده میننه وه تاکلایه نه نه له و هه ست و سۆزه ی رابردوویان دا ده ژینو هه ندی جار هه مو وه ولیک ده خه نه گه ر بۆ

نه ده خوارد، خه وی نه مابوو، به رده وام شه رزه بوو، کار گه یشته ئه وه ی کچه که په نای بۆ براکانی برد، براکانی ئه و کچه چهند جاریک ئازاری کورپه که یان داو لینیان دا، کار گه یشته ئه وه ی سکالای یاسایی یان له سه ر کورپه که تۆمار کرد، کورپه که دووجار هه ولی خۆکوشتنی دا، به لām هه ردوو جار که رزگار کرابوو، قسه ی خیزان و که سوکارو هاوپپانی کورپه که نه یان ده توانی کورپه که له م گه یژاوه رزگار بکه ن، تا دواجار په نایان بۆ پزیشکی ده روونی و ده روونناس برده پاش چهند مانگیک توانا کورپه که له م ره وشه رزگار بکریته، دوا ی ئه وه ی دوو سال خۆیندنی فه و تا . هه ندی جار لایه نی یه که م که میک زاله له سه ر هه ست و سۆزه کانی و ناگاته ئه و ئاسته خراپانه و واقعیانه تر مامه له له گه ل حالته تانه ی دا ده کات و زووتر خۆی یه کلا ده کاته وه .

زۆرترینی ئه و حالته تانه سه ره تا به سه رسامبوون (الاعجاب) ده ست پیه ده کات، هه ندی جار له قوناعی هه رزه کاری دا جیاوازی نا کریته له نیوان (حه زو سه رسامبوون و خۆشه ویستی دا)، پاشان له سه رسامیه یه وه ده گۆریت بۆ خۆشه ویستی، پاشان بۆ ئازار پاشان بۆ نه خۆشیی ده روونی. له زۆر باردا لایه نی یه که م له ترسی ئه وه ی لایه نی دووم خۆشه ویستی و ده ست پیخشه ری یه کی بۆ دروستکردنی په یوه ندیه ی خۆشه ویستی ره ت بکاته وه، ناویریت هه سه ته په نگخواردووه کانی بۆ لایه نی دووم ئاشکرا بکات، به جۆریک ره زامه ند ده بیت خۆی له و ئه شکه نه جه ده روونی یه دا به یلایته وه له ناو بازنه یه کی داخراودا بخولیتته وه نه وه ک به رامبه ر داواکاری یه که ی ره ت بکاته وه، ئه مه ش خۆخه له تاندن و به فیروندی زۆریک له گه وه ره به نرخیه کانی مرۆفه. خۆشه ویستی

بکهن له چالاکیی (هونه‌ری و وه‌رژشی و پوښنیری) ی به‌که‌لکدا، پیز له هه‌ستو سوژه‌کانی هه‌رزه‌کار بگرنو پینگه‌یان پې‌بده ن هه‌ستو سوژه‌کانیان ده‌ربېرن، چونکه په نگخواردنه‌وهی ئه و هه‌ستو سوژانه حاله‌ته‌کان به‌ره و شپرزه‌تر ده‌بات، هه‌ول بدن له گوشه‌گیری بزگاریان بکه‌نو له‌پتی ئاره‌زو و په‌یوه‌ندی‌یه په‌سندرک‌واوه‌کانی خو‌یانه‌وه کار له‌سه‌ر سه‌رله‌نوئ تیکه‌لک‌دنه وه‌یان بکه‌ن، له‌حاله‌تی پې‌ویست‌دا په‌نا بو پ‌او‌پژگار یان ده‌رووناس یان پزیشکی ده‌روونی به‌ن تا‌کو هاو‌کاریان بی‌ت له‌زو تپه‌پاندنی حاله‌ته‌که و که‌م‌کردنه‌وه و نه‌هیشتنی ئه و نیشانه‌هی مه‌ترسی له‌سه‌ر ژیان‌ی هه‌رزه‌کار دروست ده‌که‌ن.

من وه‌ک ئه‌زموونی خو‌م له‌کارکردن له‌سه‌ر ده‌یان حاله‌ت له‌خو‌شه‌ویستی‌یه‌کلایه‌نه له‌هه‌ردوو په‌گه‌زو له‌ته‌مه‌نه جو‌راجوره‌کان‌دا، گه‌یشتوم‌ته ئه‌م دوو پ‌استی‌یه:

1. گو‌یگرتن له‌که‌سه‌کانو ده‌رب‌پینی ئازادانه‌ی هه‌موو هه‌ستو سوژه‌په‌نگخواردووه‌کانی ئه‌و که‌سانه‌ی دو‌چاری خو‌شه‌ویستی‌یه‌کلایه‌نه هاتوون سه‌ره‌تایه‌کی زور باشه‌ بو‌که‌وتنه‌ سه‌ر پ‌په‌وی چاره‌سه‌ر.

2. هه‌ندیک له‌و حاله‌تانه‌که لایه‌نی یه‌که‌م به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک نه‌ی‌توانیوه لایه‌نی دوو‌م نا‌گادار بکاته‌وه له‌ژانکو‌کانی خو‌ی و بو‌ماوه‌یه‌کی زور به‌رده‌وام له‌ئشه‌که‌نجه‌یه‌کی به‌رده‌وام‌دا ژیاوه‌و به‌ته‌نها له‌ناو بازنه‌یه‌کی داخراودا خو‌ی و هه‌ستو سوژه‌کانی ژیاونو ده‌ری نه‌ب‌ریون بو‌لایه‌نی دوو‌م، له‌پتی نی‌وه‌ندگیری‌یه‌وه بو‌په‌په‌په‌ویونه‌وه‌ی هه‌ردوولا توانیومانه‌چهن‌دین حاله‌ت چاره‌سه‌ر بکه‌ین به‌وه‌ی لایه‌نی دوو‌م گو‌ی بو‌

ژانکو‌کانی لایه‌نی یه‌که‌م بگ‌ریت‌و له‌زاری لایه‌نی دوو‌مه‌وه لایه‌نی یه‌که‌م ببیستیت که‌به‌هه‌ره‌ویه‌ک بی‌ت ناتوانیت به‌ده‌م هه‌ستو سوژی لایه‌نی یه‌که‌مه‌وه بی‌تو به‌پیزه‌وه داوای لی‌بکات که لایه‌نی یه‌که‌م ئه‌و هه‌ست و سوژانه‌ی به‌که‌سیک ببه‌خشیت که‌وه لامدانه‌وه‌ی بو‌ی هه‌بی‌ت، ئه‌م حاله‌ته‌مان ناو ناوه (ته‌قاندنی بال‌ونه‌که)، هه‌لبه‌ته ئه‌و هه‌ستو سوژه‌په‌نگخواردووانه‌هاوشی‌وه‌ی بال‌ونیک‌ی پ‌ر، له‌سینه‌و دل‌ی لایه‌نی یه‌که‌م‌دا ده‌وه‌ستیتو زور به‌سانایی به‌(ده‌ری)‌یه‌کی لایه‌نی دوو‌م ده‌ته‌قیندریتو فش ده‌کریت‌وه، دیاره‌به‌ر له‌م پ‌وه‌په‌په‌ویونه‌وه یه‌لایه‌نی یه‌که‌م له‌پووی ده‌روونی‌یه‌وه ده‌بی‌ت ناماده‌ب‌کریت بو‌په‌سه‌ندکردنی هه‌ر ئه‌گه‌ریک له‌لایه‌نی دوو‌مه‌وه (که‌مه‌به‌ست لی‌ی په‌تکرده‌وه‌ی لایه‌نی دوو‌مه‌بو‌یه‌که‌م).

له‌م پ‌نگه‌چاره‌یه‌دا ئه‌گه‌رچی هه‌موو خه‌ونه‌وه‌هم‌م‌ایزه‌کانی لایه‌نی یه‌که‌م ده‌بنه‌بلقی سه‌ر ئاوو که‌سه‌که له‌و خه‌وه دریزخایه‌نه پ‌رئشه‌که‌نجه‌یه‌بیدار ده‌بی‌ته‌وه به‌لام دوا‌جار ژانکو‌کانی پ‌وژ له‌داوای پ‌وژ که‌م ده‌بنه‌وه‌و به‌چهند دانیشتنیک ئیدی که‌سه‌که ده‌گه‌ریت‌وه سه‌ر پ‌په‌وی ژیان‌ی ئاسایی خو‌ی، هه‌رچه‌نده هه‌ندی‌جار سکالا له‌ده‌ست ئه‌وه ده‌کات که‌جارجار لایه‌نی دوو‌م ده‌که‌ویت‌وه یادی، یاخود یاده‌وه‌ری‌یه‌کانی جارانی بو‌ده‌گه‌ریت‌وه به‌لام هه‌موو ئه‌مانه‌پ‌نگه‌چاره‌ی مامه‌له‌کردنی خو‌ی هه‌یه.

3. ئه‌و که‌سانه‌ی دو‌چاری خو‌شه‌ویستی‌یه‌کلایه‌نه ده‌بن له‌چاره‌سه‌رکردنیان‌دا پ‌یویستیان به‌گو‌پینی شی‌وازی ب‌برکردنه‌وه ده‌بی‌ت ده‌رباره‌ی چه‌مه‌کانی (خو‌شه‌ویستی، په‌یوه‌ندی نیوان هه‌ردوو په‌گه‌ز، بنه‌ماکانی هه‌لب‌ژاردنی به‌رامبه‌ر، قوربان‌ی‌دان، پ‌یزگرتن له‌کات،

پ‌یزگرتن له‌خود، ژیان)، هه‌روه‌ها پ‌یویستیان به‌چاره‌سه‌ری په‌فتاری ده‌بی‌تو ئه‌و په‌فتارانه‌ی له‌سه‌ری پ‌اهاتوون پ‌یویستیان به‌گو‌پین ده‌بی‌ت هه‌تا ئه‌ندازه‌ی گو‌پینی ستایلی ژیان‌ی که‌سه‌که، به‌ده‌ر له‌مانه‌کار له‌سه‌ر که‌م‌کردنه‌وه‌ی نیشانه‌کانی تی‌کچوونو په‌شی‌وی‌یه‌ده‌روونی‌یه‌کانی ده‌کریت‌وه‌وه له‌هه‌ندی حاله‌تی توند‌دا پ‌یویستیان به‌چاره‌سه‌ری ده‌رمانیش ده‌بی‌ت، پ‌الپشتی‌کردنی ده‌روونی چ له‌ناو خیزان‌و چ له‌ئاستی هاو‌پیان‌و چ له‌سه‌ر ئاستی چاره‌سازی ده‌روونی پ‌ول‌یک‌ی گه‌وره‌ده‌گ‌ریت له‌به‌ره‌وپیش‌چوونی حاله‌ته‌که‌به‌ره‌و چاره‌سه‌ر. ده‌بی‌ت هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ی له‌و بازنه‌داخراوانه‌دا ده‌ژینو یه‌کلایه‌نه خو‌یان کردو‌ته‌ قوربان‌ی‌یه‌که‌سانیک که‌بی‌ئاگان لی‌یان یاخود ناماده‌نین ئه‌وانیش قوربان‌ی‌یان بو‌بدنو و بینه‌هاوسو‌زو شاسواری خه‌ونه‌کانیان، بزنان که‌هیچیان پ‌یناب‌ریت جگه‌له‌نازارو ئه‌شکه‌نجه‌یه‌کی ده‌روونی‌یه‌سه‌خت، که‌دوا‌جار جگه‌له‌ده‌سته‌لگرتن و په‌شیمان‌بوونه‌وه هیچ پ‌نگه‌چاره‌یه‌کی تریان له‌به‌رده‌مدانیه، بو‌یه ئه‌گه‌ر که‌سیک هه‌ستی کرد که‌کو‌نترولی هه‌ست و سوژه‌کانی خو‌ی پ‌یناکریت. باشتر وایه‌داوای هاو‌کاری له‌که‌سانی شاره‌زاو پ‌سپور بکات، چونکه‌دوا‌جار هه‌موو ئه‌م حاله‌تانه‌چاره‌سه‌ریان هه‌یه. بو‌یه ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی گ‌یروده‌ی خو‌شه‌ویستی‌یه‌کی یه‌کلایه‌نه‌ی له‌و خه‌ونه‌به‌دی‌نه هاتووت بیدار به‌ره‌وه‌و به‌ئیراده‌یه‌کی به‌هیزه‌وه به‌خوت بل‌ی (به‌سه‌دل‌م وام لی‌مه‌که‌). ئه‌و تو‌ی ناو‌یت خوت شیت مه‌که‌). تی‌بینی: ئه‌و دپ‌ره‌ه‌ونراوه‌یه‌ی له‌تایت‌لو ناو وتاره‌که‌دا هاتوه، له‌گو‌ران‌ی‌یه‌کی هونه‌رمه‌ند (کیژان ئیبراهیم خه‌یات)‌وه وه‌رگیراوه.

ھۆكۈمەت كۈچى بىلەن بىرلىكتە دەسلەپكى

سىياسىدا



ن. شونەم ھەمەزىيى

چىنى كرىكار گەورە بوو، لە زۆر كاروبارى سىياسىدا بەشدار بوو، سالى (2000) گەيشتە پىنگە سەرۋاكيەتو ھەلمەتتىكى توندى دژ بە ئەندام بوونى فنەلەن لە پەيمانى ئەتلاتتىكى باكورىدا بەرپا كرد، (لورا چىنچىلا) سەرۋاكي كۆسستارىكاو (جوهاننا سىگورداردويترا) سەرۋاك وەزىرانى ئىسلەند) ھەرەھا ژنە كۆچ كرديو مرؤف دؤست) دانيال ميتران) ، ئەمانەو زۆر ژنى دىكە نمونەى ژنانى سىياسەتمەدارن كە رۆلى بەرچاويان لە بەرەوپىشبردنى كاروبارى ولاتاندا ھەبوو.

بەلام بەداخوۋە رۆل و رەنگدانەوى ژنان لە ولاتانى دواكەوتوو بە تاييەت ولاتانى رۆژھەلاتىدا زۆر كەم دەبىنرى، بى گومان لە كوردستانىدا ھەك ولاتىكى پارچە كراو بەشېك لە ولاتانى دواكەوتوو رۆل و كارىگەرىيان زۆر كەم، ھەرچەند لەم نىوەشدا ژنى سىياسەتمەدارى ھەك گولتان كشناك و لەيلا زاناو ھىرۇخانۇ كۆمەلىك لە ژنانى سىياسى رۆژھەلاتى كوردستان ھەنو تەنەت كەسانىك ھەكوو لەبلاقاسم بوون بە ھىماو سىمبولىك بۆ بەرخودان، بەلام بەداخوۋە ژمارەى ئەو كەسانە لە پەنجەكانى دەست تىپەر ناك. لىرەدا دەتوانىن بلىين بەشېكى زۆرى بەشدارنەبوونى ژنان لەو ولاتانەدا بۆئەو بەگەپنىنەو كە تاچ ناستىك رىگە خۇشكەرنو تاچ ناستىك پىنگە ديارى كراويان لە پۇستە سىياسىيەكاندا بۆ ژن ديارى كرديو، يان تاچ رادەيەك باوېريان

رووداو سىياسى و كۆمەلايەتىيەكانو شەرو يارمەتیی بەشەردۆستانەو زۆر چالاكىي دىكەدا دەتوانى كۆمەلگايەكى پتەوتر بنىاد بنرى .

لىكدانەوى بارودۆخى ژنان لە بەشدارى كردنيان لە كاروبارى سىياسى و دەسلەلاتدا ھەندى كات جىگاي سەرنجەو لە ھەندى بوارىشدا دلئەزىنە، بە خۇشحالىيەو ژنان گەيشتوونەتە ئەو ناستە كە تا رادەيەك رووبەروى ناستەنگەكان بىنەو ھەك تاكىك بەشداربوونيان لە كاروبارى سىياسىدا بە مافى رەواى خويان بزائن.

ئەگەر لە ناستى جىھانىدا باسېك لەم لايەنە بەكەين دەبىنن كەم نىن ئەو ژنانەى تونويانە رۆلى بەرچاويان لە ھەلسوراندنو بەرپەردى كاروبارى ولاتداو، لە پۇستى جىجاي لە دەسلەلاتدا ھەبى بەتاييەتى لە ولاتانى پىشكەوتوى رۆژئاوا دا.

نمونەى بەرچاوى ئەو ژنانە ھەك كۆندا لىزا رايىس وەزىرى دەرەوى پىشورى ئەمريكا، ئەنگىلا مىرکل كە ژىنىكى سىياسى بەدەسلەلاتە لە ئەلمان كە بۆ ماويەك لە پۇستى وەزارەتدابوو ھەك پاشان ھەك راپوژكار دانراو ھەك ئىستا بەرزترىن دەسلەلاتى سىياسى لەو ولاتەدا بەدەستەو، (دىلما روسىيف) كە يەكەم سەرۋاكي ژنە لە مېژووى بەرازىلدا، (كردستىنا فرناندىز) كە سالى (2007) پاش مىردەكەى بە سەرۋاكي ئەرژەنتىن ھەل بژىردا، كە رۆلى بەرچاوى لە چارەسەرى كىشەى گەندەلى و چاكسازى ولاتدا بوو، (كارجا ھالتون) ھەك سەرۋاكي فنەلەندا كە لە بنەمالەيەكى

سەرەراى ئەو ھەموو پىشكەوتنو گۆرانی لە بوارى زانستو شارستانىدا جىھان بە خۇيەو بىنيو، بى مافىي ژنانو ناستەنگەكانى بەردەميان ھەرماون، بەشدارىي ژنان لە پۇستە سىياسىي ولاتدا ، بە تاييەتى رىژى بەشداربوونيان نەك تەنيا لە ولاتانى دواكەوتوو بەلكوو لە ولاتە پىشكەوتووكانىشدا بەرەوپروى ناستەنگەو لەمپەرە. ئەو لەمپەرە رەنگە لە جىھانى مودىرندا رەنگوبونى ياسايىيان بە خۇو نەگرتى، بەلام كاتىك بۆ گەيشتن بە پەلەكى بەرز لە ناستى سىياسىي ولاتدا پىوستىي بە دەنگو متمانەى خەلك ھەبى ئەوكات كەلتورى دژە ژن لەو ولاتانەش خۇى دەنويى و ژنان سەرەراى ھەبوونى تواناي بەرانبەر لە گەل پىاوان بەختىكى كەمترىان بۆ سەرەكەوتن لە كى بەركى ئىنتىخباتىيەكاندا ھەيە.

بەشدارىي ژنان لە پۇستە سىياسىدا ھۆكارىكە بۆ بەھىز كوردنى برىاروگرتن لەسەر پرسەكانو كارىگەرى لەسەر كۆمەلگا، بىنگومان ژنانى خويىندەوارو كارناسو شارەزا ھەك تاكىك لە كۆمەلگەدا دەتوانن رەنگدانەوى بەرچاويان ھەبى . بەشدارىي ژنان لە پۇستە سىياسىدا ھەك بەشدارى لە ناستى جەماوەرىدا، بە بەشدارىي ژنان لە ھەل بژاردنو مافى دەنگداندا، كە لە زۆر ولاتان مافى دەنگدانى ھەك يە كيان ھەيە، ھەرەھا بەشداربوونو ئەندام بوونيان لە رىكخراو ئەحزابى سىياسىي و پىكھاتەى كۆمەلايەتىدا، بەشداريان لە چالاكى و

دهسه لآت له رابردودا له سهر بنه مای هیژ بووه، به لآم ئیستا له سهر که رهسته و ته کنیکی سیاست، له به گهر خستنی توانا فکری به کانو قسه کردن لهو بواراندا بهنده.

به خویشی یهوه دهینین ژنان رۆژبه رۆژ له سهر داواکانیان سوورترو پی داگرتن، چونکه هستیان بهوه کرده که ژن نیوی کۆمه لگایه و کاریگه ری دیاری له سهر رپوداوه سیاسی و کۆمه لایه تی به کان له کۆمه لگادا هیه، بی گومان هم کارانه هیچیان له ژبانی سیاسی دا لهوی دیکه یان که متر نین، هر بۆیه پیوسته ژنان له سه رجهم چالاکیه کاندا به شدار بن، به لآم وهک خویمان نهک له روانگهی لاسایکردنه وی پیاوانه وه، به جوړنک سه لمینه ری نه وه بن که کارکردن له بوازی سیاسی دا ته نیا کاری پیاوان نیه، خو ده زانین ژنان له هندی بوازی سیاسیدا به شدار بوون، به لآم بۆ هم موومان ناشکرایه که تا رادهیه کی زور ته نیا به شداربوئیکی رواله تی بووه.

له کۆتایی دا ده کری به شداریی ژنان به شیویه کی گشتی و به تاییهت له کۆمه لگای دواکه وتودا به چند قوناغیک دابهش بکری وهک (ویستن، توانین، ویران، هیشتن).

نایا ژنان چهنده خوازیاری به شداربوون لهم بواردان، چونکه هوکاری سهرکه وتن له هر بوارنک دا بونی خواست له سهر نه بوازیه، نه گهرگریمان خواست هه بوو داخوا تا چ رادهیه ک توانایان هیه و تا چ رادهیه ک هه ولی سهرکه وتن له بواره که دا دهن، نهی نه گهر خواست هه بوو، تواناش هه بوو نایا ژن چهنده بویری هیه و متمانه ی به خوئی هیه، نه گهریش له هه موو نه لایه نانه توانی خوئی ببینیه ته، داخوا تا چ رادهیه ک دابو نهریتو کۆمه لگاو دهسه لآت رپنگه ی چوونه نیو هم کارانه یان پی دهن؟

به چه وساندنه ویان له نیو مال و کۆمه لدا به راده ی پیوستو... هتد بگریه وه.

کۆمه لگا به گشتی کاردا به شکر دینکیان رپنک خستوه که پیاوان پیوسته کاره گرینگه کان بگرنه دهست، وهک دهسه لآت به سیاسی به کانو دهسه لآت به نابووری به کانو کاری نیو مال و په روه دهه و تهن دروستی یان وهک کاریکی ناسانو ساده بۆ ژنان داناوه، هه روه ها په راپرخستنی ژنان له کاروباره کان بۆ نموونه له کۆبونه وهیه ک دا یان له کاریکی لهم شیویه دا هه موو کات به باشی بوازی قسه کردن به ژنان نادری و بگره نه گهر رایه کی باشی هه بیت، هه روه ها دم راستی پیاوان له کیشه کانن ژنان دا که زوری کات رپنگه چۆل ده کهن که پیاوان نوینه ریان بکن، تهنانهت له مهسه له تاییه تیه کانیشدا، نه وهش وا له پیاوان دهکات که ههست بکن کیشه ی ژنان کیشه ی نه وانه، وه شهرم کردنی ژنان له کۆرو کۆبونه وه کان له دهرپینی رای خویمان که زور کات رای خویمان دهن به پیاوان تاوه کو بویان گه لاله بکن.

به که مزانینی ژنانو گالته پیکردنیان له لایه ن کۆمه لگاو پیاوانه وه کۆسپیکی دیکه یه له به رده م پیشکوتن و به شداریی ژنان دا، هه روه ها ره هابوونی دهسه لاتی پیاو به سهر ناوه نده سیاسی به کاندا به گشتی و به ره وانه زانینی نه و رۆله بۆ ژنان له لایه ن کۆمه لگاو، که وشه ی هیژ دهریته پال پیاوو وشه ی خو شه ویستی و دلوقانییش پال ژن، وای کرده که له زوری و لآتاندا سیاست مولکی پیاوانه له بهر نه وی پیاوان زورتر چه کیان له شان کرده له جهنگ دا به شدار بوون، که نه وه سه ره چاوه ی سه ره کیی دهسه لاتیان بووه، به لآم پیوسته نه و راستی به بزانیان که نه گهرچی مهیدانی سیاستو

به کاریگه ری به کانن ژنان له سهر کاروباری ولآت هیه، نه وه به شیویه کی گشتی له هه موو ولآتاندا تیبنی ده کری، به تاییهت ولآتانی دواکه وتوو، نه و ولآتانه که به هه موو شیویه ک مافه کانن ژنان پشت گوئی خراون، نه گهر وهک نموونه ولآتیکی وهک ئیران بینینه به ریاس ده توانین بلین له حکومته تی ئیسلامی دا ژن ته نیا نامرازی به ره هم هینانی مندا له، نهک مرؤقیسک که ده توانی و ده بی شان به شانی پیاوان له به ره هم هینانی کۆمه لایه تی دا به شدار بی و له مافو جینگاو شوئینی کۆمه لایه تی به کسان له گه ل نه وان به هره مه ند بی. که نه مهش بووته هوی نه وه که ژن به ته واهه تی له کاروباری سیاسی و کۆمه لایه تی و نابووری ولآت دووربکه و نه ته وه، به جوړنک که له دهست پی کردنی به که مین خولی پارلمانی کۆماری ئیسلامی له سالی "1358" دا له کوی 270 نوته ر ته نیا دوویان ژن بوون که تا هه نو که ش هم به شداریی به له ده که س تی نه په ریوه. نه وه له حالیک دایه که ژنان رۆلکی به رچاویان له خو پیشاندانه کانن شوئرشی گه لانی ئیران له سالی 1357 دا هه بوو. له قانونی بنه رده تی ئیراندا مه رجی نه وه دانراوه که سه روک کۆمار ده بی له " رجالی سیاسی" واتا پیاو بی، نه مه رنک به ومانایه یه که ژنان له گه یشتن به به رزترین دهسه لاتی سیاسی ولآت به پیی قانون بی به شن.

ده توانین به شدارنه بوونی ژنان بۆ زور هوکاری دیکه، وهک به سترابه یی ژبانی ژنان به پیاوان له باری نابووری یه وه، دابونه ریتی کۆزو ته عه سوبی فهرهنگی عه شیره تی، نه خوینده واری و ناشاره زایی زوری به ژنان به مافی خویمان و رپنگای گه یشتن به مافه کانیان، ههستنه کردنی ژنان

گەلەلەي ھاتوچو ۋان بەفسىر كىردنى ژنان؟



ئا. مينا سولتانی

پىراردەرانىيە ۋە ھاتو ھاتو تا باشتر قوۋلايى شىۋەي تىفكىرىنى خاۋەننى جەستە مالو "ناموس" ى خەلك روون بىتە ۋە .

مەممەد عەلى ئىسفىنەننى، ۋە بىيژى كۆمىسىۋىنى قەزايى ۋە مافى مەجلىسى شىۋوراي ئىسلىمى لە ۋە لامى پىرسىيارەكانى رادىقۇ زەمانەدا لە مەپ بەرپەست دروست كىردن بۇ ژنان لە ۋە گەلەلەيەدا، ھۇي سەرەكىي " پىۋىستى ئىزنى سەرپەستى بىنەمالە بۇ ۋە رگرتنى پاسىپورتى ژنانى بى ھاۋسەر، دەگە پىننىتە ۋە بۇ شەرع دەلى: ھەر ۋەك ژنان بۇ شوۋىردن پىۋىستىيان بە گەۋرەيەك بە ناۋى "ولى" ھەيە، بۇ دەرچوون لە ۋە لاتىش ئىزنى "ولى" پىۋىستە .

لە ۋەتى حوسىن نەقەۋى، ۋە بىيژى كۆمىسىۋىنى ئەمنىيەت ۋە سىياسەتى دەرەۋەي مەجلىس " ھۇي دىيارى كىردنى تەمەنى 40 سال بۇ پىدەنى پاسىپورت بە ژنانى مەجردى بۇ ئەۋە گەرانە ۋە كە لە ئىستادا ژنانى سەلت زۇرتىر روو دەكەنە ۋە لاتانى دەرەۋە بە تايىبەت بۇ زىارت كىردن. بۇيە بۇ پاراستنى سىلامەتىي ژنان ئەۋ گەلەلەيەيان پەسند كىردو ۋە ئەۋ تەمەنەيان بۇ ۋە رگرتنى پاسىپورت بە باش زانىۋە .

ئەۋ لە ۋە توۋىژىكىدا لەگەل " عىبىرت نىوز" دەلى: غىرەت ۋە پىاۋەتىي پىاۋانى ئىرانى ئىزن نادا كەلكى خراپ لە سەفەرى ژنانى ئىرانى ۋە رگىرئو ئەۋ كچە گەنجانە بە بى ئىزنى باۋكىيان لە

لە لايەكى دىكە ۋە لە ۋە رۇژانەدا نوئىنەرە دىسۆزەكان! لە مەجلىس بىكار دانەنىشتوون ۋە دۋاي كۆمەللىك قسە ۋە باسو ھىنان ۋە بىردنى گەلەلەي ھاتوچو سەفەرى ژنان بۇ دەرەۋەي ۋە لاتو بە فىرۇدانى كاتى خۇيان ۋە خەلكى دىكە، بۇ ئەۋەي شىتىكى لە بىرنەكراۋ لە دۋاي خۇيان بۇ مېژوۋ بە جى بەيلىن ۋە بۇ ئەۋەي ناۋيان لە مېژوۋ نەسرىتە ۋە بىران دا كە كچانى تەمەن ژىر 18 سال حەقى چوونە دەرەۋە لە ۋە لاتىيان نىيە، مەگەر ئەۋەي لە لايەن سەرپەستى بىنەمالە ۋە ئىزنى ئەۋ كارەيان پىدرايى .

بە پىي پەسندكراۋى كۆمىسىۋىنى ئەمنىيەتى مەجلىس ئەۋ ژنانەي مېردىيان ھەيە لە ھەر تەمەنىكىدا بىن تەنىيا بە ئىزنى مېردەكانىيان دەتوانن پاسىپورتىيان ھەبى ۋە ژنانى سەلتو بى مېردى سەرووى 18 سالىش دەبى بۇ چوونە دەرەۋەي ۋە لات ئىزنى سەرپەستى بىنەمالەيان ۋە رگرتىي .

جىي خۇيەتى لىرەدا ئىشارەيەك بە لايەنەكان ۋە ھۆكارەكانى پەسەند كىردنى يەخسىر كىردن ۋە سوۋكايەتى پىكردنى ژنان بىكەم كە لە گەلەلەي تازەي پىدەنى پاسىپورت لە لايەن دارپىژەران ۋە

دەلئىن ھىندىك لە حىكۈمەتەكان تەنىيا لە قەيراندا دەتوانن دىرژە بە دەسەلاتى خۇيان بىدەن ۋە، ۋە دىيارە نوئىنەرەكانى تاران لە مەجلىس، بۇ قەيران خولقىنىي زىاتر لە كۆمەلگادا دىۋارى نەۋىتر لە دىۋارى ژنانىيان نەدۆزىۋەتە ۋە تا پىي دا ۋە سەر كەون. ھەر بۇيەشە ھەر رۇژەي كۆمەللىك قانۋونى دژ بە ژن كۆ دەكەنە ۋە دەكەنە بەرپەست لە بەر دەم پىرسى ژنان ۋە بارودۇخى ژنان لە كۆمەلگەي قەيران لىدراۋى ئىراندا لە ۋە كە ھەيە خەراپىتىش دەكەن .

رۇژىك بىر لە بە قانۋونى كىردنى سىغە ۋە چەند ھاۋسەرى ۋە بارودۇخى ئابۋورى ۋە مارهىي دەكەنە ۋە، رۇژىكى دىكە بۇ چارەسەرى كىشەي بىكارى لە كۆمەلگەدا ھەۋ دەدەن تا قانۋونى كار كىردنى نىۋە ۋە ختى ژنان ۋە جىرەبەندىي رەگەزى بچەسپىن ۋە دەيان قانۋونو بەخشنا ۋە خالۋ ماددەي دىكە دىنە گۆرئ كە ھەموۋىيان پىشانەدەرى پەيامىكن، ئەۋىش ئەۋەيە كە ژن رەگەزى دوۋەمە ۋە دەبى سەرپەستى ھەبى ۋە خۇي بە تەنىيا مافى ئەۋەي نىيە بىيار بۇ ژيانى خۇي بەدا .

ولّات بچنه دهرئ.

حوسّين نه قوی هه روهها ئه وهشی لئ زیاد کردوه که غیرهت ئه و ئیزنه مان پئ نادا که ژنه کانمان بکه ونه نئو پرسى گنده لئ یه وه . تا قی کردنه وه یه کی دژاره بچی نه نئو یه کییک له هۆتیله کانی ئیستانبول و کچو ژنی ئیرانی بیینی که خه ریکی چ کاریکن .

هه موو خوینه رییک ئه وه ی بۆ ده بیته پرسیار که بۆچی به هه لکه وتیش بی ئه و پیاوه به غیره تانه رییان ناکه ویتته شویننه زانستی و زانکۆکان تا له نزیکه وه ئه و کچه ئیرانی یانه بیینن چ شانازی یه کیان بۆ ولّات که یان ده سته بهر کردوه؟ بۆ نمونه دوکتور مریه م میرزایی، ماتماتیک زانی 33 ساله، ئه و ماموستا که ته مه نه ی "پرینستون" که به یه کییک له و 10 میشکه تاییه ته ی ئه مریکای باکوور ناسیندراو هاوشیوه ی ئه وانه له نئو ژنانی ئیرانی دا له پیشه جۆراو جۆره کان دا که م نین، به لّام نابینرین .

دیسانه که ش قسه ی هیندییک له نوینه رانی مه جلس، هه ر خوینه ریکی به ویژدان ده هه ژینئو ئه وه ی بۆ ده بیته پرسیار که ئایا تۆسقالیک مه نتیق له وه لّسوکه وتو قسانه یان دا ده بینرئ؟ ئه وه چۆنه که غیرهت و شه هامة تی پیاوانی ئیرانی ته نیا به ستراره ته وه به وه که ژنان چ لیباسیک ده بهر بکه ن؟ بۆ کوئ بچن له گه ل کئ هه لّسوکه وتو هاموشۆ بکه ن، کار بکه ن، بخوینن؟

ئه دی بۆچی ئه و هه موو غیره ته له و شوینانه که هه ژاری، گرانی، به رتیل، دزی و له نئو چوونی مرۆقه کان هاوار ده کا وه ژان نایه نو ناجوولئین؟ ئایا ئه و هه موو ئیهانهت و تۆمه تانه که ده خریننه پال ئه و ژن و پیاوه یه کسانى خوازانه هه یچ وه لامیکی نه؟

ئه وه چۆنه به پیی یاسای مه ده نی کچی ته مه ن 9 سالی قه مەری به پیی شه رع بائخ ده بنو یاسای سزادان ده یان گریته وه، له ته مه نی 16 سالی دا بۆ وه ده سته هینانی ده سه ولّات که لک له ده نگه کانیا ن وه رده گیرئ، به لّام هه ر ئه و ژنه عه قلی لیک جیا کردنه وه ی چاکه له خراپه ی نه؟

کاتیک ده گو ترئ ژنی بی میردی سه رووی 18 سال بۆ ده رچوون له ولّات پیویستی به ئیزنی باوکی هه یه، که واته ئه وه شمولى ژنان له هه ر ته مه نی کدا ده کا ته نانهت ئه گه ر ژنیکی 80 ساله ش میردی نه بی، ده بی ئیزن له "ولی قهر" وه رگرئ .

ئه وه یانی ژن هه تا له ژیان دابئ ده بی سیبه ری پیاویکی به سه ره وه بی . به راستی ده بی ئه و جۆره قانون و گه لاله یه له سه ر به رد بنووسریته وه بۆ ئه وه ی له داها تودا بزنانن چۆن هه لّسوکه وت له گه ل ژنی ئیرانی کراوه و ئه گه ر ئاوا بچیتته پیشئ له وانه یه شو فیری کردنی شه وانه شیان لئ قه ده غه بکرئ و دواتر مۆله تی شو فیری شیان بۆ ده رنه چئ، چونکه له وانه یه بۆ ئه ویش هۆیه کی دیکه ی وه ک "غیرهت" له

میشکی ئه و مرۆقه بیرمه ندانه دا هه بی!

ئه گه رچی پیاوانی پیشکه وتوو و یه کسانى خوازى ئیرانی دژئ ئه و جۆره قانونانه نو له وانه یه به خو پیشاندانیک ئیزنی دایمی ناردنی کچه کانیا ن بۆ ده ره وه ی ولّات وه رگرن، چونکه ئیستاش کلتوری خه لکی ئیران له وه پیشکه وتوو تره به تاییهت له باره ی پرسى ژنانه وه، به لّام ئه وه له تۆمهت لییدن و به که م گرتنی ژنان له و گه لاله یه دا که م ناکاته وه و ته نیا ده توانئ نیشانده ری ناره زایه تی پیاوان به و قانونه بی . له لایه کی دیکه وه ده بیته جی نیگه رانیی ئه و کچانه ی تینووی فیربوونی زانستن و بنه ماله کانیا ن ئه وه نده یان وشیا ری نه که ئیزنیا ن بدن بۆ خویندن بچنه ده ره وه ی ولّات و ئه وه ده بیته هۆی له نئو چوونی توانای زانستی ئه وان و له که لئ و قوژنی مالئیا ن ده په ستیون .

به راشکاوی ده بی ئه وه بلّیین به مه رج دارکردنی چوونه ده ره وه ی کچانی سه رووی 18 سال به ئیزنی "ولی قهری" دژایه تی له گه ل ماده ده کانی 13، 6، 7 کۆنقانسیونی جیهانی مافی مرۆف هه یه .

قسه ی کۆتایی ئه وه یه به جیی چرکردنه وه ی یاسای هه لاواردن دژئ ژنان بیر له نه هیشتنی ئاوسانی دراوی و قهیرانی ئابووری و که م کردنه وه ی فشار له سه ر بنه ماله کان بکه نه وه .

مه‌هناز تراژدیای ژبانی خۆی ئاوا باس ده‌کا

ئاماده کردنی : (رۆژه‌ه‌زیزی نه‌مابن .

شوی بده‌ین و به‌هۆی شیربایی وه‌رگرتن پارهی‌کمان ده‌ست بکه‌وئ، باوکم که‌له‌ هیچ قسه‌یه‌کی ده‌رنه‌ده‌چوو ئه‌م بریاره‌شی جێبه‌جێ کرد . ئه‌من ته‌مه‌نم دوازه‌ سالان بوو که‌ دایانم به‌ پیاویک پازده‌ سال له‌ خۆم گه‌وره‌تر بوو پارهی‌کی زۆریان له‌ مائی کابرا وه‌رگرتو منیان له‌ ته‌مه‌نی دوازه‌ سالاندا فرۆشت .

وابوو له‌ مائی باوکه‌وه‌ ئاواره‌ی مائی میدرد بووم، میدریش چی، که‌سیکی ره‌وانی و ناتاواو . خۆشترین کاته‌کانم ئه‌و کاته‌ بوو که‌ له‌ مأل نه‌بوو ده‌چوو بۆ کشتوکال . هه‌زم ده‌کرد ئه‌و کاتانه‌ بچمه‌ کۆلان له‌ گه‌ل منداڵه‌کانی هاوته‌مه‌نم یاری بکه‌م چونکه‌ هه‌ستی منداڵی له‌ ناخدا تازه‌ گولی کردبوو . چه‌ندین جار به‌ شێوه‌یه‌کی ناشرین و لێدان له‌ کۆلانه‌وه‌ ده‌ی هینامه‌وه‌ ماله‌وه‌ . کاتی که‌ به‌ خۆمدا هاته‌وه‌ دیتم ئه‌من خاوه‌نی منداڵو بوومه‌ دایک، ئه‌ویش دایکی ته‌مه‌ن سێزده‌ سالان .

ته‌مه‌نی منداڵی من ئاوا تێپه‌ر بوو، ئیدی بوومه‌ دایکو ئه‌مجار هه‌ستم به‌وه‌ کرد مه‌سئولیه‌تی خێزان و منداڵ چیه‌و ده‌بێ خۆم بۆ ژبانیکی چاوه‌پوانه‌کراو ئاماده‌ بکه‌م . منداڵی یه‌که‌م کچیک بوو، زۆرم خۆشه‌وه‌یست پێم‌خۆش بوو زوو گه‌وره‌ی بکه‌م و بپێته‌ هاورییه‌کی نزیکم ده‌ردی دلی خۆمی له‌ لا بکه‌م . هینتا کچه‌که‌م نه‌ببوه‌ سالی که‌ میدرده‌که‌م ده‌یگوت ده‌بێ منداڵی دیکه‌ت بپێ . ئه‌من کورم ده‌وئ، کچ به‌

مه‌هناز خاتون به‌م شێوه‌یه‌ بۆ من دوا:

ئه‌وه‌نده‌ی له‌ یادم بێ نایه‌ته‌وه‌ خه‌یالم که‌ وه‌ک منداڵیک چێژم له‌ سه‌رده‌می منداڵیم وه‌رگرتبێ . ته‌مه‌نم هه‌وت سالان بوو که‌ دایکم له‌ کاتی له‌ دایک‌بوونی خوشکیکمدا گیانی له‌ ده‌ست داو بۆ هه‌میشه‌ من و دوو براکه‌می جێهێشتو له‌ سۆزی دایکایه‌تی بێبه‌ش بووین . دواي ماوه‌یه‌کی که‌م باوکم ژنـــــــی هینـــــــایه‌وه‌ .



له‌و کاته‌وه‌ بوو که‌ ژبانی دۆزه‌خیی من دروست بوو، چونکه‌ ئه‌و ژنه‌ی باوکم هینابووی دوور له‌ هیچ هه‌ستیکی دایکایه‌تی مامه‌له‌ی له‌ گه‌ل من و براکانم ده‌کردو به‌ تاییه‌ت بۆ من که‌ له‌ یه‌که‌م رۆژه‌وه‌ له‌ ته‌مه‌نیکی منداڵی‌دا که‌ هه‌شت سالانه‌ بووم وه‌ک کاره‌که‌ر کاری لێ‌ده‌کیشامو ئه‌گه‌ر ماندووش ببومایه‌ جاری وابوو له‌ ماندوویان خه‌وم لێ‌ده‌که‌وت ئاوی پێ‌دا ده‌کردم تاوه‌کو له‌ خه‌و خه‌به‌رم بکاته‌وه‌ . تا وای لێ هات چوو به‌ بن گوئی باوکم که‌ ده‌بێ به‌

باسکردن له‌ ژبانی راسته‌قینه‌ی که‌سیک که‌ سه‌ختی و ناخۆشی‌یه‌کی زۆری له‌ ژبان بینیبی ، بۆ که‌سیک که‌ له‌ زمانی خۆیه‌وه‌ بیره‌وه‌ری قوناغه‌ دژواره‌کانی ژبانی ئه‌و که‌سه‌ بپێته‌ سه‌ر کاغه‌زو بلاوی بکاته‌وه‌ کاریکی زۆر سه‌خت و دژواره‌ . مه‌به‌ست هه‌روه‌ک ئه‌و خاتونه‌ خۆی ده‌لێ ئه‌وه‌یه‌که‌ که‌می که‌ له‌ نازاره‌کانی که‌م بپێته‌وه‌ .

مه‌هناز ناوی ئه‌و ژنه‌یه‌ که‌ له‌ نزیکه‌وه‌ باسی ژبانی خۆی بۆ کردم و ئه‌منیش که‌ زۆر به‌ بیستنی چیرۆکی ژبانی ئه‌و خاتونه‌ زولم‌لێکراوه‌ ناره‌حه‌ت بووم، پێشنیارم پێ‌دا که‌ ئه‌گه‌ر ره‌زانه‌ندی له‌ سه‌ر بپێ، کورته‌یه‌ک له‌ ژبانی پێ له‌ چه‌رمه‌سه‌ری ناوبراو بۆ گوڤاری ژنان بنوسم . بۆم باس کرد که‌ گوڤاری ژنان یه‌کیک له‌و گوڤاریکه‌ که‌ سالانیکه‌ له‌ ریکخراویک به‌ ناوی یه‌کیه‌تی ژبانی دیموکراتی کوردستان ده‌رده‌چـــــــو و گوڤـــــــاریکی سیاسی، فه‌ره‌ه‌نگی، ئه‌ده‌بی‌یه‌ . له‌ ئه‌نجامدا زۆر به‌ گه‌رمی وه‌لامی داواکه‌ی منی دایه‌وه‌ . به‌و هۆیه‌ که‌ خۆشی به‌ نیازه‌ ئه‌گه‌ر مه‌رگ مه‌جالی بدا ژبانی خۆی بنوسپه‌ته‌وه‌وه‌ له‌ چوارچێوه‌ی کتێبدا چاپی بکا . بۆیه‌ گوتم "ده‌لێ" ئه‌گه‌ر مه‌رگ مه‌جالی بدا چونکه‌ مه‌هناز تووشی نه‌خۆشی شیرپه‌نجی مه‌مک بوو، تا ئیستا چه‌ند قوناغ شیمی ده‌رمانی کراوه‌ وه‌نگه‌ وه‌ک پزیشکه‌کانی پێیان راگه‌یانده‌وه‌ ماوه‌ی زۆری بۆ ژبان



مرۆف حیساب ناکەم. شەوورۆژ ئەو قسانەى دەکرد وەک تیریك له دلم دەدران چونکه خۆم کچهکهەم زۆر خوش دەویست. رۆژی چەند جار لیم دەدراو سووکایه تیم پی دەکر، له بەر چاوی هەموو دۆستو دوژمنیک منی دەشکاند. خوی منوتۆ کردی ئەوەندەى پی نه چوو خوا کوریکی دامی. که زانیم کورم بووه زۆر دلخۆش بووم، چونکه هەستم دەکرد که کورم بۆ به دنیا هیناوه ئیتر رهفتاری له گەلم چاک دەبی و کهمیک خوشه ویستی و سۆزی بۆم دەبی. به لām به م قسانه ته نیا دلای خۆم خوش دەکرد، چونکه هیشتا زیستان بووم که به زۆر دەى ناردمه بەر سەرماو به فرو کاری پی دەکردم و داری بۆ کوره پی دەهینام و خۆی له بەر گەرم دەکردهوه. جارێکیان له سەر به فر بوورامهوه که هۆشم هاتهوه له نهخۆشخانه که وتبووم. گویم لای بوو دراوسێکان قسهیان به میردهکه م دهگوت. هەر بۆیه لای پزیشکهکان شکایه تیان لێ کرد که زۆری بۆ خراپه. بۆیه ئەوانیش هەر شهیان لێ کرد، ئەگەر به ردهوام بی تهحویلی پۆلیسی دهدهن. باش بوو به م هۆیه وه ماوهیهک له لیدانهکانی نه جاتم بوو، به لām جنیوو سووکایه تییهکانی زیاتر ببوون، ئەمنیش له ناچارىیان بۆ ئەوهى لیم نه دا به ردهوام سەرم دادهخست.

• کوره که مان ته مەنى بوو به پینچ سالان و میردهکه م رۆژی به رۆژ خراپتر ده بوو، هەر رۆژ وه که سیک یان چەند که سیک بهری ده رکه یان پی ده گرتین ده هاتن بۆ شکایه ت. که شه پى له گەل فلان مال کردوه، چه قوی له فلان پیاو کیشاوه، تانه و قسهى ناشرینی به فلان زن گوتوه. وام لای هات نه م ده زانی چون وه لāmى ئەو هەموو خەلکه بده مه وه. کاتی وابوو به هه وتووش

• سەرپای ئەو هەموو خراپى یانهى که ئەو پیاوه به رانبەر من ئەنجامی دابوو، به لām براکهى و جووته خوشکه کهى زۆر جار هاو ده ردى یان ده گەل ده کردم و دلخۆشى یان ده دامه وه. چونکه خویان باشتر له من براکهى خویان ده ناسی و به ردهوام سووکایه تی و کیشهى له گەل ئەوانیش هه بوو.

• رۆژیکیان دواى ئەوهى ماوهیهکی زۆر بیسه روشوین ببوو، به پهله خوی کرده وه به ماله وه داو زۆر په شوکا و بوو ته واو رهنگی زهرد هه لگه رابوو زۆر ده ترسا. ئەمنیش زۆر به دلایى ئاواله وه باوه شم بۆ کرده وه و دلم بۆی سووتا، وەک ئەوهى کاریکی زۆر خراپى کردی. چەند ساتیک وەک مندا ل له باوه شم ئارام ببوو، دواى ماوهیهک هه ستا بووه وه به و پیاوه ره وانى یه ی جارانو به پهله له مال چوو ده ری. ئەوه ندهى نه برد براکهى به توپه یی یه وه خوی به ژوو ریدا کرد، زۆر قسهى ناشرین و جنیوی به براکهى دا، زانیم که هه رچییهک بی کاریکی خراپى به رانبەر براکهى کردوه، به لām کاریک که قهت به خه یالما ده هه هات. به لای چوو بووه مالى براکهى له و کاته دا براژنه کهى به ته نیا له مال ده بی، هیرش ده کاته سه رى و

نه ده هاته وه ماله وه که ده شهاته وه به شه پو کیشه و ناخۆشى. زۆری بۆ کوره که مان ده هینا که ده بی فیرى شه رو قسهى ناشرین بی، وای لای هاتبوو ده یگوت ده بی فیرى بی له خەلک بدهى، په نجه ره ی خەلک بشکینی. به ردهوام ده مگوت کابرا ئە تۆ له جیاتى ئەو قسه توندوتیانه بۆ کهمیک سۆزی باوکانهى پی نابه خشی، ده یگوت بیدهنگ به ئەمن هه ر ئەو کورم هه یه، ده بی وەک باوکی بی، که ناوی هات خەلک لایى بترسن بلین ئەوه کورپه کهى فلان که سه.

• سال هاتو سال پۆی خوا کچیکى دیکهى داینی. هه ر له یه که م رۆژی له دایک بوونی ئەو کچه وه ئەمن زه جرو ناخۆشى یه کانم زیاتر بوو، چونکه ده یویست کورپی ببوو وەک خوی باریان بینتی.

• به لām ئەمن مندا له کانم به بی جیاوازی خوش ده ویستن، هه ولم ده دا ئەو سۆزو خوشه ویستی یه ی خۆم لای بییه ش بووم بۆ ئەوان جوورانی بکه مه وه. به لām ئەوهى سۆزو خوشه ویستی باوکانه بوو مندا له کانم لای بی به ش بوون، له جیاتى ئەوه ته نیا لیدانو جنیوو قسهى ناشرینیان له باوکیان بینیبوو.

دهیه وئ ته جاوژی پئیکا، که له ناکاو براهه کی به سه ردا ده چیتته وه له په نجه ره وه راده کا. به لآم له هه مووی ناخوشتتر نه وه بوو که به براژنه که کی گوتبوو بویه وات لئ ده که کم مه ناز منی ناردوه گوتویتتی نه و کاره بکه. به خووشی یه وه پیش نه وهی مه رامه چه په له که کی نه نجام بد او ژیا نی براژنه که کی بشیوینئ، براهه کی ده گاته سه ری. به لآم له وه نیگه ران بووم که باوه پریان به قسه که کی کردبئ، نه من ناردبیتم بو نه م کاره قیزه ونه، به لآم براهه کی له وه لآم دا گوتی ئیمه باش تو ده ناسین و باش براهه شمان ده ناسین، به و قسانه دلنیا بووم که بریایان نه کردوه.

• دوی ماوه یه که هه و آلم بیست که کابرا ژنیکی دیکه کی هیناوه، بویه ئاوا درهنگ درهنگ دیتته وه هه و آلی بنه ماله که کی ناپرسی. ماوه یه کی زور دوی نه و پووداوه نه هاته وه چونکه براهه کی هه په شه کی کوشتنی لئ کردبوو. نه و ماوه یه له گه ل منداله کان ژیا نیکی ئاسووده و ئارامان هه بوو، منداله کانم به باشی سه رقالی خویندن بوون.

• دوی ماوه یه که روژکیان له دره وه بووم که هاتمه وه لای سه ره وهی ماله که کی گرتبوو دانیشتبوو، نه منیش هیچ قسه یه کم له گه ل نه کرد. زوری پئ ناخوشت بوو ده ستی کرده وه به جنیوو سووکایه تی کردن. گوتم ئیستا ته له فون بو براهه که ده که کم، قسه که کم ته و او نه کرد که وته گیانم نه وه ندهی لئ دام له هوش خو م چووم، که هوشم هاته وه منداله کان له مه درسه هاتبوونه وه به سه ره وه ده گریان که بو ئاوام لئ هاته وه. دل م نه هات زور بو یان باس بکه م. هه ر که گوتم باوکتان لیره بووه خو یان تی گه یشتن.

• چه ند جاری دی ئاوا ده هاته وه مالو

هه رچی پولو ئالتوونه کانم بوو دهی دزی و ده رویشته.



تا وای لئ هات قفلی درگا کانم گوړی، ئیدی نهی ده توانی له درگا وه بئ. روژکیان که که کان له مال نه بوون هه ر خو م کوړه که کم بووین، له درگای داو که کردمانه وه نه و بوو. نه مان ده توانی بلین نابئ بیته زور. دوی هاتنه زور دوی پولی کرد. گوتم نیمه، له سایه سه ری سه روکبنه ماله یه کی وهک تو ئیمه خاوه نی هیچ پولیک نیین. له داخا چه قوی ده رهینا شیت بوو، گوتی کوړه که که ده کوژم، نه منیش له تاو کوړه که کم، که وته هوار هوار، نه وه ندهم زانی به چه قو له ناوچاوانی کوړه کی داو گوتی با کوړه که که بیته پیاوو بچی کارتان بو بکا. کوړه کی به خوینه وه بو من جیهیشت و رای کرد.

• چه ند جار سه ردانی دادگام کردو داوام له سه ر تو مار کرد، به لآم خو خوتان باش ده زانن که دادگاکانی ئیران هیچ کات دان به مافه کانئ ژنان دا نانینو به رده وام له دوی توندوتیژی به رانبه ر ژنان، له قانونه کانئ کو ماری ئیسلامییش دا زیاتر توندوتیژی یان به رانبه ر ده کرئ. ماوه یه که دوی نه و پووداوه که چه گه وره که کم خوازینئ که ری هات، به زمانی خو م نه لئیم که چه که کم له نیو کو م له گه دا تا بلئی کچیکی به شه خسیه ت و

به ره وشت بوو. کاتیک نه و بنه ماله به ریزه هاتنه داوای که چه که کم زور خو شحال بووم، چونکه ده م زانی بو دا هاتوی که چه که کم زور باشن و کوړه که زوری که چه که کم خو ش ده وئ. هه ر بویه وه لآمی موسبه تمان پئ دانه وه زور به ریزه وه هاتنه پیش بو کارو باری داخوازی و ماره برین. ته نیا که سیک که که سمان خه به رمان لئی نه بوو ئاگاداری بکه ن باوکی بوو. به لآم ماو پوره کانئ ئاگاداری مه سه له که بوون و زور خو شحال بوون. ماره برین نه نجام دراو دوی ماوه یه که روژیک له ده وره یه مآل په یدا بووه، هاته زورو نه وهی قسه کی ناخوشت و نابه جئ بوو له ده می هاته درو به منو که چه که می گوت. نه من عاده تم به و بئ ریژی یانه کی گرتبوو، به لآم بو که چه که کم زور ناخوشت بوو که باوکی نه و قسانه کی پئ بلئ. به هه ر حال دوی بئ ریژی یه کی زور له مال رویشته ده ری.



به لآم شستیکی زور مه تر سیدارتر پووی دا، ژماره کی ته له فونی زاواکه مانی وه رگرتبوو، ده زانی چی گوتبوو؟ پئی گوتبوو که نه وان فیلیان له تو کرده نه و که چه یان به سه ردا ساغ کردویه وه، چونکه نه و که چه کی من له لایه ن پیاوینکه ده ست دریژی جینسیی کراوه ته سه رو ئیستا کچ نیه.

• ناخوشتترین هه و آل که له ژیا ندم بیستبیتم جگه له هه و آلی نه خو شکی یه که کم، نه و تو مته ته بووه که باوکی که که که کی

مهسه له كهی له گه‌ل باس كرد. له دلسی خۆمدا گوتم باشه بۆ من كه ئیستا ورده‌ورده ده‌كه‌وتمه سه‌ر ژيانیکی ئارام ده‌بێ تووشی نه‌خۆشی‌یه‌کی ئاوا مه‌ترسیدار بم، بۆ ده‌بێ ژيانی من هه‌ر له سه‌ختی و نا‌ئارمی‌دا بپروا؟

• هه‌موو رۆژیک ده‌بوایه سه‌ردانی پزیشکم بکردایه‌و کۆنترۆل بکرامایه. بپیار درا كه شیمی‌ده‌رمانیم بۆ نه‌نجام بده‌ن، كه بپریکی زۆری پاره ده‌ویست. ئیتمه‌ش هه‌یج ده‌رامه‌تیکمان نه‌بوو، کورپه‌که‌م له سه‌ره‌تای ته‌مه‌نی لاوه‌تی‌دا ده‌چوو بۆ کریکاری تا خه‌رجی شیمی‌ده‌رمانی من ده‌ریبێن.

• له دۆزه‌خه‌یک پزگه‌رم بوو نه‌مه‌زانی تووشی دۆزه‌خه‌یکی خراپتر ده‌بم، تائیس‌تا چه‌ند جار شیمی‌ده‌رمانیم بۆ نه‌نجام دراوه، به‌لام ئومیدیک بۆ باش بوونم نه‌یه، چونکه نه‌خۆشی‌یه‌که به‌ته‌واوی له‌شم‌دا بلأو بۆته‌وه‌و پزیشگیری نا‌کری، ته‌نیا نه‌وه‌نده‌یه که به‌و شیمی‌ده‌رمانی‌یه‌ ره‌نگه‌ بتوانم ماوه‌یه‌که زیاتر بژیم. هه‌رجاریک شیمی‌ده‌رمانی ده‌کریم مردنیکه‌ بۆخۆی. خه‌فه‌تی منداله‌ بێ‌نازه‌کانم ده‌خۆم که تائیس‌تا ژيانیکی خۆشیان نه‌بووه، تائیس‌تا هه‌ستیان به‌ سۆزو خۆشه‌ویستی باوکیان نه‌کردوه‌و ئیس‌تاش گرفتاری نه‌خۆشی‌یه‌ دایکیان‌و چاوه‌پوانن که دایکیان که‌ی هه‌ناسه‌کانی کۆتایی ته‌مه‌نی هه‌ل‌ده‌مژێ. ته‌نیا یه‌ک ئاواتم هه‌یه‌ ئه‌ویش ئه‌وه‌ که مه‌رگ ریگه‌م بدا بتوانم چیرۆکی ژيانی پرله‌چه‌رمه‌سه‌ریی خۆم بنوسم‌و بتوانم له‌ توێ کتیبی‌کدا بـ _____ لآوی بـ _____ که‌مه‌وه‌.....

تیلینی:

ئه‌ه‌ پیرۆکه‌ (استه‌قینه‌یه‌و کورته‌یی‌ک له‌ به‌سه‌ره‌اتی ژینکی غه‌درلی‌کراوه‌ که‌ بۆه‌و‌ی بۆی باس کرد).

دانا. هه‌ر ئیوه‌ قه‌زاوه‌ت بکه‌ن به‌ مرۆفی ئاوا ده‌لێن باوک؟ گوناه‌ نه‌یه‌ ناوی باوکیش به‌ مرۆفی ئاواوه‌ خراپ بکری؟ وابوو، زاوه‌که‌م که‌ زۆر کورپکی تیگه‌یشتوو بوو به‌ هه‌یج شیوه‌یه‌که‌ گرنگی به‌و مه‌سه‌له‌یه‌ نه‌داوه‌ که‌ به‌ منی گوت، گوتی لای که‌چه‌که‌ت هه‌ر باسی مه‌که‌ چونکه‌ ده‌زانم شتیکی بێ بنه‌مایه‌ با دلنیگه‌ران نه‌بێ. که‌چه‌که‌م داوی ماوه‌یه‌که‌ چوو هه‌ر مال‌و ژيانی هاوه‌شی خۆی و زۆر له‌ ژيانی هاوه‌شی پازی بوو، ئه‌ منیش تارا‌ده‌یه‌که‌ نینگه‌رانیم بۆ یه‌کی‌ک له‌ منداله‌کان که‌متر بوو.

• له‌ سه‌ر ئه‌و قسه‌یه‌ دووباره‌ له‌ دادگا داوام له‌ سه‌ر تو‌مارکرده‌وه، نه‌مجاره‌یان باش بوو کاتی دادگایان بۆ دیاری کردین. جاری یه‌که‌م نه‌هاته‌ دانیشتی دادگا، دواتر که‌ دادوهر ئاگاداری کردبوو ئه‌گه‌ر دانیش‌تتی دووم نه‌یه‌ی له‌ داواکه‌دا به‌ دۆراو داده‌نریی، وابوو دووم دانیشتن هات. کاتیکی باسی ژيانی خۆم کردو ئه‌و هه‌موو لیدان‌و بێ‌ریزی‌یا نه‌م گێراپه‌وه، تک تک عاره‌قه‌ی ده‌رده‌دا. کاتیکی باسی ئه‌و تۆمه‌ته‌م کرد که‌ له‌ که‌چه‌که‌مانی داوه، یه‌کسه‌ر ده‌ستی کرد به‌ هاوار هاوارو هه‌ستایه‌ سه‌رپێو گوتی ده‌یه‌وئ تاوانه‌که‌ی خۆی دا‌بۆش. دادوهر گوتی چتاوانیک‌گوتی خۆی دل‌داری ده‌کاوه‌ خیانه‌تی له‌ ژيانی هاوسه‌ریمان کردوه‌و ئه‌من خۆم له‌ کاتیکی‌دا به‌ شیوه‌یه‌کی زۆر نه‌شیاو له‌ گه‌ل پیاویکی نامه‌هره‌م بووه‌دیومه‌. به‌ بیستنی ئه‌و قسه‌یه‌ هه‌موو گیانم که‌وته‌ له‌ریز، چونکه‌ قه‌ت ئینتزارم نه‌بوو پیاویک که‌ له‌ ته‌مه‌نی مندالیمه‌وه‌ به‌ لیدان‌و سووکایه‌تی‌یه‌کانیه‌وه‌ ژیاوم، ئاوا تۆمه‌تم لێ‌بدا. دادوهر داوا‌ی به‌لگه‌ی لێ‌کرد به‌لام هه‌یج به‌لگه‌یه‌کی نه‌بوو، هه‌ر بۆیه‌ ئه‌و قسه‌یه‌ی به‌ بێ‌مانا

• له‌ دانیش‌تتی سێهه‌م‌دا حوکمی ته‌لاقه‌که‌مان دراو بۆ هه‌میشه‌ کۆتایی به‌و ژيانه‌ دۆزه‌خی‌و پێ‌له‌ چه‌رمه‌سه‌ری‌یه‌م له‌ گه‌ل ئه‌و پیاوه‌ هات. بۆ ئاخیرین جار که‌ چاوم پێ‌ی‌که‌وت گوتم چۆن توانیت ئه‌و تۆمه‌ته‌م لێ‌بده‌ی؟ له‌ وه‌لام‌دا گوتی ئه‌تۆ ئه‌وه‌ی که‌چه‌که‌مت باس کرد، ئه‌منیش له‌ داخان ئه‌وه‌م گوت. گوتم بیکه‌ به‌خاتری خوا ئیتر وازمان لێ‌بێنه‌.



• ماوه‌یه‌کی زۆر دوور له‌ خه‌فه‌ت‌و ناخۆشی ده‌ژیان، سه‌ره‌تا‌کانی باوه‌رمان نه‌ده‌کرد که‌ ئه‌وه‌ ئیتمه‌ین ماوه‌یه‌که‌ بێ‌ریزی‌و سووکایه‌تیمان پێ‌نه‌کراوه‌. رۆژیک چوومه‌ لای دکتۆر بۆ کۆنترۆل، دکتۆره‌که‌ کاتیکی سنگمی پشکنی گوتی له‌ که‌یه‌وه‌ ئه‌و نه‌خۆشی‌یه‌ته‌ هه‌یه‌؟ به‌ سه‌رسو‌رمانه‌وه‌ گوتم نه‌خۆشی‌یه‌تی چی؟ گوتی مه‌گه‌ر نازانی که‌ تووشی شێرپه‌نجه‌ی مه‌مک بووی؟ له‌ هه‌موو ژيانم‌دا یه‌که‌م‌جار بوو هه‌والیکی ئه‌وه‌نده‌ ناخۆش ببیستم. گوتم ئه‌من نه‌خۆشی وام نه‌یه‌ قه‌ت نه‌م‌بووه‌. دکتۆره‌که‌ له‌ وه‌لام‌دا گوتی نه‌خۆشی‌یه‌که‌ت زۆر چۆته‌ پێشو ده‌بێ به‌ زووترین کات بکه‌ویته‌ ژێر چاودێری.

• کوربه‌که‌م له‌ ده‌ره‌وه‌ چاوه‌پوانی ده‌کردم که‌ منی به‌و شیوه‌یه‌ بینی زۆر ترسا، پرسیا‌ری کرد چی پووی‌داوه‌؟ بۆ ئاوا په‌شوکاوی؟ دکتۆره‌که‌ بانگی کرده‌ ژوره‌وه‌

بەسرى مالى تەنبايەكان



ن. بېگەرد مىراسپىدى

كە لە ھاوسىكانىشى توورەيە، جاروبار بە مېرچ و مۇنى ھەتا بن پەنجەرەكەى دىتو ديسان دەگەرتتەو گۆشەى تەنبايى ديوەكەى، كى دەزانى چىى لە دل داىە؟ دەللىن دللى داو بە كىژۆلەيەكى رەزاسووككە لە ناكاو خۆرە لە گيانى بەربووە خەونو خەيالەكانى بە بادى فەنادا چوو.

چىرۆكى ژنىكى لە خۆىدا ھەشارداو بە كە ئەویندارى ھاوسەرەكەى و خۆشەويستى كورەكەى بوو، لەو پەرى عىشقو بەختەوهرىدا خۆرە لە بنەمالەو خۆشەويستانى جيا كردۆتەو تە ئىستاش ھەر بە ھەسرەتى دىدارى كورەكەىو دەنالىو دەسووتى.

بەسرى بەسەرھاتى كچىكى لە خۆگرتو بە كە لە جوانىدا بى وینە بوو، بەلام گولى ئەو جوانىيەى پى رەوا نەدى و ئامبازى بوو، رۆژانىكى زۆر لە تەويلەدا بەندىان كرد ئەو كە تىنووى ئازادى و ھەلمزىنى ھەواى تازە بوو زەنگولەيەكان خستە ئەستوى رىسوايان كردو ئىستاش بەسرى بۆتە مالى تەنبايىيەكانى.

چىرۆكى ژنىك كە بۆ يارمەتى گولەكان چو بۆ بەسرى لەوئ ئاشق بوو و ژيانى تىكەل بەوان بوو. چىرۆكى نامرادىيەكان، چىرۆكى تىكشكان و نائۆمىدىيەكان، چىرۆكى ئەو نىگاپانەيە كە بە پەروشەو دەروانن لە خەلك، لە ھەلاتن، لەو برىنانەى كە قەتماغە دەبەستن و سەرھەل دەدەنەو. جىى داخە خۆرە كە لە گيانى مرقۆتىك بەردەبى بەر لە ھەموو شت كەسو كارى برىارى كۆتايى ژيانى دەدەن، دەيشارنەو، دای دەبرن لە ژيان، لە ھەتاو، لە ھەواى تازە، لە خۆشەويستى...

منداڵەكان لىرە بىترس مندالىي خويان تىپەر دەكەنو تەنيا دلخۆشىيان كايەكردنە ئەويش بە بووكەلەى چىلكەو پەروو تۆپى نايلۆنى ئاخندراو بە كا.

كابانىكى ئاوايى كچىكى جوانى ھەيە وەك پەرى گول، ئەو كە چاوى بە دنيا ھەللىنا تىكەلۆى ژيانى گولەكانى بەسرى بوو بە شىوھەك ئۆگريان بوو كە نە لىيان دەترسىو نە بە پىچەوانە بىريان لى دەكاتەو،



بە جۆرىك كە ھىچ شتىك لە بەسرى ھەرەشە لە رۆژگارى مندالىي ناك، ئەومنداڵە ساخو سلامتە لە دنياى دەرەوى بەسرى بىخەبەرەو خودا دەزانى لاپەرى ژيانى چۆن ھەل دەدرىتەو چ داھاتوويەكى دەبى. ئەوھى ھەتا ئەمرۆ لە كۆنەو بۆ بەسرىيەكان ماوئەو ھاوخەمى و خۆشەويستى ساويلكەيى و ژيانى ساكارە، سەرەوئ سامانىان تەنيا دللىكە پراوپر لە بەزەيى و خۆشەويستى، ئەو تەنيا خۆرە تىشىكى بە تىنى خۆى بە سەخاوتەو بەسەرياندا ھەل دەرىژى، ھەرچەندە ئەو خەلكە ژيان تەرىكى كىردوونو لە خۆى دوور كىردوونەو، بەلام ئەوان ژيانىان جىنەھىشتو.

بەسرى چىرۆكى شەھىدىكى لە خۆىدا تۆمار كىردو كە لە رىگاي ئازادى نىشتمانىدا گيانى بەخت كىردو، ئەوھى بۆ دايكو بابە پىرەكەى جى ھىشت كۆلىك داخو ھەسرەت بوو بۆ دىتەوھى جارىكى دىكەى رۆلە ئازادى خوازەكەيان.

چىرۆكى پىرە پىاويكى لە خۆىدا جى كىردۆتەو

ئەو بەشە لە ھاوئىشتمانانى ئىمە كە بە ھۆى نەخۆشى گولىيەو كۆمەلگا تەرىكى كىردوون بەسرى لە باوھى گرتوون تا منو تۆ لە دىتنى نارىكىيەكانى روالەو روخسارىان بەدوور بىنو بى خەيال جىژ لە ژيانو دەسكەوتەكانى وەرېگە...

ئەو نەخۆشانە لە نىوان كىتو سەرەكەشەكاندا قەرەنتىنە كراونو قاسىدىكىان نىە تا پەيامى مەرگى سىپىيان رابگەيەن.

ئاوازىك لە گويمدا دەزىنگىتەو كە لە ژياندا برىنى وەك خۆرە زۆرن كە رووح ھەناوى مرؤف بە تاسەو دەچىژىن، بەلام ئەو خۆدى خۆرەيە كە وەك مۆر لە نىوچاوانى ئەو چارەشەنا دەرو، ئەو برىنانەى لە روخسارىاندا ديارن سەد ھىندەى دىكە دللىان دەچىژىتو دەشكىن، ئەو برىنە قوللانەكە ھەر جارى بە يادى دەورانى گەنجىتى و جوانى تەشەنە دىتو بۆتە لاپەرىيەكى دىكەى چارەنووسيان، ئەو لاپەرىيەى كە ھەلگى نەگبەتو چارەرەشىيەو دەرکراو لە كۆمەلگا، ھەتا ئەو رۆژەى خاك لەباوھىيان دەگرى.

ئەرى لە ژىر خاكىشدا برىنەكانت سارىژ دەبن؟ ئەرى چاوى دللى پر لە قىزو بىزى خەلك لە بىر دەكەى؟ ھەموو دەى بىنۆ دەى بىسنو دەى خويىنەو ھەو فرمىسك لە چاوەكانىاندا قەتىس دەبى، بەلام ئەو كات ديسان لە بىر كىردنو لى بىر كىردن...

چارەنووسى نەخۆشانى كىرۆدە بە خۆرە چانوسى ئەو دەرکراوانەيە كە تەنيا لە نەزانىو جەھالەتەو سەرچاوەدەگرى كە لە زەينو دللى منو تۆدا وەك ترس رىشەى داکوتاو. لىرەيە منداڵەكانىش بارى چارەنووسى بنەمالەكانىان دەكەوتتە سەرشانو تەواوى ئەو بىعەدالەتىيانە كە بە ناھەق دەخرىتە ئەستوى نەخۆشەكانو بەشىكى ئازارەكەش منداڵەكان دەى كىشەن،



شوعله قادری ئەندامی بەرپوهەریی ژنان لە دەرەوهی ولات لە دیمانهیدا باس لە رۆلی ژنان لە سیاسەتدا دەکا

ئاگاو خۆپێندەوارو بڕوابەخۆ لە مەیدانی خەباتدان و حیزبەکانیش ھەموویان کەم تاکوریتیک ئەو راستیە دەزانن کە ھەم ژنانی نیوخۆو ھەم ژنانی نیو ریزی حیزبەکان و شیارتر بوونەتەو. ئیستا ژنان سەرەرای ھەموو گوشاریک کە لە سەریانە پۆل پۆل روو لە خەبات دەکەن و بە تیکۆشانی بێوینە میژووی ژنی ئازاد لە لاپەرەکانی میژووی ژنی کورددا تۆمار دەکەن. ئیستا ئیدی باسی رۆلی راستەوخۆی ژنان لە خەباتدا وەک زیندانی بوون و ئەشکەنجەدران و ئیعدامکران، بەشداری لە خۆپیشاندانەکان، بەشداری لە خەباتی نەتەوایی و یەکسانی خۆزی دا دەکریت.

پ: ئەمڕۆ بە زەقی دەبینین کە مەملاتی نیو حیزبە کوردیەکان، لە نیو ریکخواوەکانی ژنانی سەر بە حیزبەکانیش رەنگی داووتەو، داخوا ئەو ئینتیمای حیزبیانە، تا چەندە کاریگەر بوون لە سەر ئەوێ کە ژنان نەتوانن ستراتیژیەکی ھاوبەشیان ھەبێ؟ بۆ دەربازبوون لەم دۆخە دەبێ چ بکەن؟

و: بزوتنەوێ کورد دەبێ ھەلگری پرۆژەییەکی روونی سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئابووری، کەلتووری و ھتد بێ، بەلام بە ھۆی ئەوێ کە کوردستان داگیر کراوە، رزگاریی خاکو نیشتمان بوو بە ھەموو غەمی بزوتنەوێ کوردو کۆمەڵیک پرسی گرنگی دیکە کۆمەڵگا یەک لەوان پرسی ژن لە پەرەوێز خراوە. ھەر بەو ھۆیەشە کە دەبینین ھەموو حیزبە کوردیەکان ریکخوازی ژنانیان ھەیە، بەلام ئەو ریکخواوانە لەسەر زەرورەتی کار بۆ پرسی ژنان دانەمەزران. بە واتایەکی دیکە دەتوانین بڵین کە ئەو ریکخواوانە ھیچ کامیان سەر بەخۆ نین لە کارو پرۆژەکانیان بۆ چارەسەری پرسی ژن. ھەر

ئێستا دا چە دەوریکیان لە سیاسەتدا ھەیە؟ داخوا لە چاوی پیاوان جێپەنجیان لە کاری سیاسی دا بەرچاوە، مەبەستم نیوخۆو دەرەوهی کوردستان و نیو حیزبەکانی ئەو پارچەییە لە کوردستانە؟

و: ئێمە دەبێ ئەو راستیەمان قەبوول بێ کە کۆمەڵگایەکی پیاوسالارمان ھەیە. ھەر وەھا ئەوێ دەزانن کە بە درێژی میژوو مەودای بێرکردنەوێکان و ئازادییەکانی پیاوان لە ژنان زۆرتر بوو. بەلام بەو حالەش لەسەر ئاستی سیاسی و خەباتی رزگاریی کوردستان دا رۆلی ژنانی کورد وەک رۆژی رووناک دیارە. ھەر چەند ھەموو حیزبەکانی رۆژھەلاتی کوردستان ھەموویان لە رادەیی خۆی دا کۆمەڵیک ژنیان لە روتی خەبات لەگەڵ دا بوو، بەلام ھیچ کامیان نەیان توانیوە کارتیکی بەرچاوی لە گۆرینی کەلتووری پیاوسالاری لە کۆمەڵدا دابنێن. ریکخواوە سیاسیە کوردەکان ھەموویان باسی یەکسانی مافی ژنو پیاو دەکەن، بەلام بە کوردەوێ ژن لە نیو ریزەکانیاندا، لە بڕیارداندا دەسەلاتیان نیو ژن دەوریکی لاوەکی ھەیە و لە پەرەوێز خراوە. ئەو ژنانەش کە گەشتوونەتە دەسەلات بە چەند ھۆ دەسەلاتەکیان کزو لاواز بوو و نەیان توانیوە گۆران پیک بێن. ئەوێش دەگەریتەوێ سەر ئەوێ کە ژنان لە کەمایەتی دان. بەلام ئەوێ بەو مانایە نیە کە ئێمە ژنان بە تەواوی بێھیوا بین. ئەگەر لە رابردوودا ژن دەبوا یەوێ پیاوان دەرکەوێ و خەباتەکی ھەر پیاوانە بکا بۆ ئەوێ کۆمەڵگای پیاوسالار قبوولی بکا، ئەوێ بە خۆشییەو ئەو دەورنە بەسەر چوو. ژنانیکی

دیمانه

لەپێشدا فۆت بۆ گۆفاری ژنان
بناسینە؟

ئەم شوعله قادری لە دایکبووی شاری پیرانشارم. لە ساڵی ۱۳۵۷ی ھەتاوی بە ھۆی یەکیەتی لاوانی شاری پیرانشار کە ئەو کات سازمانی جەوانانیان پێدەگوت پێوەندیم بە حیزبی دیموکراتی کوردستانەوێ گرتو ساڵی ۱۳۵۸ بە رەسمی بووم بە ئەندامی حیزب.

ماوێ ۲۰ ساڵ مامۆستای شوپش بووم و ھاوکات ئەرکی شانەبەندیی یەکیەتی ژنانیشم بەجێ دەگەیان.

ساڵی ۲۰۰۲ی زایینی لەگەڵ بنەمالەکەم ریگای ھەندەرانم گرتە بەرو لە ولاتی سوئید نیشتهجێ بووین. لە شوینی ژبانی تازەشم زوو پێوەندیم بە کۆمیتەئێ سوئیدی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوێ گرتەو. لە ساڵی ۲۰۰۷ی زایینی دا وەک بەرپرسی یەکیەتی ژنانی دیموکراتی کوردستان لە ولاتە دیاری کرام، دوواتر ساڵ لەدوای ساڵ لە کۆنفرانسەکاندا ئەو ئەرکەم پێ سپێردراوێتەو، کە بە خۆشییەو کۆمیتەییکی سەرکەوتوویمان لە بواری چالاکییەکانی تاییبەت بە ژنانی کورددا ھەیە. ساڵی ۲۰۱۱ی زایینی کە کۆنفرانسی دەرەوهی یەکیەتی ژنانمان گرت، وەک بەرپرسی یەکیەتی ژنانی دەرەوهی ولات ھەل بژێردرام. ئیستا ھەر دوو بەرپرسیایەتیەکان، ھەم کۆمیتەئێ سوئیدی یەکیەتی ژنان و ھەم کۆمیتەئێ دەرەوهی یەکیەتی ژنانی دیموکراتی کوردستانم لە سەر شانە، بەو ھیوایە بتوانم بە باشی ئەرکەکانم ئەنجام بدەم.

پ: شوعله خانم، ئێو رۆلی ژنان لە سیاسەتدا چۆن دەبینن؟ مەبەستم ژبانی کوردی رۆژھەلاتی کوردستانە، کە لەم قۆناغی



دیمانه

ئا؛ ئاریز محمد

سیاسەت یان ناوەندی بریار گرنگی یەکی تاییەتی هەیه. لە هەر ولاتیکی هەموو یاساو بریارێکی بەرپێوەبردنی هەرکۆمەلگە یەک لە هەموو بوارەکاندا پەڕیوەندی بەم ناوەندە هەیه، بۆیە گرنگی چ ژن و چ پیاو تێیدا بەشدار بزو لە سیاسەت و بەرپێوەبردنی کۆمەلگەدا رۆل بگێرن. بەلام کەمیی بەشداریی ژنان لە سیاسەتدا و کەمپەنگ بوونی رۆل پێگەیان لە ناوەندەکانی بریاردا بەگشتی لە جیهان و بەتاییەت لە پۆزەلاتی نێو پاست، خاڵیکی لاوازه کە تەوهری ئەمجارەمان تاییەتە بۆ قسەکردن لەسەر ئەمە و بەشداریی ژنی کورد لە سیاسەتدا. میوانی تەوهری ئەمجارەمان بەرپێز سوھەیلای قادری چالاکسی سیاسی و بواری ژنانە.

پ

بوونی ژن لە ناوەندەکانی بریار و دەسەلاتدا تا چرەدەیهک پێویستە؟

و. ئەگەر بگەرێت ئەو بۆ میژوو دەبینین کە لە هەموو لاپەرەکاندا هەلسوو پێنەرانی دەسەلات و حکومەت پیاو بوون و قانونەکانیش هەر پیاوانە دارپێژاون و ژنان زۆر بەکەمی دیارن و دەرکێر بڵین هەر بەرچاو ناکەون، تاکوتەرا نەبێ کە ئه‌ویش هۆی خۆی هەبوو. بەلام لە کۆتایی سەدەى نۆزدەهە کە بییری فیمینستی چەکەرە دەکا و لە سەرەتای سەدەى بیستیشەو گەشە دەکا ئالوگۆرپێکی تارادەیهک بەرچاو لەزەینی خەلکدا پەیدا دەبێ، خەباتی ژنان لە پێناو بە دەست هێنانی مافەکانیاندا پەنگو شێوەیهکی تازه بەخۆوه دەگرێ. ئەمە وەک سەرەتایەک باش بوو و هەیه، بەلام کێشەى ژنان کێشەیهکی گشتگیرە لە هەموو جیهاندا و لە هەندیک ولات بەهۆی چالاکیی خودی ژنان و قوربانیاندا لەو پێناویدا تارادەیهک سە رکهوتوو و بەرچاوان.

دەکرێ بڵین بەشداریی ژنان لە دەسەلاتدا زەرورەتێکی «خەباتیە» بەو هۆیهوه کە ئەگەر بمانه‌وئ کۆمەلگەیهکی دادپەرە دروست بکەین بەبێ بەشداریی ژنان مسۆگەر نابن. بەشداریی ژنان لە ناوەندی بریاری هەر سیستمیک یان حکومەتیکدا، بەحوزووری بەرچاوی خۆی و دەکا

بەپرێسیارییدا کە لەو سیستمدا هەیانە کەمی نەهێنێ و هاوکاتیش بۆ نەهێشتنی جیاوازی یەکانی ژنان و پیاوان خەبات بکەن و لەبواری پرسى ژنانیشدا چالاک بێ و جێپەنجەیان دیار و بەرچاو بێ، بۆئەوهی کێشەى ژنان لەلایەن دەسەلاتەوه، گرینگی پێبدرێ و رینگە بۆ چارەسەری بدۆزێتەوه، لەپاستیدا ئەوه ئەرکی ژنانە کە لەو بوارەدا تەئسیری خۆیان هەبێ، لەو شوێنەى کە پێی گەشتوون لە بواری دەرکردنی هەر بریارێکدا.

پ. زۆر لە حیزبە کوردی یەکان لەم چەند سالەى دواییدا هەولیان داوه رێژەیهک بۆ ژنان لەسەرکردایەتی دا دیاری بکەن، تاچەند ئێوه رێژەى کۆتا بەقازانجی ژن دەبینن؟

و. رێژەى کۆتا رینگاچارەیهکە کە دەتوانین بۆ فەترەیهکی زەمەنى کەلکی لێوه رێگرین وەک ئیستا کە لە بەشیکى زۆری حیزبەکان تەنانەت لە هەریمی کوردستانیش کاری پێدەکرێ. بەلام ژنان نابن تاسەر بەمشێوه بەشدارى کردنە لە دەسەلاتدا رازی بن، ئەو رێژەیه کە لەهەر حیزبو ریکخراویکی کوردی دا کاری پێکراوه بۆخۆی لەپوانینی کێشەى ژنان لە پوانگەى حیزبە کوردی یەکانەوه شتیکى پۆزەتیف و نیشانەى بەپەرۆشبوونیانە بۆ ژنان تا هاوکار بن بۆ نەهێشتنی ئەو بۆشایی یەگەرەیه کە لەمێژوودا بۆ بەشداریی ژنان لە پێهەریدا هەبوو. تا کاتیکی کارکردن بەسیستمی کۆتا باشە کە ئاستی ئەو جیاوازی یەى بەدرژایی میژوو لەنیوان ژنو پیاویدا هەبوو، پیاوان میدانداری و دەسەلاتیان قۆرغ کردو، کەم بێتەوه. ژنانیش نابن ئیزن بدن کە ئەو رینگایە بۆ بەشدارییان لە میدانی سیاسی دا زۆر بەردهوام بێ. ئەوان دەبێ بوونی خۆیان زیاتر بێسەلمێن و حیزبەکانیش ئەرکیانە کە بەشداریی ژنان لە قوتانە دەرپاز بکەن و بەشداریی ژنان لە

کە گۆی لەویست و داخوازیەکانی بگێرێ و پرسى ژن لە پەسندکردنی یاساو بریارەکاندا پچاو بکەرێ و یاساکان بۆ ژنو بۆ پیاو وەک یەک پەپەرە بکەرن. بەشداریی ژنان لە ناوەندەکانی بریاردا پێویستی بەیه کگرتویی و بەخەمەوه بوونی ژنان هەیه و دەبێ هەول بدن ببنە ئەهۆمیکى فشار لەسەر دەسەلات بۆ خۆپێندەوه یەکی نوێ لە بەشدارى پێکردنی ژنان و بوارخولقاندنی زیاتر لە هەموو ئاستەکاندا و رینگرتن لە پەسندکردنی هەر بریارێک کە دژی ژن بوەستێتەوه و ژن وەک مرۆفێ پە دوو دا بنێ.

پ. ئایا بوونی ژن لەم ناوەنداندا کاریگەری هەیه لەسەر دیموکراتیزەبوونی یاساو ناوەندی دەسەلات؟

و. بینگومان بەشداریی ژنان لە ناوەندی دەسەلاتدا کاریگەری ئەرێنی خۆی دەبێ. بەلام گرنگی ئەوهیه ژنانیک بن کە بە دەرەجەى یەکەم خەمخۆرى کێشەى ژن بن و بەگشتی خەمخۆرى ناشتی و دیموکراسی بن. ژنان دەبێ لەو جینگە و پینگەیه کە بەشارەزایی خۆیان و هەولێ خەمخۆری یەکسانی بەدەستی دێنن کە لک وەرگرن بۆ هەرچی زیاتر بەره و پێشچوونی کۆمەلگە و سەقامگیری دیموکراسی و دادپەرەری.

ژنانیک کە بوئاستە لە دەسەلات دەگەن دەبێ ئەرکی خۆیان وەک نوێنەری هەموو ژنان بەجێ بگەین، دەتوانن رۆل و کاریگەری باشیان لە هەموارکردنی یاساکان بۆ هەرچی زیاتر دیموکراتیزەکردنیان بەرابەری ژن لەگەل پیاویدا هەبێ. لێرەشدا دەبێ ئامازە بەوه بکەین کە ئەو ژنانەى دەچنە ناوەندەکانی دەسەلاتەوه ئەرکەکانیان جیا لە ئەرکەکانی پیاوانە و ئەرکی ژن دووجار قورسترە. یەک ئەوه کە دەبێ هەول بدن لەبەرپرسیاریەتی یەکانی سەرشانیان دوا نەکەون و ئەرکەکانیان لە ئاستی ئەو دەسەلات

دوره ووهو خۆپینگه یانسدنی زیاترو تیکه ل بون به سیاسهتو دسه لاتداری. چونکه دایکیکی مهسئول ناتوانن مالو مندالو قوناغی بنه ماله که ی ویل بکاو هموو هیژو توانای خوی بۆ ئه م مهیدانه ته رخان بکا، به لای ئه ووه په روه رده کردنی نه ووه یکی هۆشیارو دور له گیروگرفت، په کیکه له و ئه رکانه ی که ده بی به باشی به جیتی بگه یه نی. لیره شدا ئه گه ر سه رنج بده یین ده بیینن دیسان ئه وه ژنه که زولمی لئ ده کرئ، به لام چاری نیه ده بی به رده وام بی. لیره دایه که پیاویکی سه رکه وتوو له دسه لاتو پۆستو مه قامدا ده بیینی ده بی



کاریگه ریو رۆلی ئه و له پشت ئه و پیاوه بیینی. زۆرن ئه و ژنانه ی که جیا له و ئه رکه قورسه ی له سه روه ئاماژم پئدان، له دهره وه ی مالیش وه ک هیژیکسی کاریگه ر له مهیدان دان و هاوکات له دوو مهیدانی ژناندا چالاکانه هه ول دده دن تا له کاروانه که جی نه میننن، لیره دایه که دهره که وئ ئه رکی قورسی ژنان له سه ر کامه ره گه زه ی کۆمه لگه یه ئه گه ر به ئینسافه وه بپوانینه کیشه که.

3 - نه بوونی به سه ریک بۆ به شدار کردنی ژنان له خۆپینگه یانسدن داو نه بوونی ئاسانکاری پتویست بۆ که مکرده وه ی ئه و ئاسته نگانه ی له به رده م ژناندا هه ن. هۆکاریکی دیکه له م گشته هۆکاره که پیمخۆشه باسی بکه م زووم کردنی کۆمه لگه یه له سه ر هه لپه یه که ئه گه ر زۆر بچووکیش بی که ژنان له کاتی کردنی کاریک یان ته نانه ت دانسی خیتابیکدا ده یکن، یانی ئه گه ر ژن جاریک له شوینیک هه لپه یه کی کرد ده بیته خال له سه ریو ده که وپته به ر لۆمه و تانه و ته شه ره وه. به و هۆیه شه وه که ژنان به نیسه بت هه لکه انیانسه وه حه ساسترن زۆر به حه زه ره وه ده چنه پش و هه ر ئه و ورد بیینی و حه ساس بوونه ش وای کردوه که زۆر له ولاته پشکه وتوو هکانی جیهان که ریژه یه کی به رچاو له ژنان له ئاستی پارله مان و حکومه ت دان هه ل و گه نده لی یان که متر بی. ئه و فاکته ش به پیتی ئه و لیکۆلینه وه جیهانی یانه هاتوه که ریژه ی ژنانیان له و ئاسته دا زۆره. دوا یین شت که پیمخۆشه باسی بکه م، نه بوونی پلان و به رنامه یه کی عه مه لی یاسایی یه که له و باره یه وه پشتی ژنان بگرئ. ئه و پلان دانانه به داخه وه نه بوته ستراتیژی هیچ حیزبیک که کاری درێژخایه ن بکرئ بۆ نه مانی ئه و جیاکاری یه.

چۆنیش ئه و ژنانه ی له ریزی خویاندا هه ن پتیا ن بگه یه ننو ریگایان بۆ هه موار بکن تا چالاکو ئاکتیف بن له خۆپینگه یانسدن و کۆکردنه وه ی زانیاری پتویست بۆ سه رکه وتنی خه باتی نه ته وه یی و ره گه زی. به لام ئه و کیشه یه له هه ریمی کوردستان ده کرئ به شپوه یه کی دیکه چاوی لئ بکرئ و هه لویسته ی له سه ر بکرئ. چونکه له هه ریمی کوردستان به هه زاران ژنی خۆپنده وارو ئاکادیمیست له ئاستیکی زۆر به رندا ده بیینن، به لام دوا ی زیاتر له 20 سال سه قامگیری و دسه لاتداری کوردی ئیستاش ژنان به و ئاسته نه گه یشتوون که جیکه ی خۆشحالی بی ئه و ئاسانکاری یانه که بۆ به شداریی ژنان له ئاسته بالاکانی حیزبه کوردی یه کان و هه ریمی کوردستاندا کراون ده گه رتینه وه بۆ پینداگری چالاکانه ی ژنان له سه ر به دسه ت هینانی ئه و مافانه ی هه یانزو له میژه لییان زه وت کراوه. ژنان به بوونی خویان له مهیدانی کرده ودا سه لامندوو یانه که به بی به شداریی ئه وان که نیوه ی کۆمه لگه و دایکی نیوه که ی تریشن، ئه م کاروانه ناگاته جی و به ئامانج ناگا.

پ. هۆکاری به شداریی که می ژنان له سیاسه تدا بۆچی ده گه رتیه وه؟

و. ئه گه ر باس له هۆکاره کانی به شداریی نه کردنی ژنان له سیاسه تدا بکه یین ره نگه له ئاستی ئه م دیمانه یه دا نه ی، به لام ئه من ئاماژه به چه ند هۆکار ده که م که ره نگه به جۆریک له باسه که شمدا هینابمه به ر باس.

1 - نه بوونی هۆشیاری کۆمه لایه تی و سیاسی له کۆمه لگه دا به پیتی پتویست بۆ کیشه ی ژن.

2 - گیرۆده بوونی ژنان به مال داری و راگه یشتن به مال و مندال، که ئه مه راسته ئه رکیکی گرنگه و پتویستو پیرۆزیشه، به لام هه میشه په کیکه له گرفته کانی به رده م ژنان بۆ تیکه ل بوونیان به کاری

ئاستی بالا و بریاره ردا بکه ن به فه ره نگی خویان. دیاره که چاو له په یرو و پڕۆگرامی هه ر کام له و هیژه سیاسی یه کوردی یانه بکه ی هه ست به وه ده که ی که هیچ جیاکاری یه ک له نیوان ژنو پیاو دا دانه نراوه و به رابه ریو یه کسانیی تیدا له به ر چاو گیراوه، به لام تا چه ند کاری پئ ده کرئ ئه وه گرنگه. دیسانیش هه ر ته وای نیه. ده بی فه ره نگی سازی بۆ بکرئ تا ژن به بی سیستمی کۆتا و به لپه اتوو یی خوی ده نگی پئ بدرئ و به بی ترس خوی بۆ ریبه ریی پیا لئوئ، لیره دا ئه من خۆشبینم، ئه ویش به دوو هۆ، یه ک ئه وه که ژن هه ستی به وه کردوه که ده بی خوی، خوی به سه لمینئ و دووه م ئه وه که هیژه سیاسی یه کانی کورد به و قه ناعه ته گه یشتوون که به بی به شداریی ژنان له خه باتو سیاسه تدا سیستمیکی سه قه ت پیاده ده بی و به شیک له کۆمه لگه تیدا به شدار نابن.

پ. به گشته ی چله نیو حیزبه کان و چله نیو حکومه تی هه ریمی کوردستاندا، تا چه ند ئاسانکاری کراوه بۆ به شداریی زیاتری ژنان؟

و. به خۆشی یه وه له نیو هیژه کوردی یه کاندا ئه و راستی یه حاشاهه لئه نگه که هیچ جۆره جیا کردنه وه و هه لوار دینیک نیه بۆ سپاردنی به رپرسیاری و باورخولقاندن بۆ به شداریی ژنان. راسته که موکوری هه یه، ئه ویش هۆی خوی هه یه ره نگه هه ندئ جار ئه و ریژه یه ی ژنان له نیو حیزبه کاندایه یانه له ئاستی ئاره زووی به شداریی ئه واندا نه ی، یانی بمانه وئ و نه مانه وئ له چاو به شداریی زۆری پیاوان ریژه یه کی که م له ژنانی خۆپنده وارو چالاک له ریزی حیزبه کاندا هه ن، ئه وه بۆ خوی کیشه یه که ده بی ئاوری جیدی لئ بدرتیه وه که چۆن ئه و هیژه کوردی یانه قووه تی جه زبی ژنانی ئاست به رزیان له بواری پئ گه یشتوو یی سیاسی و هزری دا هه بی و

بزوتنه وهی ژنان بهر وه چ

ئاكامیك دهروا

ن. شیلان سألحی

بهرنامه ی کاری بیان له سهر ئه م دۆزه ههیه وههولئ بۆ دهدهن، بهلام لهسهر چۆنیهتی وشۆوازی خهباتی بزوتنه وهی ژنان بیروپای جیاوازهیه. هیندیک له کۆمه ل ناسه کانی ئیرانی، به له بهرچا وگرتنی بارودۆخی به ستراری ئیستای کۆمه لگای ئیران و گوشاری هیزه نیزامی به ک...



به و ئاکامه گه یشتوون که ئه وه خهباته که ئیستا ژنانی ئیران ته نانه ته له نیو ماله کانیش به ریوهی ده بن، له شکلی بزوتنه وهیه کی گشتگیرو سهرانسهری دهر هاتوه. دیاره ئه م شۆوازه خهباته تا ئه وه کاته درێژهی ده بی که ژنان بتوانن پێگه چارهیه کی نوئ بدۆزنه وه که له گه ل ئه م بارودۆخه بگونجی. هه موو ههره که ته ئازادی خوازه کان شکل ده گۆرن، به لام قهت له نیو ناچن. ئیستا به هۆی هه سستیاربوونی بارودۆخی هه نووکه یی ئیران، گه مارۆکانو له ئاکامی گه مارۆکان دا پۆژه ده وای پۆژه خراپتر بوونی بواری ئابووری له ئیرانو به له بهرچا وگرتنی ئه وه هه موو گوشاره که له سهر خه لکو به تایبهت ژنان هه یه، چاوه پوان ده کری به شۆوهیه کی یه کگرتووتر له جاران بزوتنه وهیه کی نوئی ژنان پیک بیو به پشتیوانی پیاوانی یه کسان خواز کۆتایی به ته مه نی ره شو پرله ئازاری کۆماری ئیسلامی بیئن.

یه کسانیی ژنو پیاو ئه وه کاته مسۆگهر ده بی که به شۆوهیه کی دروست، هه م له ریگای قانونو هه م له نیو کۆمه لگادا بایه خی پئیدریو به کرده وهش کاری بۆ بک...



ده زگای دادپه روهری و عه داله تی کۆمه لایه تی، ده یه وئ ژنانی ئیران له سووچی مالدا زیندانی بکاو به م شۆوهیه ئه وان له ههر چه شنه ئازادی به ک، ته نانهت ئازادیی جلو به رگ له بهر کردن به شۆوهی دلخوازیش، بی بهش بکات. خهباتی ژنان بۆ مافه کانی خۆیان وه کوو هه موو خهبات بۆ هه موو مافیکی په و، بۆ پزگاری و هه رگرتنی ده سه لاتیکه که له لایه ن پیاوانه وه وه به پشتیوانی ده سه لاتیکه توتالیتیر لئ بیان زه وت کراوه. ژنان ده بی هه ول بده ن ئه و پێگه یه که به نیسه بت پیاوان که میک لاوزتره دیسان وه ده ست بیئن، بۆ نمونه به شرداری بیان له کاره سیاسی یه کان دا زیاتر بکن که بتوانن له داها تودا، له ئالوگۆره کانی کۆمه لگادا به شدار بن.

بۆ نمونه ئیران که له یه که مین واژۆکه ره کانی راگه یه ندرای جیهانیی مافی مرۆف له سالئ 1948، واته له کاتی ده سه لاتداریی محهمه د په زا شای په هله وی دا بووه، به لام له ئیران دا چه له کاتی ده سه لاتداریی په هله وی و چه پاش شۆرشی گه لانی ئیران، ئه و ریژیمان ه سهره کیتیرین مافه مرۆیی یه کانی خه لکی ئیرانیان، به ژن و پیاوه وه، پیشیل کردوه. دژایه تی له گه ل هه لاواردنی په گزی یه کی که له و خالانه یه که له راگه یه ندرای جیهانیی مافه کانی مرۆفدا جهختیان له سهر کراوه، به لام هه م له قانونی بنه په تی کۆماری ئیسلامی داو هه م پۆژانه له نیو کۆمه لگادا به پوونی پیشیل کراونو ده کرین. ریژی می کۆنه په رستی کۆماری ئیسلامی

کـردنـه و هـو سـپـرـه و هـی تـو نـد و تـیژـی له هـه مـو کـۆ مـه لـگـه یـه کـدا پـیـو یـسـتـی به یـاسـایـه کـی دـا و هـه رـانـه و پـه رـو دـه یـه کـی ئـه مـرـۆ یـی و سـه نـتـه رـی دـا لـد هـه دـانـی ئـه و ژـنـانـه هـه یـه کـه بـه رـه و رـو یـی تـو نـد و تـیژـی دـه بـنـه و هـو له هـه مـان کـا تـدا و شـیـا رـکـر دـنـه و هـو دـانـی زـانـیـار یـی به هـه مـو چـیـن و تـو یـژـه کـانـو له هـه مـو گـرـنـگـتـر دـه و رـو رـۆ یـی مـیـدـیـا و رـا گـه یـانـدـنـه کـانـه له مـ بـوارـه دـا . به هـۆ یـ ئـه و هـی له ئـیـران ، هـیچ یـاسـا و رـیـسـا و ناوـه نـد یـک بـۆ پـشـتـگـیـری له ژـنـان نـیـه و له هـه مـان کـا تـدا مـیـدـیـا له خـزـمـت بـه رـژـه و هـه نـدی یـه کـانـی دـه سـه لـا تـد رـانـی رـیژـی مـی دـژـه ژـنـی ئـیـرانـه ، به شـیـۆ هـی پـرا کـتـیـک له مـ بـا رـه یـه و هـه کـار یـکـی چـرـو پـر بـه رـیـۆ هـه ناچـن . هـه ر لـیـر هـه و رـو دـه کـه یـنـه هـه مـو مـیـدـیـا و رـا گـه یـانـدـنـی کـور دـی و دـا و یـان لـی دـه کـه یـن هـه سـتـن به جـیـبـه جـئ کـر دـنـی ئـه م ئـه ر کـه و هـو لـی بـدـن به دـه ر خـسـتـنـی لـایـه نـه نـیـگـه تـیـقـو نا حـه زـه کـانـی تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان و و شـیـا رـی و زـانـیـار یـی بـلـا و بـکـه نـه و هـو رـۆ یـی گـرـنـگـی خـۆ یـان له بـز و و تـنـه و هـی یـه کـسـانـی خـوا زـی ژـنـان دـا بـگـیـر نـ و پـر سـی ژـن و کـیـشـه کـانـی نـیـو هـی کـۆ مـه لـگـه ی مـرـۆ فـایـه تـی له رـیـزی یـه کـه مـی ئـا جـیـنـدـای کـاری خـۆ یـان دـا دـابـنـیـن . له هـه مـان کـا تـدا هـا و کـا ر یـی لـیـک نـزـی کـ بـو و نـه و هـی رـی کـخـرا و هـه کـانـی ژـنـانـی رـۆ ژـه لـا تـی کـور دـسـتـان و بـو و نـی پـلـان فـۆ رـم و بـه ر نـامـه ی هـا و بـه ش بـۆ چـا رـه سـه ر ی پـر سـی ژـنـی کـور دـ به گـرـنـگ دـه زـانـیـن و یـه کـدـه نـگـی و یـه کـگـر تـو و یـی رـی زـه کـانـی ژـنـان ، هـه نـگـا و یـکـی گـرـنـگـه بـۆ سـه ر خـسـتـنـی پـرـۆ سـه ی یـه کـسـانـی خـوا زـی .

یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان

یه کیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستانی ئییران

ژنانی کۆمه له ی زهحه تکیشانی کوردستان

کۆمه له ی ژنانی رۆژ ه لآت

کۆمیته ی ئا فـره تانی سازمانی خـه باتی کـور دـسـتـانی

ئـیـران

ژنانی یه کیه تیی دیموکراتیکی کوردستان



تـو نـد ی دـژـی ژـنـانـه و به و اتـایـه کـی دـیـکـه تـو نـد و تـیژـی بـه شـیـکـی جـیـانـه کـرا و له دـه سـه لـا تـی کـۆ مـا ر ی ئـی سـلامـی یـه کـه نـه تـنـیا دـژـی ژـنـان بـه لـکـو و دـژـی هـه مـو تـا کـه کـانـی کـۆ مـه لـی بـه کـا ر دـه بـرـئ . هـه لـا و ا ر دـنـی رـه گـه زـی ، سـیـاسـه تـی جـیـا کـا ر ی له نـیـو زـان کـۆ و قـو تـا بـخـا نـه کـان ، نـه بـو و نـی یـاسـای پـشـتـگـیـری له ژـنـان ، نـایـه کـسـانـی له نـیـوان ژـن و پـیـا و له هـه مـو بـوار هـه کـانـی ژـیـان دـا ، قـه تـلی نـا مـو سـی ، قـا چـاخـی ژـنـان و کـچـان ، فـره ژـنـی و دـه یـان مـه سـه لـی دـی کـه له ئـیـران ، هـه مـو مـا فـه مـرـۆ یـی یـه کـانـی ژـنـانـی پـیـشـیـل کـر دـو و هـه ئـه و انـی کـر دـو و هـه تـه تـو یـژـی کـی بـیـدـه سـه لـا تـی بـیـدـه رـه تـان . هـۆ کـا ر ی سـه ر هـکـی تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان ، هـه مـان ئـه و هـه لـا و ا ر دـنـانـه یـه کـه نـایـه کـسـانـی نـیـوان تـا کـه کـانـی کـۆ مـه لـگـه پـه ر ه پـیـدـه دـا و ژـن دـه کـا تـه بـو و نـه و هـه ر یـکـی پـلـه نـزـم و بـیـدـه سـه لـا ت . تـو نـد و تـیژـی و نـاسـه و ا ر هـه کـانـی کـا ر ی گـه ر یـی له سـه ر نا خ و دـه ر و و ن و کـه سـایـه تـی ژـن دـا دـه نـئـ و دـه بـیـتـه کـۆ سـپـیـک له سـه ر ر ی گـای بـه ر ه و پـیـشـچـو و ن و هـه نـگـا و نـان بـه ر ه و دـا هـا تـو . کـۆ مـه لـگـای ئـه مـرـۆ ی مـرـۆ فـایـه تـی پـیـو یـسـتـی بـه هـیـز و تـو انـای هـه مـو تـا کـه کـان و بـه تـایـیـه تـی ژـنـان هـه یـه تـا کـۆ مـه لـگـه یـه کـی یـه کـسـان و به دـو و ر له هـه ر چـه شـنـه جـیـا و ا ز ی و تـو نـد و تـیژـی یـه کـه دـا بـمـه ر ز ی نـئ . بـۆ یـه نـا کـر ئ له کـا تـی کـدا کـه ژـنـان هـیـشـتـا بـه ر ه و پـو و ی تـو نـد و تـیژـی و سـو کـایـه تـی و هـه پـه شـه دـه بـنـه و ه ، چـا و هـ پـوانـی ئـه و یـان لـی بـکـر ئ کـه چـا لـا کـانـه له هـه مـو بـوار ه کـۆ مـه لـایـه تـی ، ئـا بـو و ر ی ، فـه ر ه نـگـی و کـه لـتـو و ر ی یـه کـان دـا بـه شـد ا ر بـن ، بـۆ بـه شـد ا ر یـی هـه ر چـی ز یـا تـری ژـنـان و بـۆ بـنـیـاتـنـانـی کـۆ مـه لـگـه یـه کـی یـه کـسـان و هـه ر هـه هـا بـۆ پـه ر ه و دـه کـر دـنـی نـه و یـه کـی پـیـشـکـه و تـو ، پـیـش هـه ر شـتـیـک پـیـو یـسـتـه هـو لـی بـد ر ئ بـۆ کـه م

به بـو و نـی (رۆژ ی جـیـهـانـی) به ر ه نـگـا ر بـو و نـه و هـی تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان ، ژـنـانـی (رۆژ ه لـا تـی) کـور دـسـتـان بـه یـان نـامـه یـه کـی هـا و بـه شـیـان بـلـا و کـر دـه و ه

بـه یـان نـامـه ی هـا و بـه شـی کـۆ مـه لـی ک له ر ی کـخـرا و هـه کـانـی ژـنـانـی (رۆژ ه لـا تـی) کـور دـسـتـان بـه بـو و نـی 25 ئـو ا مـبـر (رۆژ ی جـیـهـانـی) به ر ه نـگـا ر بـو و نـه و هـی تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان

تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان د یـا ر دـه یـه کـی جـیـهـانـی یـه کـه بـه شـیـۆ ه و شـیـوا ز ی جـۆ ر ا و جـۆ ر له هـه مـو کـۆ مـه لـگـه کـان دـا هـه یـه و هـک مـۆ تـه کـه یـه ک سـیـبـه ر ی خـسـتـو و تـه سـه ر ژـیـانـی ژۆ ر بـه ی ژـنـانـی جـیـهـان . به کـا ر هـیـتـانـی تـو نـد و تـیژـی دـژـی ژـنـان و نـا کـا مـه کـانـی و هـک مـه سـه لـه یـه کـی جـیـهـانـی ، چـلـه نـیـو چـو ا ر چـیـۆ هـی خـیـزـان و چـلـه هـه مـو بـه شـه کـانـی د یـکـه ی ژـیـانـی ئـه و ان دـا ، بـر یـنـیـکـی کـۆ نـه کـه نا خ و هـه سـت و دـه ر و و نـی ژـن و تـه نـانـه ت ئـا سـایـشـی کـۆ مـه لـی ش تـیـکـد هـدا و ئـه مـه ش دـه بـیـتـه بـه ر بـه سـتـیـک له سـه ر ر ی گـای هـه مـو کـا ر و چـا لـا کـی یـه کـۆ مـه لـایـه تـی ، ئـا بـو و ر ی و فـه ر ه نـگـی یـه کـانـی ژـن . له و لـا تـانـی رۆ ژـه لـا تـی بـه تـایـیـه ت ئـه و و لـا تـانـه ی کـه یـاسـا کـانـیـان له چـو ا ر چـیـۆ هـی یـاسـا و ر یـسـا نـیـو نـه تـه و هـی یـه کـانـی مـافـی مـرـۆ فـدا دـانـه ر یژـرا و ن ، ز یـا تـر ی تـو نـد و تـیژـی بـه ر انـبـه ر به ژـنـان دـه کـر ئ و دـه سـه لـا ت و یـاسـا ش دـه بـیـتـه بـه شـیـک له و کـه لـتـو و ر و فـه ر ه نـگـه دـژـه ژـنـه و ئـه مـه ش و ای کـر دـو ه کـه تـو نـد و تـیژـی شـۆ پـ بـیـتـه و ه نـیـو هـه مـو بـوار ه کـانـی ژـیـانـی ژـنـان . له ئـه گـه ر ی رـو و دـانـی هـه ر شـه ر و کـیـشـه یـه ک یـان هـا تـنـه ئـا ر ا ی قـه یـرانـی ئـا بـو و ر ی و به گـشـتـی هـه ر گـۆ ر انـکـا ر ی یـه ک له ئـاسـتـی جـیـهـان دـا ، ئـه و ه یـه کـه م قـو ر بـانـی یـانـی ژـنـانـه . هـه نـو و کـه بـه هـۆ ی قـه یـرانـی ئـا بـو و ر ی کـه جـیـهـانـی گـر تـو و ه تـه و ه ، ر یژـه یـه کـی بـه ر چـا و له ژـنـانـی جـیـهـان له بـا ر و دـۆ خـیـکـی نـا لـه بـا ر دـا بـه سـه ر دـه بـن و گـوشـا ر یـکـی له ر ادـه بـه دـه ر یـان له سـه ر ه و بـاز ر گـانـی یـان پـیـۆ ه دـه کـه ن . به هـۆ ی بـو و نـی کـۆ مـا ر ی ئـی سـلامـی له ئـیـران ، یـاسـا و دـه سـه لـا ت بـه



پەيامى سەرچەم رېڭە راوھ سىنقى يەكەنى مېزى دېموكراتى كوردستان بە پۈنەى 26 سەرماوھز ھاوپىيانى ئازىز

كادرو پېشمەرگە فۇشە وىستەكانى دېموكرات

پېشمەرگە پۆلەى گەلەو گەلىش پۆلەى خۇى
خۇش دەوئو ئەمگەناسانە لەو ماندووبوونو
لەخۇبووردووىيە دەروانى. ھاوپىيانى
خۇشەوىست! لەپاش تىپەپبوونى 67سالى
بەسەر كۆمارى كوردستان داو تىپەپكردىنى دەيان
قۇناغى پىر لە كەندولەندو ھەلدېر گەلى كورد
بەخۇبەخشىيەو نەك لە بەرامبەر دوژمنى
داگىركەردا چۆكى دانەداوھ بەلكو لەھەموو
كات پىر ئامادەيە بەرپەرچى دوژمنان بداتەوھو
بۆ گەشتن بە مافە رەواكانى خەبات بكا. ناوى
پىرۆزى پېشمەرگە يادگارى سەردەمى زېرىنى
كۆمارى كوردستانە كە لەسايەى ھۆشيارىو
ژىرى پىبەرانى كوردو كەسايەتىي پېشەوا قازى

گەل بوو، پېشمەرگە قوتابىي قاسملوويەو باوهرى
بە نوئبوونەوھى بەردەوام ھەبە، پېشمەرگە
قوتابىي شەپەفكەندىيەو پشتى بە ئەزموونى
دەولەمەندى گەلەكەى ئەستورە. ئەمىق كوردستان
بە ھەلومەرچىكى ھەستىارو ناسكدا تەدەپەرچىو
لەو باروئوخەى ئىستاش دا ھۆشيارىو قۇستەوھى
دەرفەتەكانو يەكەتو يەكگرتوويى ھەموو ھىزە
كوردىيەكان بەماو بىرپەرى پشتى سەركەوتنمانە.
ئىمە وەك پېشمەرگەو ئەندامانى سەرچەم پىكخراوھ
سىنقىيەكانى حىزىي دېموكراتى كوردستان وىپراى
پىرۆزىيى گەرم لە ھەموو پېشمەرگەكانى
كوردستانو بەتابىيەتى حىزىي دېموكراتى كوردستان
لەم پۆزە پىرۆزەدا ئاواتەخوازىن ھەموو ھىزە
كوردىيەكان زىاتر ھەولى ھاوكارىو يەكگرتوويى
بدەنو دللى خەلكى كوردستان شاد بكن.
بەو ئاواتە كە ئاواتى بەرزى شەھىدەكانمان كە
پىرگارىي كوردستانە ھەرچى زووتر وەدى بى.
پىرۆزىيى 26ى سەرماوھز پۆزى پېشمەرگەى
كوردستان

مەمەد لەسەر گيانفیداترىن پۆلەكانى كورد
دانراوھ. ھىزى پېشمەرگە ئەو ھىزەيە كە
ئامانچداربوونو بەدىسىپلېنبوونو باوهرى بەرزى بە
ئازادى كوردستان بەئاشكرا لە ھەموو ھىزەكانى
پىشووترى كوردى جىبا دەكەنەوھ. بەختەوھرانە
ئەمىق پېشمەرگە ھەر وەك جارن بۆتە قەلاى
دوژمنبەزىن. بەخۇشىيەو ئىستا ئاستى ھۆشيارىي
نەتەوھى كورد پۆزەپۆز لە گەشەئەستاندن داپەو
ھەزاران تاكى كورد قۇلى ھىممەتبان ھەل مالىوھو
ھەرىكەى لە بواریكدا لە ھەولى مسۆگەركردىو
چەسپاندىنى مافە رەواكانى گەلى كورددان،
ئىستاكەو لەو سەردەمەدا پۆلى پېشمەرگەو ئەركى
سەرشانى پېشمەرگە پىتر بووھو ئاستى
چاوپروانىيەكان زىاتر چۆتە سەرى. بەختەوھرانە
لەگەل چوونەسەرى ئاستى چاوپروانىيەكان ھىزى
پېشمەرگەش ھەردەم لە ھەموو بوارەكاندا
لەگەشەداپەو دوژمنانى كوردىش بە ھەستكردىن بەم
پاستىيە لە ھەموو كات پىر لە ھەولى پىلانگىپىرىو
ئاژاوەنانەوھەدان. بەلام پېشمەرگە قوتابىي
پېشەوايەو لە مامۆستاكەى فىرى گيانفیدابى بۆ

يەكەتتىي ژنانى دېموكراتى كوردستان

يەكەتتىي لاوانى دېموكراتى پۆزەلاتى كوردستان

يەكەتتىي خوئىندكارانى كورد

ئەنجومەنى بەرگرىي لە زىندانىيى سىياسى

26ى سەرماوھزى 1391ى ھەتاوى

2012/12/16ى زابىنى



پښتانه کانی تیکه یشتنی خیزان

و. عباس حه قبین



په یامی هاونمیی په کیه تی
ژنانی دیموکراتی کوردستان له
گهله کسوکاری قوتابی یانی
شیناوئ

زور به داخوه بو روودانی کاره ساتی سووتانی
قوتابخانه ی بنه پرتی شیناوئی پیرانشار که
تی دا نزیک به چل کیژولئی قوتابی بوونه
قوربانیی خه مساردی په کانی وه زاره تی
په روهرده ی کوماری ئیسلامی له کوردستان .

جیگی داخه که له م رووداوه دا دوو قوتابی به
ناوه کانی ئیلهام ئیسماعیل پوورو سهیران
په گانه ی ته من 10 سال به هوی ژوری
سووتانی جهسته ی ناسکیان مالوایی یان له
ژیان کرد. کومیته ی به پتوه به ری په کیه تی

ژنانی دیموکراتی کوردستان وی پای
سهره خوشی کردن له که سوکاری ئه و دوو
په پوله جوانه ی کوردستان که بوونه قوربانیی
نه بوونی سهره تایبترین ئیمکاناتی هر
قوتابخانه یه ک، هیوای چاک بوونه وه بو

قوتابی په کانی دیکه ی ئه م رووداوه واته
کاره ساتی گرگرتنی قوتابخانه ی شیناوئ
ده خوازئو داوا له سهرجه م خه لکی کوردستان
ده کا که به دنگی بانگه وازی چالاکانو

حیزبه کانی روزه لاتی کوردستانه وه بئین و ژوی
پنجشهمه 23 ی سه رماوه زی 1391 ی
هه تاوی به رامبه ر به 13 ی دیسامبری 2012
له گورستانی شیناوئ به مه به سستی
هاوخه می ده ربین له گهله که سوکاری

قوربانی یانی کاره ساتی قوتابخانه ی شیناوئ کو
ببنه وه و پشتگیری له داوای ماته مینی گشتی
بکه ن که جیا له هاوخه می له گهله که سوکاری
قوربانی یه کان به جوریک په خنه گرتنه له
سیاسته تی هه لاواردنو جیا کارانه ی کوماری
ئیسلامیه به رانبه ر خه لکی کوردستان دا

کومیته ی به پتوه به ری په کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستان

کړینی گول: کړینی گول کاریکی زور
باشه، به لام که هاوسه ره که ت چاوه پوانی
نه کا، سه دهینده هه ست بزوی تره .

نیگای گره: کاتیک ده گه پتیه وه بو مال،
به رده وام سه رقالی ته له فونه که ت مه به، که میک
هیمنی بده به میشتک .

تس له گوران: وشکو ئیداری
هه لسوکوت مه که ن. له گوران مه ترسن،
به پی عاده تی پوزانه مه پون تاوه کوو
ژیانتان هه ست و ئی حساسی تیدا بئ .

قهله ویی هاوسه ر: وه ختیک هاوسه ره که ت
ئه لئ: قهله و بووم، هیچکات مه لئ، وایه
قهله و بووی و پیویسته خوت پاریزی. به
هاوسه ره که ت بلئ: ئه تو هه رچونیک بی
ئه من خوشم ده ویی .

گریانی هاوسه ر که ت: وه ختئ
هاوسه ره که ت ده گری پیی مه لئ: دیسان
وهک مندالان ده گری. له مجوره کاتانه دا، له
ئامیزکردن کاریکی باشتره، له م کاتنه دا
هه ست به وه ده کا که که سیک هه یه له
خه مه کانی دا پشتی پی ببه سستی .

سه رچاوه: گو فاری خانه واده، ژ: 208

کاتیک هاوسه ره که ت له پیش ئاوینه
پاوه ستاوه، به زمانیکی خوش له گهله ی
بدوئو تاریفی بکه، ئه م کاره هه سستی
پروابه خویون له ودا به رز ئه کاتنه وه،
هه رچه نده ئه م قسانه به قسه یه کی
ئاسایی چاوی بکریئ .

رازی ده ورون: ئه و هاوسه رانه که رازی
ده روونی خویان ده شارنه وه، په ننگه به م
شیویه په راهاتبن. با ئه وکاته ی ئه وان
پیدا چوونه وه به سهر ئه و فکره یان دا
ده که ن، وا نه زانن ئیوه نه ئینی پاریزی
نازانن .

رووشکینی: رووشکینی و بیده ننگ کردن
په کیکی دیکه له وشتانه یه که به
به رده وامی ده بی هاوسه ران خویانی
له بی پاریزن .

هاوسه ری به ریز: پیویسته بزانی که
ته له فون کردنی هه ست بزوی ئیوه بو
هاوسه ره که تان له روزه تانیا جاریک، هه موو
ماندوویه تی ئه و روزه له له شی ده رده کا،
بویه ئه مه ش خالکی گرینگه که له ماوه ی
پوزدا پیویسته به پتوه بچئ .

درهنگه ها تنه وه: هاوسه رانی به ریز!
ته له فون کردنیکی ناقابیل بو ئاگادار کردن له
درهنگه ها تنه وه ت، به سه بو ئه وه ی
هاوسه ره که ت هه ست به ریزو نرخی خوی
بکا .

22 ی سه رماوه زی 1391 ی هه تاوی

زەماوەندی زۆرەملى

بۆچوونە دواکەوتوانەيە، پێويستە
نوخبە و پووناکبیرو مشوورخۆرانی
کۆمەلگای کوردەواری بکەونە خۆو
هەنگاوی جیددی هەل‌بگرن.

ئەحمەد سادق پوور: بەپراستی ئەو
جۆرە ژنەیانە بۆ کۆرپەکانیش لە
کۆمەلگای کوردەواری دا هەرۆک بۆ
کچان زۆلم و غەدر بوو کارێکی خەراپە.
چونکە زۆر جار کۆرپە دلی داووتە
کچیکێ دیکە. چ کچ بە زۆر بەمێرد بدریو
چ ژن بە زۆری بۆ کۆرپە بێنن بەبڕوای من
هیچ فەرق ناکا.

زۆر بنەمالە (دایک و باوک) هەولیان
دەدا کۆرپەکانیان زوو ژن بێنن و هەرچی
زوتر ببنە خاوەن منداڵ بە تاییەت کۆرپە
چونکە دوعای ژنان ئەو بوو کە بە ژن و
مێردیان دەگوت بە بابی یان بە دایکی
کۆرپان بی. یان خودا کۆرپانت بداتێ.
دیارە تا قەهەبوون دەیانگوت خودا
ئەولادی سالت بداتێ ئەوانە پێژەیان
زۆر کەم بوو. لێرەدا ناچارکردن یان
بە زۆر ژن هێنان بۆ کۆرپە لە کۆمەلگای
ئێمەشدا باو بوو. زۆرتر بۆ بەهێزبوونی
بنەمالە ئەو دەکرا. بە قەولی ئەوکات
تا کۆرپوکال زیاد بن بنەمالە
دەولەمەندترە چونکە بەشی کچ
چوونە دەرەو لەمالی بابی بوو و
بەداخووە هەرۆک ملکی خەلک چاویان
لێکردووە.

تێبینی: بەپێزان ئەحمەد مەکلۆهیی و
ئەحمەد سادق پوور لە پێشمەرگەکانی
حیزبی دیموکراتی کوردستان.

ئ: فەدیما پوورمەند

ئەمە ی خوارووە دەقی ئەو دیمانەيەيە.

ئەحمەد مەکلۆهیی: لەسالانی
پاڤردوودا بە زۆر بەشودانی کچان و
خواستنی ژن بۆ کۆرپان گەلێک باو بوو.
بەلام لەگەڵ پێشکەوتنی کۆمەلگای
مۆرفایەتی تا پاددەيەک ئەمە لە نیو
کۆمەلگای کوردەواری دا کەم بۆتەو. بەو
حاله ئیستاش زۆر جار دەبێنێ کە لە
زۆر شوینو بنەمالە و عەشیرەتدا بە
زۆری ژن بۆ کۆرپەکانیان دینن کە جاری
واهیە کچەش هەر نارازیە و لێرە و لەویش
نایشاریتەو و باسی ژيانی ناخۆشی
خۆی بۆ خەلک دەکا. ئەم دیاردەيە بۆ
کۆرپان دیاردەيەکی گەلێک ناخۆشە و
لەئاکامی ئەو دەدا پاش لیکەوتنەو ی
چەند منداڵ سەرەنجام ژن و مێرد لیک
جیا دەبنەو کە ئەمە تەئسیری خراپ
لەنیو کۆمەلگادا دادەنێ و کێشەي
بنەمالە و عەشیرەت و تاییەي
لێدەکەوتنەو و کۆمەلگای کوردەواری
بەرەو ئالۆزبوون دەبا. لە لایەکی دیکەو
ئاکامی خراپی ئەو دیاردەيە ئەو یە کە
نەکۆرپە نەکچ بەچاوی خۆشەو یستی
ناپواننە منداڵەکانیان و بییری ناسالم
لەلایان دروست دەبێ و هیچ حەول بۆ
ژيانی ئارام و خۆشی خۆیان و
منداڵەکانیان نادن. بۆ بنپکردنی ئەم

زەماوەندی زۆرەملى دیاردەيەکی
ناسەردەميانەيە لە کۆمەلگای ئێمەدا کە
ئەم کردەو یە بۆ هەردوو پەگەز
نەهامەتی و خەسارە بە واتایەکی دیکە
بە زۆر ژن هێنان بۆ کۆرپان هەر وەک ئەو
وايە کە بە زۆر کچ بەشو و بدری. بەلام،
تا ئیستا لەم بارەيەو کەم بابەت
نووسراو. بۆیە دەمەوێ باسیک لەم
لایەنەي ئەم دیاردەيە بکەم. زۆر جار
کۆرپک ناچار کراو کچیک بێنێ کە هیچ
خۆشی نەویستو و دلی لای کچیکێ
دیکە بوو، بەلام بە چەند هۆکاری وەک
ژنەژنە، بەرخوین، گەورەبەچووک،
خزمایەتی، یان ئەو کە دایک و باوک
پێیان خۆش نەبوو کۆرپەکانیان ئەو
کچەي خۆشی دەوێ بی هێنێ، بەبی مەیلی
ئەو بی لەبەرچا و گرتنی هەست و سۆزی
ئەو ناچاریان کردو ئەو کچە بێنێ کە
خۆیان بۆیان دەست نیشان کردو.
نمونەي ئەو پیاوانە زۆر کە ئاویان
ژيانی هاوبەش پیک هێناو و هیچ کات
نەیان تووانیو بۆ چرکە ساتیکیش ئەرکو
ژيانەکانیان خۆش بوێ. بە بڕوای من ئەو
ژيانە بۆ ئەو پیاو هەرۆک دۆزەخ و
بوو چونکە هیچ فەرقی نیە دەگەل ئەو
کچانەي کە بە زۆر دەدری بە کۆرپانیک کە
خۆشیا ناوین. بۆچوونی دوو هاوڕی
پیاو لەسەر ئەم باسە وەرەدەگرم کە

ژن و نووسين له قهيرانی کومه لگدا

پټيان وايه ژن ده بښي ته نها شيعر بڼو مندالو نيشتمان و سروشت بنووسئ. به لام نه گهر واقعي نه و راستي به يه کلابکريته وه نه و ژنيش خاوهني هه ستيکي ناسکو پرسوزه له بهرانبه ژيانو، نه گهر تواناو به هره کاني له پياو زياتر نه بڼي که متر نيه؛ چون ژن سه چاوه و کانگه ي دروست بويوني هه مو جواني و خوښه ويستي و ژيانه. پڼم وايه ته نها چه کيک بڼو بهرنگاري و دهر بازيوون له و قهيرانه سه پيڼدراوه بڼو خانمان بويروي نه ترسي به له نووسين داو، گوڼنه دان به قهيرانی کومه لو بازنه داخراوه که يه، به مرچي نووسينه که ي جوانو به پيڼو به دهر بڼو له لادان له په وشتي کومه لايه تي و زما ني په خنه ي کوشنده و دور له خوښه ويشتنه ني و لايه نيکو خوښه لدان، نه وسا قه لام زمان و گوڼي راستي يه کاني ناخي ژن ده بڼو ده ي کاته نووسه ريان شاعير، يان زما ني حالي کومه لگا. نه وهش له حالي کدا يه که به تواناو به هره ي خو ي پشت نه ستور بڼو گوڼي نه داته تانه و تانچ له سره بابته کازو له هه مان کاتيش دا گوڼي بڼو په خنه شل بکا، چونکه په خنه نووسه ر دروست ده کا. نه گهر که ميک بڼو ميژوي نووسين به ره و دواوه بگه پيڼنه وه ناوي ده يان نووسه رو شاعيري گه ورو به توانا هه ن که ژوبه ي هره ژور يان پياون که هه نديکيان تاکرو نيستا له دوني اي شيعرو نه ددبا به قوتابخانه داده نري و تائيس تاش شيعره کان يان به سره زاري خه لکه وه نو هه رگيز له ياد ناچن؛ به لام ناوي خانميک له ني و نه پوله نه ستيره دا ورشه ي نايه و، ويږاي بويوني نه و هه مو خانمه قاره مان و شاژنه مه زنانه ي نه ته وه که مان که له بوا ري سياسي کومه لايه تي و نه ته ويه ي دا شان به شاني پياو به گز نه هه متي پوژگاردا هاتون، ژور که م ناوي خانميک بهر چاوده که وي. خوږيا ناوي ده يان شاعيرو نووسه رو نه ديبو پوژنامه نووسي ژنيش ناوا وهک نه ستيره له ناسماني نه دهبو نووسين دا ورشه دار بوايه. به کورتي، نه گهر ني مه خانماني خاوه ن قه لام، بوږانه شان به شاني گه لاني دوني ا، بيرو قه لام مان بکه ي نه چه کي دا کوکي له مافه کانمان، چيمان ده وي بڼو ترس له قهيرانی کومه لگا و تانه و ته شه ر بي خه ي نه سره ديږه کان، نه و نه ني مه ش له مه و دوا وهک نه ستيره له ناسماني نه دهبو نووسين دا ددرو هه شيني هه و هه جيگه ي شياوي خو مان له کومه لگادا ده که ي نه وه.

ن. که ژال ئيسماعيل پياوسالاري هه لسوکه وتي له گه ل ده کري، ته واي ژاره زو و به هره مه ندي يه کاني ده خريته لاه. هه ر بويه شه، تائيس تا وهک پيويست نه ي توانيوه له م قهيرانه دهر بازي بڼو نه و توکو بازنه يه بشکي تي که به واقعي کي په شيني و بي به ري له مه د نه يه تو دور له په وشتو خوازه پوښن بيري و کومه لايه تي و سياسي و فکري و نه دهب يه کانه وه ته نراوه لبي دهر بازي بڼو! به دهر له پابه ندبويون به و قهيرانه وه له هه مو يان په شترو خراپتر بڼو گياني ژن، (پياو سالاري) و جودا کر نه وه ي قودسيه تي په گه زايه تي له نيوان نيرو مڼ دايه. به واتايه کي ديکه، دروست کردني شووره و ديوار کي له نيوان به هره کاني ژن و پياودا، خو ي له خو ي دا به ربه ره کاني و مللاني يه کي گه وري له ني و کومه لگادا دروست کردوه که قه ره بو کردنه وه ي نه و تاوانه گه وري هه ش هه روا له نه ستوي ژن دايه. به لام ژن خه مساريو خا که سارانه بهرانبه ر به م واقيعه تالو سه خته، ده سته وستان چاوه پيڼي دهر فته و دور له بويروي ژا زايه تي په فتار ده کات؛ پي و نايه که خو ي ده بڼي خه مخوري ده سته به رکردني ژا زايي بيرو پاده رپين بڼو هه ر بوخوشي دا کوکي له قه لام ي خو ي بکا. نه گهر چي ده يان خانمي بويرو به توانا هه ن که قه لام ميان وهک نووسه ر له بواره کاني نه ددبا له کاردا يه، به لام به داخه وه له چاو کومه لگايه کي هه راو فراواني وهک کومه لگاي کورده واري ني مه، ژن وهک نووسه رو شاعير هه م له پوي ژماره و هه م له پوي بابته و به ره مه وه ژور که مه و، له ناست قهيرانی گه نده لبي کومه لگادا له بازنه يه کي قه تيس ماودا ماوه ته وه، بڼو نمونه: ژور که س پټيان وايه ژن ته نها ده بڼو خو ي بڼو نووسيني چه ند بابته تي دياريکراو ته رخا ن بکاو، نه گهر خانميک نه و بازنه يه به زني تي و له سره هستي ژنانه و بهرانبه ر به خوښه ويستي يان ساتي کي جواني ژيان بنووسئ، نه و ده که وي ته گيژاوي ده يان پرسيا ري نه شياوو تو قيني ره وه و به به زان دني سنووري ژني تي ده ري ته قه لام. که چي پياوان بڼو ترس له قهيرانی چيان بڼو ده ي نووسن و ته نانه ت هه ندي جار ديږه شيعره کان يان به جه سته ي ژن ده پارزني نه وه. جا چونکه که لتوري کومه لگاي ني مه سنوورداره بڼو بابته کاني شيعر، ژور که س

پوژنيک له يه کيک له قوتابخانه کاني شاري سلطيماني که نه وکات ياريده ده ري به پي و به ر بووم، له گه ل ژماره يه که له ماموستاياني ژنو پياو دانيشت بووم، ديالو گمان له سره شيعري نيشتماني بڼو مندالان ده کرد. هه ر له وي، منيش پارچه شيعري کم خوڼنده وه که له سره يادي نه وروژ نووسئ يبووم. دواي خوڼنده وه ي شيعره که، يه کيک له ماموستا ژنه کان پرسيا ري کرد: نه مه شيعري خو ته؟ گوتم به لبي. گو تي: جا نه تو چ کارت داوه به سره شيعر نووسينه وه! له وه لام دا گوتم: نه من هه ر له منداليمه وه وهک ژاره زويوه ک خولي اي شيعر مو، هه ر چي به بي رمد با بڼو ده ي نووسم. نه ي هيش ته با سه که مي بڼو ته و او بکه م، هه لي دايه و گو تي: «کچي دانيشه نه تو چي ت داوه له شيعر نووسين».. وهک که سي کي نه شاره زاو خاوه ن بي ري کي ته سک که گوايه ژن کوا ده زاني شيعر بنووسئ، يان وشه له شيعري شاعيره پياوه کان وه ري گري، دري ژه ي به قسه کاني دا. به لبي به داخه وه نه مه کورته ي بچو وکترين پويه پويو بونه وه م بوو، نه وه جگه له وه ي که چه ند جاري ديکه، که ساني ناوا پوښن بيري به و شيوازه و بگره زه قتريش باسيان له مه حکوم کردني نووسيني ژن کردوه که هينديکيان بوخوشيان ژن بوون. جا که نه مه هه لو يستي نه م جوړه ماموستا و پوښن بيرانه بڼو، نووسيني شيعر له لايه ن ژنانه وه به کار يکي ناشي ري نو کات به فيرودان بزانون پټيان وايي ژنان ته نها کارو نه رکيان ده بڼو له چوارچي وه ي مالو به پي و به ر دنو په روه ده کردني مندال دا بڼو، نه و ده بڼو هه لو يستي نه خوڼنده واران و که ساني دور له شيارستاني چي بڼو چو ن پروان نه ژنانو به هره مه ندي وان له بوا ري شيعرو نه ددبا؟! هه ليه ت ژني کورده که له کومه لگايه کي به دهر له بي ري فراواني شارستاني دا ده ژي و به گوږه ي که لتوري دوا که وتوو و بي ري توندره وي

ئەو پوژى كامۇ كۆپى دوايى كرد

9. كەژال ەلا

لاوى كۆششكارم دەخوارد كە عاشقى ژيانو
خۆشى يەكانى، سەر كە وتنەكانى، ھاوپىيەتى،
خۆشەويستى، عيشقو شادمانى بوو. ئەو
ئىدى دوپىنئو پىرئى لەلاى وجودى نەمابوو.
خۆشەويستىم بۇ كامۇ بەرادەيەك بوو كە
لەونيوبە شەوهدا بەئاشكرا پىمەو ە دياربوو.
يادەكانى يەك بەدوايى يەكدا دەهاتنەو ە يادمو
دەبوون بە ئازارپكى سەخت ەميشە كە
پياويك دەمرئى يان مندالئى يا نەوجەوانئى،
كەسانى نزيكى مردوو ە كە لەبەر ئەو ەى
ەزىزىتيكان لەدەست داو ە بوى دەگرينو وا
هەست دەكەن كە ئىدى گەنجىتى يان لەگەل
ئەودا بەخاك دەسپىرن.

باران نەم دەبارى، ەوا سارد بوو.
لەپەناو قوژبنەكاندا، خەلكانى بئىئەنواو
پەژارى سەر شەقامەكان لەبەر سەرما
هەل ترووشكابوونو خەو بىردبوونى ەو. لەو
شەو ە تارەدا بىننى ەموو شتىك دلئى
شەقارشەقار دەكرد. ئەم بئىئەنوايانە، ئەم
نەگبەتى يە، ئەم شارە، دنيا، ژيانو مەرگ.
كاتىك بەخەبەر ەاتمەو ە بىرم لەو ە
دەكردەو ە كە ئەو ئىدى ئەم بەيانى يە
نابىنئى. ئەمە يەكەم جار نەبوو كە ئەمەم
بەخۆم دەگوت، بەلام ەموو جارئى وەك
ئەو ە وابوو يەكەم جارم بئى ئەمە بلئىم. بىرم
لەو كاتە دەكردەو ە كە "كايات" ەاتو
دەربارەى سىنارىئو قسەمان دەكرد. ئەو
گفتوگويە تەنيا ەر گفتوگويەكى ئاسايى
بوو. بەلام ئىستا كامۇ لەجئى ئەو ەى كە
تەركى دنياى كردبئى، بەھوى ئەو پووداو ە
دلئەزىنەو ە كە بەرۆكى گرتبوو ببوو ە
بابەتئىكى بايەخداری جىهانى. بەلام ئىدى
ئەمن بە چاوى نوقاو ەو ە نەبووايە
نەم دەتوانئى ئەو ببىنم. بەرەولای ئەو
دەچووم ئەو جئى ەى كە ئىدى ەچ شتىكى
تئىدا نەمابوو، ئەمن بەحەپەساوى ە خەمبارى

تەواوى كات ەر لەلاى پەنجەرەكەو ە
مامەو ەو تەماشای "سان ژىرمەن" م
دەكرد كە شەو بالئى بەسەردا دەكئشا.
لەو كاتەدا زۆر لەو ە بئىھىزتر بووم كە
بتوانم خۆم ئارام بكەم ەو، زۆرىش لەو ە
بئىتواناتر بووم كە لە خەفەتئىكى قولدا
خۆم نوقم بكەم. سەرتەرىش
خەفەتباربوو تەواوى شەو ئىمە لەگەل
"بۆست" دا دەربارەى كامۇ قسەمان كرد.
لەپىش خەوتندا حەبى "بەلادونال" م
خوارد. ئەمن لەو كاتەو ە كە سارتەر
لەژئىر چارەسەر كىردندا بوو ئىدى لەو
دەرمانەم بەكارنەدەبرد. بەلام ناچاربووم
ەرچۆنىك بايە، دەبوايە خەوم
لئىكەوتايە، بەلام بئىسوود بوو، ەرچىم
دەكرد چاوەكانم لەسەر يەك
نەدەنىشتن. بەناچارى ەستامە سەرپئى،
ھاكەزايى جەكانم گۆرپو لەمال چوومە
دەر، كات نيوەشەو بوو كەوتمە
پىاسەكردن. ئەمن داخى پياويكى پەنجا
سالانەم نەدەخواردو خەفتى ئەو پياو ە
بئىعدالەتەشم نەدەخوارد كە خاوەنى
فىزىكى ئاويزان بە بەدگومانى تەواو
شاراو ە لەپشتى پووپوشەو ە بەقايىبوونى
ئەو بە تاوانەكانى فەرانسە ئەو لەدلئم
سپىيوو ەو.

ئەمن داخى يارو ھاوئى سالانى
ئومىدەوارىم دەخوارد كە بەپووى
بئىپووپوشەو ە ئەو ەندە دەمبەخەندەو باش
پئىدەكەنى. من داخو پەژارەى نووسەرىكى

سىمۆن دۆبۆقوار بە نووسىنى
بىرەو ەرى يەكانى خۆى كە بەقسەى
پەخنەگران بە باشتىن بەرەمى ئەدەبى
ئەو دەژمىردئى كارپكى سەختى ئەنجام
داو ە. بىرەو ەرى يەكانى دۆبۆقوار تەنھا
ژياننامەى ئەو نىە، بەلكو شىكارپى
دەروونى خودى نووسەرە لە سەردەمى
ژياندا، كئىبى بىرەو ەرى يەكانى ەر لەو
سەردەمەو ە كە كچكى بچكۆلانە يە تائەو
كاتەى جىهانى سەدەى بىستەم ئەو ەى
وەك بىرمەندىكى مەزن بەرەسمى ناسى
لەخۆ گرتو ە.

بىرەو ەرى يەكانى دۆبۆقوار نىشانگەرى
نمونهى تەواوى ژيانى ەونەرى. ئەدەبى
فەرانسەو زۆر لە ەلەبژاردەكانى جىهانى
ئەدەبو ەونەرى ھاوچەرخە. سىمۆن
دۆبۆقوار لەبىرەو ەرى يەكانىدا بەم جۆرە
باسى لەپۆژى مەرگى كامۇ كردو ە:
پاشنىو ەپۆى پۆژئىكى مانگى يەك بوو
بەتەنيا لەمالئى سارتەر بووم كە
تەلەفۆنەكە زەنگى لئىدا. "لانزەن" بوو
كە ەوالئى دامئى "كامۇ" بەھوى پووداوى
ئۆتۆمۆبىلەو ە گيانى لەدەست داو ە. ئەو
كاتىك لەگەل ھاوپىيەكىدا لە باشوورى
فەرانسە دەگەپايەو ە خۆى بە
دارچنارىكدا دابوو، و كامۇ ەرلەجئى
گيانى سپاردبوو. تەلەفۆنەكەم داخست.
قورگم گىرا، لئو ەكانم ەاتنە لەرزىن،
بەخۆم گوت، ناگرىم ئەو ئىتر بۆمن
نەبوو بوو.

ژان ئەستیره



عادیلە خانەمیی هەلەبجەیی

عادیلە خانم لە ۱۹/۷/۱۹۲۴ دا و لە تەمەنی ۶۵ ساڵی دا لە شاری هەلەبجە کۆچی دوایی کردو لە گۆرستانی عەبابەیلحی نزیک هەلەبجە نزیک گۆپی تاهیر بەگی کورپه‌وه نیژرا، پاشان ئەحمەد موختار بەگی کورپه‌وشی لە پاش شەهیدبوونی نزیک بەوان بە خاک سپێردرا.

محەمەد ئەمین زەکی بەگ ئاماژەیی بە هەلکەوتوویی و هۆشیاری خانم و کاریگەری لە سەر مێردەکەیی و عیله‌کەیی و تیکرای ناوچه‌کە دا کردو، هەر وه‌ها بەبایه‌خه‌وه ئاماژەیی بە توانای خانم لە بواری شارستانی و بیناسازی و کاروباری فەرمانی و کۆمه‌لایه‌تی و خێله‌کی دا داوه . ئەدمۆندز باسی له‌وه کردو که گشت ده‌سه‌لاتی وه‌سمان پاشا، له‌ پاش مردنی، که‌وتو‌ه‌ته‌ ده‌ستی خانمی ژنی که له‌ راستی دا شازنی تاج پێنه‌درایی شاره‌زور بووه . ئینگلیزه‌کانیش له‌ لایه‌ن خۆپانه‌وه نازناوی به‌ری هیندی "خان به‌هادور" یان پش به‌خشییوه . مینۆرسکی ئاماژەیی به‌دیتنی خانم له‌ هەلەبجە (له‌ ساڵی ۱۹۱۴دا) کردووه به‌فەرمانه‌وه‌ی راسته‌قینه‌ی هەلەبجەیی، له‌ پێشو پاش مردنی مێردەکەیی داناوه، هەر وه‌ها ستایشی سه‌خاو‌ه‌ت و میوانداریی ئەو ژنه‌ کورده‌ی کردووه . مێجر سۆن که به‌شیوه‌ی بازڕگانیکیی فارسی به‌ناوی "غولام حوسین شیرازی" یه‌وه ساڵی ۱۹۰۹ سەردانی هەلەبجەیی کردووه و پتر له‌ شه‌ش مانگ له‌ مالی خودی وه‌سمان پاشادا، نزیک له‌ عادیلە خان و تاهیر به‌گی کورپی، ماوه‌ته‌وه، بیره‌وه‌ری و باسیکی گزنگی له‌وباره‌یه‌وه له‌ کتێبه‌ ناو‌داره‌کەیی (گه‌شتنامه) دا تۆمارکردووه .

عادیلە خانم ساڵی ۱۸۵۹ له‌ شاری سنه‌ له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان له‌دایک بووه، ژنیکی ده‌سه‌لاتدار و کارگێری هۆزی جاف و هاوسه‌ری عوسمان پاشای جاف و کچی عه‌بدولقادر به‌گی ساحیق‌پاز و دایکی ئەحمەد موختار جاف و تاهیر به‌گی جاف دوو شاعیری ناو‌دار بووه، له‌ رۆژگاری خۆیی دا ئینگلیزه‌کان پێیان گوتوه شازنی بئ تاجی شاره‌زور.

بنه‌ماله‌ی عادیلە خانم له‌دوای تیک‌چوونی فەرمانه‌وه‌یی میرنشینی بابان له‌ ساڵی ۱۸۵۱ دا له‌ شاری سلیمانیه‌ یه‌وه چوونه‌ته‌ خاکی ئەرده‌لان و عادیلە خانم له‌ ساڵی ۱۸۵۹ دا له‌ شاری سنه‌ی پایته‌ختی ئەرده‌لان له‌دایک بووه . بنچینه‌ی خویندنی قورئانی له‌ سه‌رده‌ستی مامۆستای تایبه‌تی وه‌رگرتوه، ساڵی ۱۸۹۵ له‌ هەلەبجە بووه‌ته‌ هاوسه‌ری وه‌سمان پاشای جاف.

له‌دوای محەمۆد پاشای جاف، سه‌رۆکایه‌تی هۆزی جاف ده‌که‌وتیه‌ ئەستۆی عوسمان پاشا و عادیلە خانم ده‌بیته‌ یارمه‌تی‌ده‌ریکی کارای هاوسه‌ره‌کەیی، که عوسمان پاشا پیر ده‌بێ و هەر وه‌ها له‌دوای مردنیشی له‌ ساڵی ۱۹۰۵ دا، عادیلە خانم هه‌موو کاروباری هۆزی جاف به‌پێوه ده‌با و ناویانگی له‌ هه‌موو ناوچه‌ی شاره‌زور و هورمان و شوپنه‌کانی دیکه‌ی باشووری کوردستان بلأو ده‌بیته‌وه‌ و پێزیکیی زۆری له‌نیو خێله‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستانیش ده‌بێ و فەرمانی جێبه‌جێ ده‌کری. عادیلە خانم به‌ئەندێخانه‌ی تایبه‌تی دروست کردبوو بۆ به‌ئندکردنی ئەو تاوانبارانه‌ که فەرمانی به‌سه‌ردا ده‌دان. عادیلە خانم زۆر چه‌زی به‌ئاوه‌دانی و پێشخستنی زانست و خوینده‌واری کردووه . قوتابخانه‌ و بازاریکو چه‌ند باله‌خانه‌ی گه‌وره‌ی له‌ هەلەبجە بنیات ناو له‌ گوندیکی بچووک‌وه کردیه‌ شاریکیی ئاوه‌دان و گه‌لیک باخ و سه‌یرانگه‌ی جوان و دلگه‌یری لئ دروست کردن.

خۆم به‌ نه‌بوو ده‌بینییه‌وه . له‌نیو ئەو هه‌موو شتانه‌ی هێشتا هه‌بوون هه‌ستم به‌ بوونی خۆم نه‌ده‌کرد . ته‌واوی رۆژه‌که‌ له‌ ئەزمونیکی مه‌حال‌دا ده‌تلامه‌وه . ئەو دیوی نه‌بوونی خۆم له‌مس ده‌کرد .

به‌رنامه‌ی ئەو شه‌وه‌م ئەوه بوو که بچم بۆ ته‌ماشای "هاولاتی کین". پێشوه‌خت گه‌یشتمه‌ سینه‌ما له‌به‌ر ئەوه چوومه‌ قاوه‌خانه‌کەیی ته‌نیشته‌ شه‌قامی ئۆپیرا دانیشتم . خه‌لکی بئ‌بایه‌خ‌دان به‌ناو‌نیشانه‌ گه‌وره‌کەیی سه‌ردێپیی به‌رگی یه‌که‌م له‌گه‌ل وینه‌کەیی کامۆدا که دانرابوو وه‌خت بوو منیان کویر ده‌کرد، رۆژنامه‌یان ده‌خوینده‌وه . بیرم له‌و ژنه‌ ده‌کرده‌وه که کامۆیی خۆش ده‌ویست و به‌بینینی ئەم هه‌موو وینه‌یه‌ راده‌چه‌له‌کێ و عه‌زاب ده‌چێزێ که له‌هه‌موو گۆشه‌و که‌ناریکی شه‌قامه‌کان دا هه‌ل‌واسرابوون . ئەم وینه‌یه‌ پێده‌چێ هه‌ربه‌و ئەندازه‌یه‌ که په‌یوه‌سته‌ به‌و ژنه‌وه به‌هه‌موانه‌وه‌ش په‌یوه‌ست بئ . به‌لام خۆ وینه‌که ناتوانئ ئەم په‌یامه‌ به‌و ژنه‌ رابگه‌یه‌نئ .

ئەو زورپانه‌ که ده‌رده‌دل و ناو‌میدی شاراو‌هی ناخی مرۆفه‌کانی به‌با ده‌دا ئیدی به‌لامه‌وه شتیکی ده‌ستکرد بوو. "میشیل گالیمار" به‌قورسی برینداربوو. ئەو له‌ ئاهه‌نگه‌کانی ساڵی "1944 و 1945" ی ئیمه‌دا ئاماده‌ بوو . به‌لام ئیستا میشیلیش کۆچی دوایی کرد. "قیان"، "کامۆ"، میشیل زنجیره‌ مه‌رگیان ده‌ست پێ‌کردبوو که تا مه‌رگی خودی منیش که دره‌نگ یان زوو له‌ناکا و به‌ ئیجباری به‌رۆکم ده‌گری به‌رده‌وام ده‌بێ .

سه‌رچاوه‌:

سایتی کوردستان نیت

کارگیری جووله و ورزشی به کان له سر ژنانی دووگیان و منداله که بیان

و: نه سرین یوسف زاده



بازدانی سووک له مانگه کانی یه کهم تا نیوهی مانگی شه شه م .

چالاکیه و ورزشیه سووکه کان له مانگی یه کهم تا مانگی پینجه م باشن .

سه فهری ماوه کهم به ماشینو پیوه ندیی جنسی تا مانگی حه و ته م .

سواربوونی فرۆکه له مانگی یه کهم تا مانگی شه شه م خراپ نیه، گه پازن و پیاسه ده بی له رۆژی یه کهمی دووگیانی یه وه تا ناخری مانگی توه م هه بی .

بیجگه له وه دووادا چوونانه جووله و ورزشیه کان ده بنه هوی زیادبوونی ئیشتیا له مانگی یه کهمی دووگیانی دا، تواننده وهی خۆراکو هه زمی ئه وان و خوی ره حه ت و گرن گتر له هه موو شتیک ئه وه یه که ژن بۆ مندال بوونیک سانا ئاماده ده بی و پیش له شل بوونی ماسووله کانی زگو که و تنه خواری مندال دان و به شه نیو خۆیی یه کانی ران و سمت و دریژ خایاندنی ماوهی مندال بوون ده گریژ .

به کورتی، جوولهی و ورزشی گه پانی خوین باشتر ده کاو ده بیته هوی شاداب بوون و سر زیندویی ژنانی دووگیان . شایانی باسه که ئه و دایکانه ی له ماوهی دووگیانی دا جوولهی و ورزشی یان هه یه دوی مندال بوونه که ش زور زووتر چاک ده بنه وه .

ده بنو له ئاکام دا منداله که به ره حه تی هه ل ده گرن .

له باره ی مندال بوونه وه دوو روانگه هه ن:

به پیی به دوادا چوونیک له بابته چونیه تی ئه نجامی جووله و ورزشیه کان له ماوهی دووگیانی دا ئاوا ده رکه و ته که ژنان به هوی ئه وه ی له چوار مانگی یه کهم دا منداله که به جوانی به مندال دانی دایکی یه وه نه نووساوه، ده بی له جووله و ورزشیه قورسه کان وه ک: هه ل گرتنی شتی قورسو و بازدانو خلیسکین

له سر سه هۆل که له وانیه بیته هوی جوولانه وه یان هاتنه خواری منداله که یان مندال دانی ژن، خو پیارینن و به هاو فکری و هرگرتن له دوکتور ده ست به جووله و ورزشیه سوکو ساناکان وه ک ژیمناستیک بکه ن . له به ینی مانگی چوارهم تا مانگی حه و ته می دووگیانی دا ژن ده توانی ده ست به جووله و ورزشیه سووکه کان بکات له حه و ته و وه کانی ئاخردا ته نیا جووله ژیمناستیکیه کان له ژیر چاوه دیری پزیشکا بکا بۆ ئه وه ی بیته هوی ئاسان بوونی مندال بوونه که .

به کورتی ئاماره به چند جوولهی و ورزشی ده کهم که بۆ ژنان له ماوهی دووگیانی دا باشن :

ئه مرۆ به ته وای ئاشکرا بووه که و ورزشو جوولهی له شو پاراستنی پاکو خواوینی له ماوهی دووگیانی دا نه ته نیا بۆ دایکان باشه به لکو له سر سلومه تی منداله که شیان کاریگه ره . جوولهی و ورزشی به تایبته له ماوهی دووگیانی دا ده بیته هوی زیادبوونی گهرانی خوین له شو به تایبته له مندال دان دا ده بیته هوی زوربوونی گهرانی خوین و خواردنی باش ده بیته هوی گهیشتنی ئوکسیژن به ده ماره کان که گرینگترینیان به شی میشکی منداله که یه .



ئاسانی مندال بوون کاتیک به جوانی روو ده دا که ژنان بتوانن به نامه و ده ستووری تایبته به و ورزش له ماوهی دووگیانی دا به جوانی به ریوه به رنو و باشتین ریگا بۆ یارمه تی به و به نامه یه ئه نجام دانی به رده وای جووله و ورزشیه کان که ده بی له رۆژدا 5 تا 20 خوله ک بی که به که لک ترین و گرینگترینی ئه وانه جوولهی هه ناسه کان که ژنی دووگیان بۆ چند خوله ک به حه سانه وه یه کی باش ناچار ده کا .

له روانگه ی ده روونی یه وه جوولهی و ورزشی ده بیته هوی ئه وه که ژنی دووگیان به باوه ربه خۆبوونیک ده روونی زوره وه منداله که بی بی . ئه و ژنانه ی له ماوهی دووگیانی دا جوولهی و ورزشی ئه نجام ده دن که متر سکالایان له پشت ئیشه هه یه و ئه و ماوه یه به سانای تی ده په رینن چونکه ده ماره کانی زگیان به هیتر

شیرپه نجهی مه مک

دهیوا سالد

بال، یان بوونی نازار، یان سووریوونه وهی پیست، دابه زینی یه کییک له مه مکه کان به شیوه یه کی ناهه میشه یی له چاو مه مکه کی دیکه، گۆرانی رهنگو تیکچوونی شیوهی پیستو ئاورپیژی ناپوون، یان خویناوی له گۆی مه مکدا.

پاپ (Mammography) کردن:

ده بی نه شته رگری بکری، چاره سهر به تیشک، چاره سه رکردنی دهرمانی ده گرتیه وهو له گه ل هه ریه ک له م چاره سه رکردنانه دا ئاره زووی خوراکت که م ده بیته وه، هه ر بویه خوراکي باش به هۆکاریکی گرنگ داده نری و یاریده دهری جه سته ت ده بی بۆ به رهنکاربوونه وهی هه وکردنه کان و به رگریکاره لاهه کی یه کانی چاره سه ره جیاوازه کان، هه روه ها هه سته به هیزت پی ده به خشی، پیویسته ئه و توشبووه ئاسوده بی بۆ ئه و چاره سه ره پزیشکی یه ی بۆی دیاری کراوه، ده بیته دهرونت ئارام بی، له وانه یه وا پیویست بکا، هه ندیک راهینان جیبه جی بکه ی له دوای هه ندیک جۆری نه شته رگری یه کان، به مه به سته پاریزگاری کردن له توانای جوولاندنو توانای جه سته، له گه ل ئه وهی ئه و راهینانانه ده بنه هۆکاری که مکردنه وهی نازارو گرژیوونی ماسولکه کان. به گۆیره ی ئه و چاره سه رانه ی پیشووتر بۆت به کارهینراون، پیویسته پشکنینی مانگاننه ی خۆت بکه ی، شه ش مانگ جاریک وینه ی تیشکی مه مکه کانت بگری، هه روه ها پشکنینه کانی خوین بکه ی بۆ چاودیری کردن پشکه وتنی حاله ته که ت.

شیرپه نجهی مه مک بریتی یه له نه خۆشی یه کی مه ترسیدار، که تووشی ژنان ده بی و له نیو نه خۆشی یه بلاوه خراپه کاندا له دوای شیرپه نجهی سی یه کان به پله ی دووم دئ، له گه ل ئه وهی زۆریه ی حاله ته کاندا ئه م نه خۆشی یه تووشی ژنان ده بی، به لام پیاوانیش هه ن تووشی ئه م نه خۆشی یه ده بن و به دروست بوونیکی هه ر کومه له خانه یه ک، یان گریکان به شیوه یه کی ناسروشتی له مه مکه کاندا، ناوی لویان به سه ره ردا ده بیته پری.

هۆکاره کانی:

ته مه نی زۆر، که سی پیر ئه گه ر له خیزانه که ی دا که سی دیکه تووشی بووی ده یگوازیته وه، یاخود که سیک پیشتر تووشی شیرپه نجهی دیکه بووی. ئه و که سانه ی ته مه نیان سه روو (56) سالانه زیاتر ئه گه ری تووش بوون به م نه خۆشی یه یان هه یه.

نیشتانه کانی:

بوونی گریه ک، که له مه مکدا که کاتیک به په نجه کانت په ستانی ده خه یته سه ر ناجوول، ئاوسان و گری بوون له بن باخه لدا، و به ده وری ملدا، یاخود له سه روو مه مکدا، گۆرانی رهنگ، یان شیوه ی گۆی مه مک، یان ناوچه ی ده وری گۆی مه مک، گه وره بوونی ناسروشتی له قه باره ی یه کییک له مه مکه کاندا، یان جیاوازی دیاری شیوه ی نیوان مه مکه کان، ئاوسان، یان گری بوونی به شیوه ی

ته ندروستی

ئه و پشکنینه ی بۆ هه موو

ئافره تیک پیویستن

پشکنین بۆ زوو ده ستنیشان کردن یارمه تی ده ره بۆ زوو چاره سه ر یان کوئنترۆلکردنی نه خۆشی یه کان وه کوو شیرپه نجه، شه کره، پوکانه وهی ئیسک. پشکنینه گرنه کان بریتین له: ماموگرافی Mammography که بریتی یه له تیشکی ئیسک بۆ ده ستنیشانکردنی هه ر گریه ک له مه مکدا. بویه پیویسته له سه ر هه موو ئافره تیک که له پاش ته مه نی 40 سالی سالانه ئه م پشکنینه ئه نجام بدا، لیگرتی ملی مندالان که به پاپ سمیر Pap smear ناسراوه بۆ ده ستنیشانکردنی گۆرانکاری خانه یی یان شیرپه نجه ی ملی مندالان گرنگی زۆری هه یه، تیشکی ئیسکی تایبه ت به ناوی DXA بۆ پیوانه کردن پته وی یان چری ئیسک زۆر گرنه بۆ هه موو ئافره تیک له پاش ته مه نی 60 سالی به ر له روودانی شکانی ئیسک له به ر پوکانه وه که حاله تیکی باوه له ئافره تدا، پشکنینی په ستانی خوین، پشکنینی پیست له لایه ن پسپوری پیست، پشکنینی چه وری یه کانی خوین به تایبه تی کۆلیستیرۆل پاش خورینی بۆ ماوه ی 12 کاتریمیر یان زیاتر، پشکنینی ئاستی شه کری خوین پاش خورینی بۆ ماوه ی 8 کاتریمیر.

کچه کوردیک بوو به یه کەمی زانکۆیهکی ئەمریکایی

شەنگار مەمان، ئەو کچه کوردەیه
توانی لەسەر ئاستی زانکۆی ویلایەتی
پۆرتلەندی ئەمریکا پلە یەکەم
و دەست بێنێ. ئەو کچه کوردە، لە کاتی
وەرگرتنی بڕوانامە کەیدا، لە بەردەم
هاوڕێ و هاوڕێکانی دا باسی ئەو چیرۆکە
تالەیی کرد که لە کوردستان بەسەری
هاتوو.

شەنگار گوتی ئەوان بۆیە ئەمریکایان
هەڵبژارد، چونکه ئەوکات باوکی لە گەڵ
ئازانسێ پەرەپێدانی مۆی ئەمریکاییدا
لە عێراق وەک وەرگیرێ زمانی کوردی و
عەرەبی کاری دەکرد. ئەو هەر وەها گوتی
لە داها توودا دەیهوێ خۆیندنی زانستە
سیاسیەکان بخوینێ و دواتر بگەرێتە وە
کوردستان، بۆئەوێ خزمەتی ولاتە کە
بکاو ژیا نێکی نوێ بۆ خەڵکە کە
دروست بکا. شەنگار دەیهوێ کوردستان
پیش بخا، چونکه وەک خۆی دەلێ
"کوردستان هەمیشە مائی دووهم دەبێ و
هەمیشە دڵم لەوێیە."
ریتچار کالکوس، کە یەکێکە لە
مامۆستاکانی شەنگار، لەبارە ی ئەو کچه
کوردە وە گوتی " ئەو خاوەن چیرۆکی
غەمگینە. شەنگار ئەوێ دەرخستووە کە
کچیکێ بەهێز و توانیویەتی بەسەر ئەو
هەموو نەهامەتی یەدا زال بێ و خەونە کە
بێنێتە دی."

دیاردە ی فۆسۆتاندن لە پارێزگای ئیلام پەرەسەندن دایە



بە پێوە بەری گشتی پزیشکی قانونی
پارێزگای ئیلام رایگەیاندا کە لە سەرەتای
ئەمسالە وە تا ئیستا 9 کەس بە هۆی
خۆسۆتاندنە وە لەم پارێزگایە گیانیان لە
دەست داوە. بە پێی راپۆرتی ئازانسێ
هەوالدەری مۆکریان، ساسان پەرەندی گوتی
لەم 9 کەسە 6 کەس ژن و 3 کەسە کە دیکە
پیاو بوون. بە پێی ئامارەکان دەرکەوتووە کە
دیاردە ی خۆسۆتاندن لە نیو ژناندا زیاترە لە
پیاوان، بۆ نموونە سالی رابردوو لە ماوێ 7
مانگدا 10 کەس بە هۆی خۆسۆتاندنە وە کە
7 کەسیان ژن و ئەوانی دیکە پیاو بوون،
گیانیان لە دەست داوە. بە پێوە بەری پزیشکی
قانونی پارێزگای ئیلام وێرای ئاماژە بە وە کە
لە شارەکانی دیکە ی پارێزگای ئیلام پزیشکی
قانونی نیو هەموو داواکانی خەڵکی ئەم
پارێزگایە لە ناوەندی پزیشکی قانونی شاری
ئیلام ئەنجام دەدرین، گوتی: "چارەسەری
کێشەکان لە رێگە ی ئەم دەزگایە وە جگە لە وە ی
کە پێداویستی یەکی گرینگە، دەبێ جیی
پەزما نەندی خەڵکیش بێ." بە و تە ی خودی
کار بە دەستانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە
پارێزگایە کە گورە ی وەک ئیلام تەنیا یە ک

پزیشکی قانونی هەیه

هەموو خانمێک بەز دەکا پێستیکی جوان
سەرئێرێ پزیشکی هەبێ. رەنگە ژۆر لە خانمان بۆ
ئەم مەبەستە پارە یەکی ژۆر بۆ کرینی
کەرەستە ی جوانکاری و پاراستنی پێست خەرج
بکەن بەبێ ئەوێ بزائن لە نیو خۆراکی
رۆژانە دا چەندین جۆری خواردن هەیه ئەگەر
گرنگی یان پێبدەن. وێرای ئەو سوودە ی
بەگشتی بۆ تەندروستی یان وە دەستی دینن،
هاوکات سوودێکی ژۆر بە پێستیشیان
دەگە یەنن، هەم بۆ پاراستنی و هەم بۆ
سافو لووس کردنی. لێرە دا چەند میوه یە کە
سوودە کانیان بۆ پێست دینن بەریاس، کە
کاریگەری ئەرێنی یان لەسەر پاراستن و نەرم و
ناسکی پێستمان هەیه:

پرتەقال: پێست بە زیندوویی و تەندروستی
دەهێلێتە وە و سروشتیکی نەرم و جوانیش
دەبەخشێتە پێست، جگە لە وە ی توێکڵە کە
راستە و خۆ یاری دە ی ناسک بوونی پێست دەدا.

لیمۆ: بە هۆی ئەو رێژە ژۆرە ی فیتامین
(سی) کە تی دایە، یاری دە رێکی گرنگە بۆ
سپێ کردنی پێست و نەهێشتنی زیکە، شایانی
باسە کە رۆژانە خواردنە و ی یە ک پەرداخ ئاوی
لیمۆ لە گە ل کە و چکێک هەنگوین بە تە و اوی لە
کێشە ی کۆب و نە وە ی چەوری لە پێست دا
دەمان پارێزێ.

مۆز: لە بەر ئە وە ی رێژە یە ک سی ژۆر لە
پۆتاسیۆم و ئاسن و مەگنسیۆم و فیتامین
تیدایە، رۆلێکی سەرەکی لە پاراستنی پێست
لە هەر چرچبوون و شەقبوونێ کدا دەبێ و
هەر وە ها رە و نە قێکی جوانیش دەبەخشێتە
پێست.

پشتیوانی یهکیه تیی ژنان له زیندانیانی مانگرتوو له باکوور

رۆژی 18 ی خهزه لوهری 1391 ی ههتاوی به شیک له ئەندامانی به پێوه بهری یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان، وێپای سه رجهم ریکخواه مه ده نی یهکانی شاری ههولێرو به شیک له ریکخواهکانی شاری کۆبه به مه بهستی پشتیوانی کردن له زیندانیانی مانگرتوو له باکوور له بهر دهم پارکی مناره له شاری ههولێر کۆبوونه وه



پهيامی هاوهه می یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان له گه ل که سوکاری قوتابیانی شیناوئ

رۆر به داخه وه بۆ روودانی کاره ساتی سوواتنی قوتابخانه ی بنه په تیی شیناوئی پیرانشار که تیی دا نزیك به چل کیژۆله ی قوتابی بوونه قوربانیی خه مساردی یهکانی وه زاره تی په روه ده ی کۆماری ئیسلامی له کوردستان . جیگای داخه که له م رووداوه دا دوو قوتابی به ناوهکانی ئیلهام ئیسماعیل پوو رو سه بیران یه گانه ی ته مه ن 10 سال به هۆی زۆدی سوتوانی جهسته ی ناسکیان مالاواییان له ژیان کرد . کومیته ی به پێوه بهری یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان وێپای سه ره خۆشی کردن له که سوکاری ئه و دوو په پوله جوانه ی کوردستان که بوونه قوربانیی نه بوونی سه ره تاییترین ئیمکاناتی هه ر قوتابخانه یهک ، هیوای چاک بوونه وه بۆ قوتابی یهکانی دیکه ی ئه م رووداوه واته کاره ساتی گرگرتنی قوتابخانه ی شیناوئ ده خوازئو داوا له سه رجهم خه لکی کوردستان ده کا که به دهنگی بانگه وازی چالاکانو حیزبهکانی رۆژه لاتی کوردستانه وه بێنو رۆژی پینجشهمه 23 ی سه ره ماوه زی 1391 ی ههتاوی به رامبه ر به 13 ی دیسامبری 2012 له گۆرستانی شیناوئ به مه بهستی هاوخه می ده برین له گه ل که سوکاری قوربانیانی کاره ساتی قوتابخانه ی شیناوئ کۆ بنه وه و پشتگیری له داوای ماته مینی گشتی بکه ن که جیا له هاوخه می له گه ل که سوکاری قوربانی یهکان به جۆرێک په خنه گرته نه له سیاسه تی هه لاواردنو جیاکارانه ی کۆماری ئیسلامیه به رانه ر خه لکی کوردستان دا

کومیته ی به پێوه بهری یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان
22 ی سه ره ماوه زی 1391 ی ههتاوی

سه ردانی فاتوه گوڵرۆڤ قوبادی
ئه ندامی به پێوه بهری کۆنفرانسی
سالانه ی ژنانی رۆژه لات



پاش نیوه رۆی رۆژی سێ شه مه مه 14 ی سه ره ماوه زی 1391 به رامبه ر به 04/12/2012 به مه بهستی دیدار له گه ل خاتوو گوڵرۆڤ قوبادی ئه ندامی هه لبژێردراوی کومیته ی به پێوه بهری کۆنفرانسی ژنانی رۆژه لات له ده ره وه ی ولات هه یئه تیک له لایه ن یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان پیکه اتوو له هه لیمه په سوولی سکرته ریی یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستانو مه ندانه هه ببزاده ئه ندامی به پێوه بهری ریکخواوی ژنانو کویستان فتووحی ئه ندامی یهکیه تیی ژنانی دیموکراتی کوردستان سه ردانی شاری سلیمان یان کردو له هۆلی ته واری ئه م شاره کۆبوونه وه . هه روه ها له لایه ن ریکخواوی ژنانی کۆمه له ی زه حمه تکیشانیسه وه به ریزان فه ربیا محه مه دی و ئاریز محه مه دی به شداری ئه م دانیشه ته بوون . له دانیشه تنیکی دۆستانه دا هه ول درا میکانیزمیک بدۆزریته وه بۆ سازانی پردیکی پێوه ندی له نیوان ژنانی رۆژه لاتی کوردستان نیشه ته چئ له باشووری کوردستانو ژنانی رۆژه لاتی کوردستان له تاراوگه . هه ر له و سۆنگه یه شه وه چه ند رینگا چاره هاتنه به ر باسو لیکنده وه . ئه م دانیشه ته پاش زیاتر له کاتژمێرێک کۆتایی پێهات

یهکیهتیی ژنان کۆریکی به بۆنه ی کارهساتی شیناو یوه پیکهینا



بیرپرای گشتی له کوردستان و ئێران به جێ هێشت، به جۆریک که له کوردستان له گهڵ ئهوهی نارهزایی و په یامی هاوده ریبی به دوا ی خۆی دا هینا، هاوکات رۆژیکیش وهک رۆژی ماتمهینی گشتی راگهیهندرا که له و رۆژه و رۆژانی دواتردا ژماره یهک چالاکییش به رێوه چوون". ناوبراو ههروهها ئاماژه ی به وهش کرد که، ماله پهره حیزبی به کان دوا ی ماله پهره ئازاده کان به پله ی دووهم دین له بایه خ دانیا ن به کاره ساتی شیناوی، ناوبراو جهختی له سه ر ئه وه کرده وه که سایته حیزبی به کان سه ره رای ئه وه ی ئیمکانات و کارمه ندی پیوستیان، به به راورد له گه ل سایته ئازاده کان بۆ کارکردن له به رده ستدایه، به لام له زۆر حاله ت و روودا ی دیکه هه ر ئه م پله ی دووهمه ی خۆیا ن پاراستوه و نه یان توانیوه جیگه ی سایته ئازاده کان بگره وه له بایه خدانیا ن به پرس و کیشه کان و رووداوه کانی نیو کۆمه لگا . له به شیک ی دیکه ی ئه و رۆژه سمه دا، وه رگێرو هه لبه ستوان، کاک ره سوول سولتانی، شیعی ریکی بۆ کۆریاده که نارده بوو که له لایه ن شاعیری لاو کاک مه سعوود فه تحی به وه خۆیندرایه وه . دوا یین بریگه ی ئه و کۆریاده پیشان دانی پارچه په خشانیک ی پره سه تی دیکۆمینتی بوو که کاک ئه حمه د شیعی ریکی بۆ ئه و کاره ساته ی هۆنیه ووه به شکی به ره مه مه تانی کوردکا نا ل ئاماده ی کردبوو.

رۆژی سه شمه مه، ریکه وتی 1391\9\28 ی هه تاوی به شی فیکردنی یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان کۆریادیکی به بۆنه ی روودا ی دلته زیننی قوتابخانه ی شیناوی که له رۆژی 15 ی سه رماوه زدا پۆلیک له قوتابیا نی 36 قوتابیی تیدا سووتان، له یه کیک له سالۆنه کانی سه ربه به شی فیکردنی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا پیکهینا. له چه ند بریگه ی جیاوازی ئه م کۆریاده دا شروقه و تاوتوی ئه و کاره ساته کرا. له سه ره تای کۆریاده که دا رپۆرتاژیک ی وینه یی که له لایه ن به شی به ره مه مه تانی کوردکا نا له وه سه باه رت به و کاره ساته ئاماده کرابوو، پيشانی به شداربووان دراو هه ر به دوا ی ئه و دیکۆمینته دا نامه پره سه ته که ی ده رهینه ری ناوداری کورد به همه نی قوبادی به شیوه ی دیکۆمینتی بلاوکرایه وه . پاشان به پیز کاک خالید محه مه دزاده، رۆژنامه نووس و چالاکی سیاسی باسکی له ژیر ناوی "کاره ساتی شیناوی له بن خه می کۆمه لگا وه بۆ میدیا ی کوردی" پيشکesh به ئاماده بووان کرد . کاک خالید محه مه دزاده، له به شیک له قسه کانی دا وێپرای ئاماژه به وه که، ئه و کاره ساته ره نگدانه وه ی میدیا یی باشی لێ که وته وه، گو تی که: "ئه و روودا وه هاوکات کاریگه ری زۆری له سه ر

کۆبوونه وه ی 6 ریکراوی ژنانی
رۆژه لاتی کوردستان به
فانه خویی یه کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستان



6 ریکراوی ژنانی رۆژه لاتی
کوردستان به خانه خویی یه کیه تی
ژنانی دیموکراتی کوردستان له ده وری
یه ک کۆبوونه وه . رۆژی چوارشه مه مه
ریکه وتی 9 ی په شه مه ی 1391 و له
به ره به ری رۆژی 8 ی مارس دا بۆ 6
ریکراوی ژنانی رۆژه لاتی کوردستان له
پینا و به رنامه دارشتن و دا به شکردنی کاری
پیکهینانی ئاکسیۆنیک ی هاوبه ش بۆ
رۆژی 8 ی مارس له سه ر بانگهێشتنی
یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان
کۆبوونه وه .
له سه ره تای ئه و کۆبوونه وه یه دا له لایه ن
حه لیمه ره سوولی، سکرتیری یه کیه تی
ژنانی دیموکراتی کوردستان وه باسه کانی
ئه و کۆبوونه وه یه کرانه وه هیوا ی خواست
که ئه م یه کگرتویی و هاوه لۆیستی یه له
نیو ژنانی رۆژه لاتی کوردستان دا هه ر وا
به رده وام بێ . شایانی باسه له درێژه ی ئه و
دانیشتنه دا به رنامه یه کی ریکو پیک ی کاری
ده ستنیشان کراو کاره کان به گویره ی
توانایی له نیوان ریکراوه کان دا دا به ش
کران.

تانیا محممه، وهك پارێزه‌ریکی كه‌یسی توندوتیژی دژی ئافره‌تان په‌زامه‌ندی خۆی له‌ سه‌ر ئه‌م بېرگه‌ یاسایانه‌ ده‌ریبێ، به‌لام پێی وابوو كه‌سایه‌تی تاکی ژنی كورد تا ئیستاش نه‌یتوانیوه‌ له‌م بېرگه‌ یاسایانه‌ كه‌ پارێزگاری له‌ ده‌كه‌ن كه‌لكی پێویست وه‌ریگری و گوتی كه‌ ژنی كورد تا ئیستاش جوهره‌تی ئه‌وه‌ی نه‌كردوه‌ كه‌ بۆ دیفاع له‌ خۆی پشت به‌م قانونانه‌ بیه‌ستی. له‌ دوایین به‌شی باسه‌كه‌ی دا خاتوو تانیا محممه‌د باسی له‌ چۆنه‌تی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژی ژنان كردو هیواي خواست كه‌ ژنی كوردیش بتوانن به‌ پشت‌به‌ستن به‌ بېرگه‌ قانونی‌یه‌كان و ناوه‌نده‌ دادوهری‌یه‌كان بۆ دیفاع له‌ كێشه‌كانی خۆی هه‌نگاوی پێویست هه‌ڵبێنێت—هوه



به‌ریزی له‌ سه‌ره‌تای باسه‌كه‌ی دا به‌ وه‌بیره‌ئانه‌وه‌ی كورته‌میزوویه‌ك له‌ 25ی نوامبری ساڵی 1961 و دواتر ساڵی 1981 كه‌ وهك رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژی ژنان، تۆمار كراوه، پێناسه‌یه‌کی كورتی له‌ توندوتیژی كردو دواتر هاته‌ سه‌ر ناوه‌ئێنان و باسكردن له‌ جۆره‌كانی توندوتیژی دژ به‌ ژنان. له‌ به‌شیکی دیکه‌ی باسه‌كه‌ی دا قادر وریا به‌ وردی باسی له‌ هۆكارو به‌ستینه‌كانی توندوتیژی دژ به‌ ژنان كرد، له‌ دوایین به‌شی باسه‌كه‌ی دا له‌ پێوه‌ندی كه‌ گه‌ل چۆنه‌تی رووبه‌روو بوونه‌وه‌ له‌ گه‌ل ئه‌م دیاره‌ جیهانییه‌ (توندوتیژی) و رێكاره‌كانی قسه‌ی بۆ به‌شداربووانی كوربه‌كه‌ كردو له‌م ئێوه‌دا ئه‌ركی میدیا، بنه‌ماله‌و سیستمی په‌روه‌ده‌ی به‌ گرینگ دانا. كورگێرێکی دیکه‌ی ئه‌م كۆرپه‌ تایبه‌ته‌، خاتوو تانیا محممه‌د، پارێزه‌رو شاره‌زا له‌ كه‌یسی توندوتیژی بوو، كه‌ له‌م پێوه‌ندی‌یه‌دا باسیکی تایبه‌تی پێشكه‌ش كرد.

خاتوو تانیا له‌ سه‌ره‌تای باسه‌كه‌ی دا وێپرای ئاماژه‌دان به‌ هیندیك ده‌سته‌واژه‌ی پیاوانه‌ی نیو ئه‌ده‌بیاتی رۆژانه‌ی كوردی كه‌ خه‌لك رۆژانه به‌ هه‌له‌ به‌كاریان دینن، باسی له‌ توندوتیژی دژی ئافره‌تان له‌ ئه‌ده‌بیات و زمانی كوردیی دا كرد.

ناوبراو به‌ ئاماژه‌دان به‌ هیندیك ده‌سته‌واژه‌ی وهك "پیاوانه‌ ژیان"، "ئینسان ده‌بێ پیاو بێ"، "ده‌لێتی ژنی ده‌گری" و... باسی له‌و بێ‌ریزی و توندوتیژی‌یانه‌ كرد كه‌ رۆژانه‌ تاکی كورد به‌ به‌كاره‌ئێنانیان تووشی ئه‌م هه‌لانه‌ ده‌بێ و راسته‌وخۆ ناراسته‌وخۆ توندوتیژی ده‌رحه‌ق به‌ ژنی كورد ئه‌نجام ده‌درێ.

هه‌ر له‌م پێوه‌ندی‌یه‌دا خاتوو تانیا باسی له‌ شوێنه‌واری ده‌روونی ئه‌م جۆره‌ ئه‌ده‌بیاته‌ له‌ سه‌ر كه‌سایه‌تی تاکی كورد له‌ كۆمه‌لگادا كرد.

له‌ به‌شیکی دیکه‌ی باسه‌كه‌ی دا به‌ریزی ئاوری له‌و بېرگه‌ یاسایانه‌ دا به‌وه‌ كه‌ له‌ قانونی بنه‌په‌تی هه‌رێمی كوردستان دا له‌ پێوه‌ندی له‌ گه‌ل توندوتیژی دژی ژنان كاریان پێ‌ده‌كړی.

به‌رێوه‌چوونی كۆرێکی تایبه‌ت به‌ رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژی ژنان له‌ لایه‌ن یه‌كێه‌تی ژنانی دیموكراتی كوردستانه‌وه

به‌ ئاماده‌بوونی سكرتێری گشتیی حیزبی دیموكراتی كوردستان، كۆرێکی تایبه‌ت به‌ رۆژی 25ی نوامبر، رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژی ژنان به‌پێوه‌ چوو.

پێش‌نیوه‌پۆی رۆژی یه‌كشه‌مه‌ رێكه‌وتی 5ی سه‌رمه‌وه‌ به‌رامبه‌ر به‌ 25ی نوامبر، به‌ به‌شداریی سكرتێری گشتیی حیزبی دیموكراتی كوردستان، به‌ریز خالیدی عه‌زیزی، ژماره‌یه‌ك له‌ كه‌سایه‌تی و تێكۆشه‌رانی ریزه‌كانی حیزب، ژماره‌یه‌کی به‌رچاو له‌ تێكۆشه‌ران و چالاكانی پرسى ژنان له‌ باشوورو رۆژه‌لاتی كوردستان و هه‌روه‌ها به‌شێك له‌ ئه‌ندامانی یه‌كێه‌تی ژنانی دیموكراتی كوردستان، به‌ بۆنه‌ی رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری دژبه‌ توندوتیژی دژی ژنان، كۆرێك بۆ به‌پێزان قادر وریا، ئه‌ندامی ده‌فته‌ری سیاسیی حیزبی دیموكرات و تانیا محممه‌د، پارێزه‌رو شاره‌زای كه‌یسی توندوتیژی، پێكه‌ات.

له‌ سه‌ره‌تای ئه‌م كۆرپه‌دا كه‌ له‌ لایه‌ن به‌شی فێركردنی یه‌كێه‌تی ژنانی دیموكراتی كوردستانه‌وه‌ پێك هاتبوو، به‌ریز هه‌لیمه په‌سوولی، سكرتێری یه‌كێه‌تی ژنانی دیموكرات، به‌یاننامه‌ی 6 رێخه‌راوی تایبه‌ت به‌ ژنانی رۆژه‌لاتی كوردستان خۆبێنده‌وه‌ كه‌ به‌ بۆنه‌ی 25ی نوامبر، به‌ شیوه‌ی هاوبه‌ش ده‌ریان كردبوو.

پاشان هه‌ر به‌م بۆنه‌یه‌وه‌ كورته‌ به‌ره‌مه‌یكی وێنه‌یی نیشانی به‌شداربووان درا كه‌ له‌ لایه‌ن ته‌له‌فیزیۆنی كوردكاناله‌وه‌ ئاماده‌ كرابوو.

له‌ به‌شیکی دیکه‌ی ئه‌م كۆرپه‌دا به‌ریز قادر وریا، ئه‌ندامی ده‌فته‌ری سیاسیی حیزبی دیموكراتی كوردستان بابه‌تێکی له‌ ژێر ناوی "جۆره‌كانی توندوتیژی، هۆكاره‌كان، چۆنه‌تی رووبه‌رووبونه‌یان" ی پێشكه‌ش كرد.

میوانداری له یه کیه تی ئافره تانی پاریزگاران کوردستان

دوانیوه پۆی رۆژی شهممه ٤ ی سه رماو هزی
١٣٩١ به رامبه ر به 24/11/2012

شاندى ئافره تانى پاريزگارانى كوردستان
لقى كۆيه و كه ركوك كه بریتى بوون



به پیزان په یمان هسه ن لپرسراوی
ئافره تانی كه ركوكو گولاله ئیسما عیل
لپرسراوی ئافره تانی كۆیه و شه یما جه بار
ئه ندام له پڤخراوی ناویراودا سه ردانی
بنكه ی سه ره کیی یه کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستانیان کردو له لایه ن
سه رجه م ئه ندامانی به پیه به ریی یه کیه تی
ژنانی دیموکراتی کوردستانه وه به
سه ره رستی حه لیمه ره سوولی سکرتری
یه کیه تی ژنان به گه رمی پیشوازی یان
لئکرا . له دانیشتنیکی دۆستانه دا دوو
لایه ن خۆشحالیی خویان له سازدانی ئه و
په یوه ندی یه ده ربیری کۆک بوون که له مه و
په یوه ندی یه کانیا ن به رفراوانتر بکه ن .
هه روه ها باسه کانی ئه و دانیشتنه بریتی
بوون له کیشه هه نووکه یی یه کانی ژنانی
کورد به گشتی و ژنانی ناوچه دا پراوه کانی
باشووری کوردستان به تاییه تی و هه روه ها
پرسی سیاسی و بارودۆخی ئیستا که ی
ناوچه که هاته بهر باسو لیکدانه وه . ئه و
دانیشتنه پاش کاتژمیریک له که شیکی
دۆستانه دا کۆتایی پئهات .

رۆژی 29 ی سه رماو هز له لایه ن
بنكه ی (وونا کبیری گه لاریژ له
کۆیه یادی 27 ساله ی کۆچی
دوایی شاعیر سامی عه ودال
کرایه وه

رۆژی چوارشه ممه ، 29 ی سه رماو هز له شاری
کۆیه رپه سمیک به بۆنه ی 27 هه مین
ساله وه گه پى کۆچی دوایی شاعیر "سامی
عه ودال" پڤخخرا. له سه ره تادا خوله کتیک بئ
دهنگی بۆ گیانی پاکى شه هیدان پارگیرا و پاشان
کورتیه که له ژیا نی شاعیر خویندرایه وه .

له درێژه ی رپه سمه که دا له لایه ن "دیده وان
یاقوب"، کارگیری بنكه ی گه لاریژ به خیره اتنی
میوانان کراو به دوا ی و ته کانی ناویراودا قايم
مه قامی شاری کۆیه چه ند و ته یه کی پڤشکه ش
به ئاماده بووان کرد .

له نپو ئاخنی به رنامه ی یادی سامی عه ودالی
شاعیردا، چه ند بره گه یه که له ژیا نی سیاسى و
ئه ده بیی شاعیری ره نجه ده ران له لایه ن مامۆستا
"جه واد هه مه به گ" وه ئامازه ی پئکرا .

له بره گه یه کی دیکه ی رپه سمه که دا چه ند ده قتیک
له شیعه رکانی شاعیر له لایه ن سه وه یلا قادری یه وه
پڤشکه ش کران .

له به شیکی دیکه ی مه راسیمه که دا لپرسراوی بنكه ی
گه لاریژ له بواری ره گه زدنۆزی له نپو شیعه رکانی
سامی دا باه تیکی پڤشکه ش به ئاماده بووان کرد

له چه ند بره گه یه کی دیکه ی یاداره که دا چه ند باه تی
پیه و نه دیدار به شیعه ر ناوازی شاعیری ره نجه ده ران
پڤشکه ش به ئاماده بووان کران که له نیویان دا
شیعه ر ناوازی "قه لبی من" که یه کتیک له شیعه ر
به ناویانگه کانی خوالپڤخوشبوویه خویندرایه وه .

په یوست به وته که له م یاداره یه دا هه یئه تیکی
ره سمیی حیزبی دیموکراتی کوردستان پڤکه اتوو له
به پیزان: مامۆستا عه بدوللا حه سه ن زاده و کاک
جه لیل گادانی که بانگه پڤشتی ئه م رپه سمه
کرایه و، وپرا ی هه یئه تیکی یه کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستان به شداربوون .

په یامی یه کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستان به
بۆنه ی یادی دامه زرانی
یه کیه تی ئافره تانی
کوردستانه وه



به پیزان ئه ندامانی یه کیه تی ئافره تانی
کوردستان سالۆیکی گه شو ته زی له
یه کسه انیتان پیشکه ش
یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان، له یادی
تیه په یوونی شه ست سال به سه ر دامه زرانی
رپڤخراوه که تان، دهنگی خۆی تیکه ل به دهنگی
ئیه خه باتکارانی رپه ئازادی و یه کسانى خوازی و
گشت دا کۆکی کارانی مافی به رابه ریی ژنان له
سه رانه ریی جیهان دا ده کاو هه روه که پڤشو و
ویپرا ی جه خت کردنه وه ی دووباره له سه ر
به رده وامیی هاوکاری و هاوخه باتی
رپڤخراوه که مان له گه ل یه کیه تی یه که تان،
هیواداره هه روه که چۆن، دامه زرانی یه کیه تی
ئافره تانی کوردستان، ده سپیکی وه رزیکی نوئ
له بزافی ژنان له باشووری کوردستان بوو، له م
قۆناغه هه ستیا ره ی ئیستا شدا، له لایه ک هه م
وه لآمه ده ری پڤیوستی یه سه رده می یه کانی ژنان
بئ و له لایه کی دیکه ش تا ده سته به ربوونی
ئامانجه به رزو ئیسانى یه کانی ژنان له خه بات و
تیکۆشان نه وه ستن .

جاریکی تر پیرۆزیایی یادی 60 ی ساله ی
دامه زرانی رپڤخراوه که تان لئه ده که ین .

ده سته ی به رپیه به ریی یه کیه تی ژنانی
دیموکراتی کوردستان

10 ی دیسامبری 2012 ی زاینی 20 ی

سه رماو هزی 1391 ی هه تاوی

پیک هینانی کو بونو وهیهک بو خاتوو هه دیجه

مه عزوور

دوای ئه گرتن له درێژه دان به
فۆبندنی، ژنیک له شاری مه باد
کو تایی به ژانی فۆی هینا

روژی شه مه ریکه وتی 4ی سه رما وه ز
ژنیک ته مه ن 27 ساله ی خه لکی شاری
مه باد به ناوی په ريسا، به هۆی
پيشگيری له درێژه دان به خویندنی له
لايه ن مي رده که یه وه، له ريگای
خۆه لاسينه وه کو تایی به ژانی خۆی
هینا. سه رچا وه یه کی نزيك له بنه مالهی
په ريسا، رای گه یاند؛ پيش ئه وه ی په ريسا
ژانی ها وه ش پیک بينی، خوینکاری
زانکو بو وه ها وسه ره که ی به لینی
پیدا وه که دوای زه ما وه نده که شیان
ده توائی درێژه به خویندنه که ی بدا،
به لام دواتر مي رده که به لینی یه که ی خۆی
نابات ه سه رو پيش به خویندنی
ها وسه ره که ی ده گـرـیـ.



کردوه ژنان له روژه لاتی کوردستان له
به رامبه ر پرسى ژنو نه ته وه یی دا بئ ته فاوه ت و
له ئاست روودا وه کانی ده ور به ریان خه مسارد
بن به ریزیان پييان وابوو که ده بی بیر له وه
بکریته وه که ژنی کورد له روژه لاتی کوردستان
بو وا بئ ده نگه، ئایا داها تووی ته ئمینه؟
ئه منیه تی شوغلی و مالئو گیانی هیه هه ؟ له
سیستمی ده سه لات رازی یه وه له داموده زگا کانی
ئه و سیستمه دا به شى هیه وه نه خشى له
سیاسه تو ئابووری ولات دا هیه هه ؟ مافه کانی
ده سه به ر کراوه ؟ وه ک ژنانی ولاتانی ديموکرات
راحه ته وه له ئاسایش دایه ؟

ئه ندامی کومیتە ی ناوه ندی حیزب پاشان
خه سارناسی یه کی کورتی ئه و بارودوخه ی کرد
که ژنانی کورد له ئیران تیی دا ده ژینو له وه
به شه دا سیاسه تی پر له هه لاواردن و
سه رکوتکه رانه ی ریژی می بو هیشته وه ی ژن له
چوارچێ وه ی مالئو ریگری له به شداری ژنان له
چالاکی یه سیاسی و مه ده نی یه کان دا شى
کرده وه .
شایانی باسه که دوای باسه که ی خاتوو خه یجه
مه عزوور، کۆمه لیک له به شدارانى کۆبوونه وکه
به ره خنه و پيشنیا رو تيبينی خویان له سه
ته وه ری باسه که، کۆبوونه وه که یان ده وله مه ند
کرد .



یه که یه تیی ژنانی ديموکراتی کوردستان له
به ره به ری 8ی مارس، پوژی جیهانی ژنان دا
سیمیناریکی بو باس له سه ر پرسى ژنان له
روژه لاتی کوردستان پیک هینا. روژی
یه که شه مه، 13 ی ره شه مه یه که یه تیی
ژنانی ديموکراتی کوردستان له پيشوازی 8
ی مارس، روژی نيونه ته وه یی ژنان دا
کو پریکی بو خوشکه خه دیجه مه عزوور،
ئه ندامی کومیتە ی ناوه ندی حیزبی
ديموکراتی کوردستان له ژیر ناوی "چون
ده توانین ژنانی روژه لاتی کوردستان له
بئ ده نگى و بئ ته فاوه ت بوون به نیسه بت
پرسى خۆی وه ته وه که ی رزگار بکه یین" پیک
هینا. له سه ره تای ئه و کو رده دا شیلان
قوربانیه ر، به رپۆه به ری کۆره که کورته یه ک
له میژووی 8 ی مارسى بو به شداران باس
کرد به دوای ئه و دا کاک فه تاح کاویان،
تیکۆشه ری دیرینی حیزبی ديموکرات
شيعریکی له په سنی دایک و پیگه و پایه ی
به رزی ژندا خوینده وه و پاشان خوشکه
خه دیجه مه عزوور باسه که ی خۆی پيشکیش
کرد. به رپزی له باسه که ی دا چوو نه ناخی
هۆکاره کانی بئ ده نگى و بئ ته فاوه تیی ژنانی
روژه لاتی کوردستان له ئاست مافه کانیا ن و
ئه و هۆکارانه ی ده ستنیشان کرد که وایان

سەردانی یەکیه‌تی ژنانی کوردستان لقی کۆیه

سەر له به‌یانی پۆژی یەکشه‌مه پێکه‌وتی 14 ی خه‌زه‌لۆه‌ری 1391 ی هه‌تاوی هه‌یه‌تی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان به‌ سه‌ره‌په‌رستی خاتوو هه‌لیمه‌ په‌سوولی سکرته‌ری ئه‌و پێخراوه‌و به‌ هاورپیه‌تی هه‌ریه‌ک له‌ به‌پێزان گه‌لاویژ په‌په‌وان و فریشته‌ به‌هاری ئه‌ندامانی به‌په‌وه‌به‌ری یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان و سه‌وه‌یلا قادری ئه‌ندامی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان به‌ مه‌به‌ستی په‌ڕۆزبایی سه‌لایادی دامه‌زرانی یه‌کیه‌تی ژنانی کوردستان لقی کۆیه‌ سەردانی پێخراوی ناو‌پراویان کردو



لایه‌ن به‌پێزان چیمه‌ن خان و قومری خان به‌رپه‌رسانی ئه‌و پێخراوه‌یه‌وه‌و گۆمه‌لیک له‌ به‌په‌وه‌به‌رانی پێخراوی ژنان له‌ کۆیه‌ پێشوازی گه‌رمیان لێ‌کرا . له‌و سه‌رده‌نا دا گه‌لیک باسی په‌یوه‌ندیدار به‌ بارودۆخی ئێستای ژنانی کوردستان و هه‌روه‌ها بارودۆخی ناله‌باری مانگرتوانی زیندانی له‌ باکوری کوردستان هاته‌ گۆڕی و ئالوگۆری بیروپایان له‌ سه‌ر کرا . له‌ کۆتایی ئه‌و دانێشته‌نا دا هه‌ر دوو لایه‌ن پێیان له‌ سه‌ر چێکردنه‌وه‌و توندوتۆڵکردنی په‌یوه‌ندی نیوان هه‌ر دوو پێخراوی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان و یه‌کیه‌تی ژنانی کوردستان لقی کۆیه‌داگرت و هه‌یه‌تی خانه‌ خوێ جاریکی دیکه‌ سه‌پاسی هه‌یه‌تی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستانی کرد بۆ سەردانی پێخراوه‌که‌یان .

به‌ شداریی هه‌یه‌تی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکرات، له سیمیناریک له‌ کونسولخانه‌ی فه‌رانسه‌



له‌ هه‌مه‌ر ژنان و بوونی ژنان له‌ بازاره‌کانی کار و هه‌روه‌ها ئه‌و توندوتیژی‌یانه‌ که‌ هه‌ر ئێستا که‌ له‌ وولاته‌ رووبه‌روی ژنان ده‌بنه‌وه‌، به‌ جوړیک که‌ له‌ ماوه‌ی دوورژوونیدا له‌ وولاته‌ ژنیک تووشی توندوتیژی به‌ شیوازیکی زۆر توند ده‌بێته‌وه‌ .

خاتوو سووفی له‌م پێوه‌ندی‌یه‌دا گوتی: هه‌ر ئیستا له‌ ولاتی فه‌رانسه‌ سالانه‌، دوومیلیۆن ژن رووبه‌په‌روی دیاره‌ی توندوتیژی ده‌بنه‌وه‌ .



له‌ درێژه‌ی ئه‌م سیمیناره‌دا خاتوو به‌یان عه‌زیزی، مامۆستای زانکۆی سه‌لاحه‌دین له‌ شاری هه‌ولێر له‌ پێوه‌ندی له‌ گه‌ل قانونی عیراق ده‌ره‌ق به‌ ژنان و چۆنیه‌تی ده‌سکاری کردنیان له‌ لایه‌ن چالاکانی ژنه‌وه‌ بابه‌تیکی پێشکه‌ش کرد . به‌پێزی له‌ درێژه‌ی باسه‌که‌ی دا ئاماژه‌ی به‌ جوړه‌کانی توندوتیژی له‌ وولاتانی ئه‌فغانستان و ئێران و تورکیه‌ کرد .

له‌ کۆتایی ئه‌م سیمیناره‌دا به‌شیک له‌ به‌ش‌داربووانی سیمیناره‌که‌ پرس‌یارو تێبینی‌یه‌کانی خۆیان هێنایه‌ به‌ریاس و له‌ لایه‌ن کۆرگێزانه‌وه‌ وه‌لامیان درایه‌وه‌ .

له‌ سه‌ر بانگه‌یشتنی ره‌سمیی کونسولخانه‌ی فه‌رانسه‌ له‌ شاری هه‌ولێر پایته‌ختی هه‌ریمی کوردستان هه‌یه‌تیکی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان به‌شداریی سیمیناریکی تایبه‌ت به‌ رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژ به‌ ژنانی کــرـد .



پاش‌نیوه‌رۆی رۆژی سێ شه‌مه‌ 7 ی سه‌رماوه‌زی 1391 له‌ سه‌ر بانگه‌یشتنی کونسولخانه‌ی فه‌رانسه‌ هه‌یه‌تیکی له‌ لایه‌ن یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستانه‌وه‌، به‌ سه‌ره‌په‌رستی هه‌لیمه‌ په‌سوولی، سکرته‌ری ئه‌و پێخراوه‌ به‌شدارییان له‌ سیمیناریکی تایبه‌ت به‌ رۆژی 25 ی نوامبه‌ردا کرد .

له‌م سیمیناره‌دا که‌ له‌ لایه‌ن کونسولخانه‌ی ولاتی فه‌رانسه‌وه‌ له‌ شاری هه‌ولێر پیک هاتبوو، هه‌ریه‌ک له‌ به‌پێزان خاتوو سووفی، نووسه‌رو فیمینیستی فه‌رانسه‌یی و خاتوو به‌یان عه‌زیزی، مامۆستای زانکۆی سه‌لاحه‌دین و چالاکی بواری ژنان، به‌ بۆنه‌ی رۆژی جیهانی به‌ره‌نگاری توندوتیژی دژ به‌ ژنان باسیان پێشکه‌ش کرد .

له‌و سیمیناره‌دا خاتوو سووفی هاته‌ سه‌ر میژووی خه‌بات و تیکۆشانی ژنان له‌ ولاتی فه‌رانسه‌ و چۆنیه‌تی قانونه‌کانی ئه‌و وولاته‌

ژنانی (وژه‌لاتی کوردستان باریکی دیکه له دهوری یهک کۆبوونهوه



سه‌ر له به‌یانیی رۆژی یه‌کشه‌مه، 28 ی خه‌زه‌لوه‌ری 1391 ی هه‌تاوی له به‌ره به‌ری نزیك بوونه‌وه له رۆژی 25 ی نوامبر (رۆژی جیهانیی سرینه‌وه‌ی توندوتیژی دژی ژنان) دا به مه‌به‌ستی داڕشتنی پلان و به‌رنامه‌یه‌کی کاریی هاوبه‌ش له نیتوان ریکخراوه‌کانی ژنانی رۆژه‌لاتی کوردستان‌دا، چوار ریکخراوی تاییه‌ت به ژنانی رۆژه‌لاتی کوردستان بریتی له :

یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان، یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستانی ئێران، ژنانی کۆمه‌له‌ی زه‌حمه‌تکێشانی کوردستان و کۆمه‌له‌ی ژنانی رۆژه‌لات له دهوری یه‌ک کۆبوونه‌وه .

له‌م پێوه‌ندی‌یه‌دا، له سه‌ر بانگه‌یشتنی ژنانی کۆمه‌له‌ی زه‌حمه‌تکێشانی کوردستان، هه‌یه‌تی یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان به سه‌رپه‌رستیی هه‌لیمه ره‌سوولی، سکرته‌ری ریکخراوی ناوبراو به هاوڕیبه‌تی به‌رێزان گه‌لاوێژ په‌یره‌وان و مندانه‌ هه‌بیب زاده و سوهه‌یلا قادری به‌شداری ئه‌م کۆبوونه‌وه‌یه بوون. له‌و دانیه‌شتنه هاوبه‌شه‌دا گه‌لیک بابته‌تی په‌یوه‌ندی‌دار له سه‌ر چۆنیه‌تی کارو چالاکیی ژنانی ریکخراوه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان، نیه‌شته‌جێ له باشووری کوردستان هاته به‌ر باسو شرفه‌وه لیکدانه‌وه و هه‌روه‌ها به مه‌به‌ستی درپژه‌ دانی دانیه‌شتنی هاوبه‌ش به‌رنامه‌یه‌کی کاری داڕێژراو لایه‌نه‌کانی به‌شدار له و کۆبوونه‌وه‌یه‌دا ئاگادار کرانه‌وه که به مه‌به‌ستی کاری هاوبه‌ش پێویسته په‌یوه‌ندی‌یه‌کانیان چوپه‌تر بکه‌نه‌وه ، دواي چهند کاتزمیر کۆتایی به کاره‌کانی خۆی هه‌یتا .

پێکه‌ینانی کۆبوونه‌وه‌یه‌کی سیاسی بۆ سکرته‌ری میزبانی دیموکراتی کوردستان له‌لایه‌ن یه‌کیه‌تی ژنان و سکرته‌ری میزبانه‌وه

حیزبی ئێمه‌دایه‌وه ئێمه له گۆشه‌نیگای سیاسی‌بوونی کێشه‌ی ژن ده‌پوانینه قه‌زیه‌که‌وه ئه‌و پرسه له خه‌باتی سیاسی ئێمه‌دا جیگه‌ی سه‌رنج و تێڕامانه‌وه له هه‌موو ئه‌و ئالوگۆرانه‌که له ناوچه‌که‌ دینه ئاراهه، ئیمه‌ش وه‌ک کورد ده‌بی خۆمانیان بۆ ئاماده بکه‌ین و ئه‌و خۆ ئاماده کردنه‌ش پێویستی به وزه‌ هه‌یزی هه‌موومان وه‌ک ژن و پیاو هه‌یه .



سکرته‌ری گه‌شتی حیزبی دیموکراتی کوردستان رای‌گه‌یاند ئێمه هه‌ر وه‌ک گوته‌ومانه که نیوه‌ی کۆمه‌لگا ژنان پێکی دینن، ده‌بی به‌رنامه‌شمان بۆ ئه‌وه هه‌بێ که چۆن ئه‌و نیوه‌یه‌ی کۆمه‌لگا وه‌گه‌ر بکه‌ین و به‌شدارییان پێکه‌ین که بیگومان به‌شداریی ژنان یه‌کیک له هۆیه‌کانی سه‌رکه‌وتنی هه‌ر بزوتنه‌وه‌یه‌که . ئه‌و کۆبوونه‌وه‌یه دواي دوو کاتزمیر به به‌شداریی چالاکانه‌ی ژنان له باسه‌کان‌دا و خسته‌نه به‌رچاوی راو سه‌رنج و تێبینی‌یه‌کانی خۆیان له‌گه‌ل رێبه‌ری حیزب، کۆتایی پێهات .



یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان و سکرته‌ری حیزبی دیموکرات کۆبوونه‌وه‌یه‌کی سیاسی‌یان بۆ کاک خالید عه‌زیزی، سکرته‌ری گه‌شتی حیزبی دیموکراتی کوردستان پێک هه‌یتا . له‌و کۆبوونه‌وه‌یه‌دا که دوانیوه‌پۆی رۆژی شه‌مه 5 ی په‌شه‌مه به‌رپوه‌ چوو، کاک خالید ئاوپۆکی خه‌راو جی‌ی سه‌رنجی له پێوه‌ندی له‌گه‌ل روانگه‌کانی حیزب بۆ پرسی ژنان و کێشه‌کانیان و ئه‌و به‌رهبه‌ستانه دایه‌وه که له‌به‌ر ده‌م پێشکه‌وتنیان‌دان . سکرته‌ری گه‌شتی حیزبی دیموکراتی کوردستان له‌و کۆبوونه‌وه‌یه‌دا جه‌ختی له‌سه‌ر ئاماده‌یی رێبه‌ری حیزب بۆ نه‌هه‌یشتنی به‌رهبه‌ست له‌به‌ر ده‌م به‌ره‌و پێشچوونی ژنان کرده‌وه . کاک خالید له به‌شیکی باسه‌که‌ی‌دا باسی له‌وه کرد که یه‌کیک له‌و باسه‌نه‌ی بۆ ئێمه وه‌ک حیزب به تاییه‌تی رێبه‌ری حیزب گرینگو جیگه‌ی بایه‌خ و سه‌رنج، باسی ژنان و به تاییه‌ت ژنان له

دوای بی هوش کردنی دهستدریژی سیکسی دهکریتهسسهرو ده کورژنی

له یه کئ له گونده کانی شاری سه دهشت کچیک به ناوی ئەشکین ئیبراهیم نه ژاد ته مه ن 13 سال له ژیر زهخته کومه لایه تی یه کاندا خۆی کوشته پیاویکی 27 سال به ناوی پیبوار، ئەشکین ئیبراهیم نه ژادی بی هوش کردوه دهستدریژی کردۆته سه ری. له کاتی دهستدریژی کردنه سه ری فیلمی لئ هه لگرتوه و چه ند جاریک هه ره شه ی لئ کردوه ئە گه ر به قسه ی نه کات فیلمه که بلأو ده کاته وه . . سه ره نه نجام فیلمه که بلأو ده کاته وه وله م ریگایه وه فیلمه که ده گاته دهست بنه مالله ی ئەشکین



دوو برای ئەشکین به ناوی (جه مال)، (بیستون) له ترسی حه یاچوون ده چن به چه قو ئەشکین بکوژن به لام باوکو دایکو خوشکه کانی ئەشکین نا هیلن. باوکی وه عد به براکانی ده دا که بۆخۆی ئەشکین به ریته ش وینیکو بی کورژنی. به ومه به سه ته ش ئەشکین له مال ده باته ده ره وه که له گونده که ده چنه ده ره وه به پبی ئاخیرین هه وال ئەشکین له ریگا له ترسی ئە وه ی که باوکو برا کانی بیکوژن، له سه ر پردی شاری په به ت که نزیک شاری سه ره ده شته خۆی فری ده داته خواره وه و گیان له دهست ده دا. کریکارانی سه ددی که لئوئ تهرمی ئەشکینی 13 ساله ده دۆزنه وه وله وئ ده ی نیژن .

تا که سواری گۆره پانن، پیاوی هوشیار هه رگیز ئیجازه به خۆی نادا که کومه ل بک



به دوو به شو به شی گرینگو سه ره کی بۆ خۆی قورغ بکاو به شی بی ده سه لاتو پاشکۆش بدا به ژان. به ریژی له دریژه ی وت ه کانی دا گوتی پیاوسالاری بۆ کومه لگا که مان نه خۆشی یه کی کوشه نده یه و کومه لگا پیاوسالاره کان هه ر کومه لگا دیکتاتور ه کانن که شه پو مالویریانی و گه نه ده لیان تییدا روو ده دا .



له دریژه ی ئەو کۆبوونه وه یه دا به شداربووان پاو تیینی و پیشنیاره کانی خۆیان هینایه گۆرئ که له لایه ن سکرتری ژان و به شیک له ئەندامانی کومیتیه ی به پتیه به ری یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستانه وه و لامیان درایه وه . کۆبوونه وه که پاش زیاتر له دوو کاتژمیر کوتایی پی هات .

بهرپوه چوهونی کۆبوونه وه یه کی ته شکیلاتی له لایه ن یه کیه تی ژنانه وه

پاش نیوه پۆی رۆژی سیشمه مه 5 به فرانباری 1391 به شی ته شکیلاتی یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان کۆبوونه وه یه کی ته شکیلاتی بۆ ئەندامانی یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان پی ک هیئا .



له سه ره تای ئەو کۆبوونه وه یه دا خاتوو شه هین مورته زازاده به پررسی به شی ته شکیلاتی یه کیه تی ژنان به خیره اتنی ئەندامانی کردو پاشان خاتوو حه لیمه په سولی سکرتری یه کیه تی ژنانی دیموکراتی کوردستان باسیکی سه باره ت به ده سه ته وازه و چه مکی پیاوسالاری پیاو میحوه ری پیشکه ش به به شداران کردو هه ر له و راستایه ش دا ئەرکی ریکخواوه کانی ژنانی بۆ به ره ره کانی کردن له گه ل ئەو دیارده یه که له کومه لگای کوردی دا هه یه تاوتوئ کرد، به ریژی له به شیک له وت ه کانی دا ئاماژه ی دا که بنه مای بوونی پیاوسالای ده گه ریته وه بۆ ئاستی نزمی هوشیاری له پیاودا که که سانیک پیان وایه ته نیا پیاوانن که

ناردبوهه شاریکی کورد کاریکی زور گه وره و بی وینه بوو ، بوو به هوی ئه وه که باوه ریکی زورم به خوم و کاره کانمه وه بی . دواى ماوه یه ک بوومه مودیری قوتابخانه ی " په روانه " که پیشتر مودیره که ی خانمیکی جووله که بوو به نیوی ماه عوزار خانم و له دواى دامه زرانى کومار رویشتبوو .

دواى تیکچوونی کومار ی کوردستان و گه رانه وه ی رژیمی په هله وی ورده ورده قوتابخانه کان زور بوون . به لام ئه و هوگری به کاری ژنان که له سه رده می کومار ی مه هاباد له من دا سه ری هه لدابوو و هه ر وه ها گیر و گرفتی زوری ژنان له هه موو زه مینه یه ک دا بوو به هوی وه که به رده وام بم له سه ر چالاکییه کانم له ریکخواوه یه ک بو ژنان دا . له دواى زه ماوه ندم ده گه ل حاجی مسته فای داودی که وه زیری بازرگانی له کوماری کوردستان دا بوو ، په ریزاد خانم که هه ویی گه وره م بوو له م پییه دا زوری یارمه تی مندا و زور جارار بو ئه وه ی من بتوانم کار و باره کانی ده ری رایه رینم هه موو کاری مالیی وه ستوی خوی ده گرت و بایه خیکی زوری ده دا به کاره کانم و منیش پشتم به و به ستبوو . ئه و ده م وه ک ئیستا نه بوو ژنان حه قییان نه بوو ئه وه نده له ده ری بمینه وه و من مودیری چه ند مه درسه بووم و کومیته ی ژنانم هه بوو که روژ به روژ په ره ی ده ستاند و له به یانی وه تا ئیواری ناچار بووم له ده ری بم بویه به بی یارمه تی دلسوزانه ی په ریزاد خانم چم پیینه ده کرا . بو خوشم پوشتکارم زور بوو و کاریکی ده ستم ده دایه تا ته واوم نه کردبا و به باشتترین شیوه جی به جیم نه کردبا ده ستم لی هه لنه ده گرت و ده مزانی ئه م هوگری به کاره کانم ره مزى سه ر که وتنمه . ئه و ده م له مه هاباد خویندن تا کلاسی شه شوم بوو و بو کلاسی سه رتر ده بوو چوبانه شاری گه وره تر . هیندی له

شاگرده کانم که شه شوممیان وه رگرت پیم خوش بوو که باری زانستییان برواته سه ری و ماموستایه کی ته واو خوینده وار و به ناگا بن بویه ته مام گرت تاکمیک له وان له حه فته ی دا دوورژ بیاننیرمه ره زاییه و له و دوو روژه دا بو خوم له جیاتی ئه وان ده رسم ده گووت بو ئه وه ی منداله کانیش وه دوا نه که ون . له و ماموستایانه ی که ناردمن بو ره زاییه ناوی چه ند دانه یه کم له بیرماوه: په ری خانمی شافعی، ئامینه خانمی خه ررازی و زینه ب خانمی ئوته میشی و ...ورده ورده قوتابخانه کانی شه هنان، وه ره هرام و . ساز کران که له مه راسمی ئیفتتاحی هه موو ئه و قوتابخانا نه دابووم .

پ: له و سه رده مانه دا هه ل و مه رجی نیو و شار چوون بوو؟

و: ئه وده م ته واوی شا ر چه ند گه ره ک بوو . گه ره کی چرا به رق و رزگه بیان و ئه رمه نییان و خری و شوانان . کوچه و کولان و شه قامه کان هیچی ئیسفالت نه بوون و پاک و خاوینی زور نه ده کرا . خه لک ئاوی خواردنه وه یان له چومی دینا و هه ر که سه له ماله خوشی دا چالاوی لیدابوو و هه تا سالی 1347 که ده ستیان کرد به ساز کردنی سه دی مه هاباد لوله که شی ئاو نه کرا و ئاوه رو کانیش به به ر مالان دا ده رووی . زستانان کوری داری داده ندرا و هه رکه سه له مالی خوی ته ندووری هه بوو و نانی خوی ده کرد . ئاسمانی ئه و سالانه ش وه ک ئیستا به ر چاو ته نگ و نه زوک نه بوو هه تا گوی مالان به فرده باری و ریگا و بان جاری و ابوو تا به هاری ده گیرا . زور جار چومی سابلاغ ده بیه ست و ته نانه ت دواى سه دی مه هابادیش دیتوومه ته واوی ئاوی سه د به ستوویه و جیب به سه ری دا رویشتوو . ئه و ده ماشین تاق و لوق هه بوو و ته نیا جیبی ئه رته ش له هاتووچو

دابووون .

ئیواران ماتوری به رق هه لده بوو و تا دوازه ی شه و دایسا . مه هاباد یه کی له سه ر سه ورتترین شاره کانی ناوچه بوو دارستان و میشه و قامیشه لینی قه راغ چومه کان پر یوون له به راز و جانه وه ری دیکه و که س نه ی ده ویرا خوی لیدا که به داخه وه ئیستا به شی هه ره زوری له ناوچوون و نه ده عبا ماوه نه دارستان و میشه . ئه و زه مان سروشت به سه ر ئینسان دا زال بوو ئیستا ئینسان به سه ر سروشت دا زاله . ئه و ده م هه ر ئه و شتانه ده خوران که له ناوچه دا ره عه مه ل ده هات . و . یه که م شه قامیک که له مه هاباد ئیسفالت کرا شه قامی " شاپوور " بوو که وه ره هرام هات و قه برستانی مه لا جامی تیکدا و ئه و کاره ی به ریوه برد . ئه و ده م کاره کان زور ئه ساسی ده کران به خورایی که ره سه و پاره یان له ئاوی نه ده کرد . له بیرمه ساختومانیکیان خراپ لیدابوو ، وه ره هرام ده ستووری دا رووخاندیانه وه و له سه ر را سارییان کرده وه . جه ماوه ر که م بوو و زور جارار وه ره هرام له سه ر ربازی سه ر بازخانه بو کاره کانی که لکی وه رده گرت و بو خوم ناگام له هه موو ئه وانه بوو .

پ: وه جیها خانم ئایا کاره کانت ته نیا به کـاری قوتابخانه براییه وه؟

و: نه خبر کار وباری کومه لایه تی زورم به ریوه ده برد . ئه و کاره ی ئیستا NGO کان به ریوه ی ده به ن . دواى تیکچوونی کومار و خر بوونه وه ی کومیته ی ژنان ئه م بیره هه ر له میشکم دابوو که سه ر له نوی ئه م چالاکییه وه ری خه مه وه و به پیویستم ده زانی که ژنان ریکخواوه یه کییان هه بی . هه تا ئاغای پالیزبان و خانمه که ی

هه لستی ئه م چه شنه چالاکییه ی ژنان ده که ن. وه ک ژنیکی سه رکه وتوو له م پییه دا چ ئاموژگاری و پیشنیاریکتان هه یه؟ و: من له و حه ده دا نیم رینوینی خه لک بکه م. ئه وه خه لک بوون که له هه موو کات دا رینوینی منییان کردوه. شاگرد ه کانیشم ههر به و ئاواته پیگه یاندوو که ئه و رو ماموستای من بن. من ته نیا ئه وه نده یان عه رز ده که م: هه موو تیکوشانه کان له هه موو سوچیکی ئه م جیهانه دا بو به خته وه ری و خوشی و هیمنایه تی کومه ل و بنه ماله کانه. ئاموژگاری هه موو ماموستاکان، زاناکان و پیغه مبه ره کانیش هه ر بو ئه م مه به سته یه، بو رزگاری و به خته وه ری. ئیمه وه ک دایک، وه ک ژن به ر له هه موو شت ته عه هویدیگی ره مان له ئاستی مندال و بنه ماله دا هه یه. بیر له یارمه تی دانی خه لک به وه لانی بنه ماله و ئاواره کردنی مندالان جی به جی نابی. ده بی بتوانن به هه ر جوریک بی ریگیه ک بدورنه وه من دلنیام پیاوه کانیش پییان خوشه باشترین هه ل و مه رج له کومه لدا پیک بی. ئه من بو خوم کاتیک ده م دیت ماموستایه کی ژن له مه دره سه له به ر دژایه تی میرده که ی ده گه ل کاری ئه و ناراحه ته به مه سئولیه تی خوم ده منارده وه و له جیات وی ده رسم ده گوت و ده مگوت برو مالی رازی که و به ئاسوو ده بی وه ره وه. ده گه ل وه ی که له ئه نجومه نی ئه ولیا و مور ه بیان دا پیاوه کانمان ده عوه ت ده کرد و له م باره وه زورمان ده دواندن و لیمان حالی ده کردن که کاری ژن له ده ری نه ک به زه ره ری منداله کان نییه به لکو زوربه ی ئه و مندالانه که له ژیان دا سه ر ده که ون ئی دایکی خوینده وار و کار به ده سته و به داخه وه ئه و مندالانه ی تووشی لاریی و شکست دین ئی دایکی نه خوینده وار و بیکاره که خویان له کار و باری کومه لایه تی ناده ن. و پیمان ده سه

بی چ بکه ن. یه کی له وانه حاجی مسته فای داودی هاوسه ری به ریزی خوم بوو. ئه و نه ته نیا هیچکات پیشی به کاره کانم نه ده گرت به لکوو به دل و به گیان تا ئه و جیگیه ی ده یتوانی یارمه تی مالی و مه عنه وی ده دام. ئه من به مانگ و به حه فته رویشتووم، به شداری کونگره و دانیشته کانم له شاره دوره کاندرا کردوه، شه و ونیوه شه و گه راومه ته وه مالی، هه موو ئه و دیهاتانه م سه ر و بن ده کرد، زور که م وا هه بوو سوئال و جواب بکرم و ئه گه ر به ده گمه ن شتیکی واهاتبا گوری به بی ناره حه تی وه بیرم دیناوه که هه موو ئه و کارانه بو کوردان ده که م. وه بیرم دیناوه که ئه من زبان و شار و هوویه تی خوم بو خزمه ت ئه و خه لکه هه ژاره که وتووم. ئه ویش رازی ده بوو به تایبه ت که ده ی دیت خه لک زورم لی رازین زوری دل خوش ده بوو. بویه ئیدی هه ر چی له ده ستم هات کردم و دوی ماوه یه ک بووم به هه یئه ت ئومه نای "ئاگاداری له گوله کان" و ده گه ل ئاغایان دوکتور ئه بریشه می، سه عیدی هومایون، نادری و هه روه ها ئاغای فه قری و... بو ئه و به شه زورمان کارکرد. دووسال دوی سه رکه وتنی شورشی ئیسلامی بو به شداری له هه لیزدانه کانی ده وره ی دوو هه می پارله مان له لایه ن فه رمانداره وه ده عوه ت کرام به لام له خوم رانه دی و پیم خوش بوو ئیتر هه ر له نیو خه لک دابم. ئیستا ئه ندامی بانوانی "ژین" و هه یئه ت ئومه نای جوزامیه کانی بوکانم. داوا له هه موو ژنه کان ده که م که بین و له چاره سه ری گرفته کانی کومه لایه تی دا هاوکاری بکه ن. به خته وه ری له ده رکی که س نادا، به لکوو ده بی ده رک به ده رک بوی له ده کان ده ی و خوت ماندوو که ی. پ: وه ک دوامین پرسیار دهمه وی بلیم ئیستاش کومه لگای پیاوسالاری ئیمه به ر

مه هاباد به هوی به ر بلاوی چالاکییه کانی کومه لایه تی پله ی یه که م و جاریکیش له سه تحی نیو نه ته وه یی دا له لایه ن ریکخواه ی نیونه ته ویی (سازمانی ملل) را خه لات کراوم. هه موو سالی مودیری نمونه ی کشوه ری ده هاتمه وه و بو ماوه ی چه ند سالان ئوردووی سالانه ی کشوه ری به هوی ریک و پیکی کاری مه له مه هاباد به ریوه ده چووو له و پازده روژه ی لیبره ده وره یان ده بوو له نزیکه وه ده گه ل کاره کانی مه ئاشنا ده بوون و شت فیر ده بوون. جاریک به ر پرسیکی تازه هات و بوو به ره ئیسی ئیداره ی ئاموزش و په روه ریش دوی وه ی به چالاکییه کانی منی زانی بانگی کردم و گوتی هه ر داوایه کی هه ته بیغه رموو له سه ر چاومی داده نیم. ئه منیش گوتم که ئه و سه رایدارانه ی له قوتابخانه کاندرا خزمه ت ده که ن بیان که نه ره سمی و هه ر له قوتابخانه کاندرا جیگای حاواندنه وه یان بو دابین که ن که هاتو چو نه که ن. به خته وه رانه به قسه یان کردم و ئیستا هه موو بازنشه ست بوون و موچه که شیان له ئی من زیاتره. مریه م گیان له و نیوه دا ئه وی ئینسان بوو، خزمه تگوزار بوو و له ئاستی خه لک و کومه ل ته عه هویدی هه بوو هه موو یارمه تی منیان داوه. ئه من به بی هاوکاری خه لک نه م ده توانی هیچ کاریه ک بکه م. پ: هه زینه ی ئه و هه مووه کارانه چون دابین ده کرا و ئا یا بو خوتان بو ئه م کارانه موچه یه کی زیاترتان وه رده گرت؟ و: ته واوی ئه و کارانه ی کردوومه ئیفتخاری بووه. نه ک موچه ی زیادیم وه رنه گرتوو ه زور جارن هه موو حقوقه که شم داده نا و قرانیکی نه ده چوو بو مال و مندالم. به لام له لایه ن خه لکیشه وه زور یارمه تی ده دراین. خه لکی مه هاباد یه کجار شه ریف و میهره بانن و شاننیان هه لگری هه موو خزمه تگوزارییه که. له روژی خوی دا ده زانن ده

کومار را گه یاندرا. ئە منیش حوکمیکم بو هات به کوردی له سه ره وه ی حوکمه که نووسرابوو: " به نیوی پیشه وای پایه به رزی کوردستان" و ئیدی له بیرم نییه له خواره وه ی چ نووسرابوو چونکه دوا ی وه ی کومار تیکچوو و کوری ره زا شا هاته سه ر کار هه مووئه وانسه خر کرانه وه و سوتیندران و که س نه ی ویرا رایان گری. مانگانه چوار تمه نییان ده داینی که زور که م بوو، هه تا روژیک له ری و ره سمیک دا که پیمان ده گوت " گاردن پارتی" و له سه ر باز خانه به ریوه ده چوو؛ ماموستاکان شانویه کییان به ریوه برد که له سه ر حال و روژی ماموستا کان ساز کرابوو و له ناخری دا ئه م به سته یه شیان خوینده وه که زور خوش و سرنج راکیش بسوو: "کارمه ندی فه رهه نگم، شوغلم ده بیره خوراک ی هه ره باشم نان و په نیره به وه مووه ده رد سه ر و حه ول و ته قلایه حقوقم زور که متره له خات زله خایه!" هه ره وه ش بوو به هوی وه ی که پیشه وا ده ستور بدا که له چوار تمه ن را حقوقمان ببیته سه ت تمه ن و ئیدی زور باش بوو ده توانم بلیم قه ت شار نه ئه وه نده ی نه زم و ئینسجام هه بووه و نه ئه وه نده گه و ره و چکوله و ته بایی هه بوو که س کاری به که س نه بوو، دزی نه بوو، چه ته و ریگر نه مابوو و ئه و جار ده گه ل فارسی کوردیشمان ده گوت. له سه ر وه را که دلمان زور به کاره که مان خوش بوو دوو سه ره ده رسمان ده گوت و که س نه ی ده توانی له خورا غایب بی یان قوتابخانه ی بشوینی و ته حتیلی کا پیشه وا زوری وه سواس به سه ر خویندن دا هه بوو ته نانه ت ئه و روژه ش که گوتیان ئالای کومار هاتوته خوار و شا خه ریکه ده گه رپته وه پیشه وا بو خوی ته شریفی هات و هه موو ماموستا کان و قو تابییه کانی له خوی خر کردینه وه فه رموویان که نابی له هیچ شه

خویان به نوره شه وانسه کیشک بده ن و ئاگایان له ولات بی و ته نانه ت پیشه وا له نوره ی خوی دا کیشکی داوه و فه رق و جودایه تی دا نه ده نا. ئی وابوو که دلی نه ده هات کوره که ی بنیری و پولی هه بوو؛ شتیکی ده دا و یه کیکی له جیات کوره که ی ده نارده کیشکی شه وانسه. جیا له وه ش نه یان هیشت قوتابخانه کان زور داخرین و به زوو ناردیان له دووی هه موو ئه وانسه ی که خویندبوومان و داویان لیکردین که له جیات موعلیمه تورکه کان که رویشتبووون ده رس بلیننه وه. ویلمه سه بیادیان که جووله که بوو؛ کوبرا خانمی عه زیمی، ماپه ره خانمی بابانزاده و سه یزاده خه دیجه ی باباسوری ئه وه نده ی به بیری من بن بو یه که م جار له نیو ژتان و خه لکی نیو شارله کورده کان بوون به ماموستا. له دووی منیشیان نارد ئه و ده م 16 سالم ته مه ن بوو؛ زردایکم که تاز لیبی حالی ببوو چ خزمه تیکی گه ره ی پیکردووم کوتی دنیش خرا بی نایه لم بجی! بابیشم له دووی قسه ی وی دا و کوتی تا کچی مه بی نابی و ئه گه ر میردت کرد که یفی خوته. ئه منیش ده س به جی هه ره و ساله میردم به ئه حمه دی مه نگوری کرد که ئه ویش پیشتر کارمه ندی دوخانیه ی بوو و ده وله تی ره زاشا که نه مابوو ئه و ئیداره یه ش بو ماوه یه ک نه ما و ئیستا ئه ویش له ئیداره ی فه رهه نگ دامه زرابوووه و دوا ی زه ماوه ندمان چوو بو کن مه نافی که ریمی و داوا ی کاری بو منیش کرد و ئیتر له و سه له وه بوومه ماموستا. پ: زاراخانم فه رمووتان که ده و له ت نه مابوو ئه دی کی ئه نگوی دا ده مه زراند و حوکمی کار کیی ده ی دانسی؟ و: ئه و ده م ئیدی کوماری کوردستان له کرده وه دا دامه زرابوو به لام هیشتا به ره سمی رای نه گه یاندبوو و دوا ی وه ی هه موو ته شکیلاتی کومار به ته واوی دا مه زرا جا هاتن له چوار چرایه ئه و جیژنه گیرا و

وه تر. له به ره ی بوو که زور یه ک له بنه ماله کان کچه کاننیاان بو ماوه یه ک له مه دره سه گیراوه و گوتنیاان ئیمه نایه لین کچه کانمان روو سه ری لابه ن و جل و به رگی عه جه مان له به ره ک ن. خویندنیش به زمانی فارسی بوو و هه تا کلاسی شه شوم بوو و من تا شه شوشم خویند به لام له به ره ی که ته مه نم که م بوو دیپلومه که یان نه دامی. به ره به ری دامه زرانی کومه له ی ژ ی کاف بوو و خه لک ده مانچه و برنوویان له مالی هه بوو بویه عه جه م له خویان ترسان و تاقمیک نه بی هه موو رویشتن و یه کی له وانسه ش ماله ئاغای وه کیلی و کچه کانی بوون. ره زا شا ته بعید کرابوو و تا ئه و ده م که س نه ی ده ویرا هیچ بلی دوا ی ته بعیدی ره زا شا دیسان خه لک هه موو چوار شه مویان له مالی وه ده ره که وتن و به دابی سالان ده یان کرده هه لپه رین و داوه ت و کچ و کور به یه که وه هه ل ده په ریسه رین. پ: زارا خانم بو چی به تابییه ت له روژی چوار شه مویاندا ده چوون؟ بو چی شه نبه یان روژه کانی تر وه کووه هه ینی و... ئه و کاره به ریوه نه ده چوو؟ و: نازانم ئه من ئه وه نده ی به بیری خوم بووه هه ر گوتویانه له روژی چوار شه موو ئیدی نازانم بو چی راست ئه و روژه ده بوو ئه و کاره به ریوه چوو یا. پ: ره زا شا که نه ما و هیزه کانی ئاسایش له شار دا نه مان هیمنایه تی شار چون به ریوه ده چوو؟ ولات ئالوز نه ببوو؟ و: نا وه لاهی ولات قه ت ئه وه نده خوش نه ببوو. قازی مه حه ممه د وه ک کوری قازی شه رع خویندکار و به مشور بوو و خه لک زوریان خوش ده ویست و هه ر پیش دامه زرانی کومار پیمان ده گوت پیشه وا ده س به جی ده گه ل ئه ندانمان تری کومه له ی ژ کاف و خه لکی شار وایان دانا که له هه ر گه ره که ی سی چوار کوره جحیله ی

رایتیکدا قوتابخانه کان دا خه ین و ئه گه ر هات و ئه وانیش گیران و ده وله تی شای هاته وه له سه ره خوبین و دریژه به کاره که ممان بـده یـن ! پ: کوردی له کوی فیر بوون که ده تان تـوانی بـیلینـه وه؟ و: کتیبه کان نازانم له کوی را هاتبوون ، هینده دژوار نه بوون و زوریشمان گوی نه ده دایه شه وانه له مالی چاومان لیده کرد و فیری ده بووی و به روژ ده مان گوتنه وه دوايه ش که مه لا مسته فا و پیشمه رگه کانی هاتن سی ماموستا یان ده گه ل بوو که دوویان ژن بوون به نیوی " شه رقی و غه ربی " و ئاغایه کیش به نیوی " هه لمه ت " که زور باشیان یاریده ده داین. دوايه ش که مه نافی که ریمی بوو به وه زیری فه رهه نگ ئاغایه کی دیکه له لوبنان را هاته وه به نیوی ئیبراهیم نادری که ئینگلیسی و عه ره بی و کوردی زور باش ده زانی. پ: له و ماوه یه دا هیچ ری و ره سمیک به ریـوه ده چـوو؟ و: جار و بار ده یان نارد له دوومان و ده یانبردینه میتینگ. له وی ئاغای سه دیقی حه یده ری عه لی خوسره وی و... قسه یان ده کرد هه مووی باسی ئازادی و کوردایه تی و شتی واپوو و له پاشان ئالایان هه لده کرد پیشه وا که م وا هه بوو بو خوی قسه بکا و زوری مه یدان ده دا به وانسی دیکه. پ: قوتابخانه بازه سه سی هه بوو؟ و: کاک هه لمه ت بازه سه سی بوو و جار و بار پیشه وا ته شریفی ده هات و راده وه ستا بزانی چون ده رس ده لیینه وه. جاریک له بیرمه له ده رسی وه ی دابووین که ده ی گوت: " زارا زیری زوره " که وام گوت منداله کان هه موو سه رییان هه لینا و چاوییان له من کرد. پیشه وا فه رمووی نیوت زارایه؟ گوتم: به لی. فه رمووی خو ده نا زیریشت زور نییـه... پ: ئه دی زارا خانم ئه و ده م لییاسی ره

سمی چتان له به ده کرد؟ و: هه وه لی کوردی مان له به ره کرد و لییاسی عه جه میمان وه لا نابوو. جاریک له میتینگ بووین و لییاسی کوردی و له سه ره ویش چارشویومان به سه ره وه بوو ئه ویش هه ر ئه من قسه م ده کرد و خه دیجه ی باباسوری له بن چارشویه که ی له قاقای پیکه نینی ده دا و حه مه حوسین خانی سه یفی قازی له نیو جه ماعه ته که دا ده هات و ده چوو و فه رمووی ئه وه به چی پیده که نی هینده خه جه ره شه؟ ئه ویش کوتی هیچ. حه مه حوسین خان فه رموویان : با ئه و میتینگه ته واو بی به سه ری پیشه وای لییاسی ره سمی تان بو داده نیمه وه و ئیدی ناتوانن له پشت ئه و چارشویه ئاوا بیکه نه به زمی خوتان و گوی نه ده نه هیچ! ئه مه ش گوتمان وه للا ده نا له خودامان ده وی. هه ولی پیمان واپوو جه فه نکه به لام سببنی ناردیان له دوو مان به ماشین بردیانین بو ئه وه ی له ئه نباری سه ریاخانه ره نگی لییاسی ره سمی قوتابخانه هه لیزیرین. ئیمه ش هه لمان بژارد و بو هه موو ماموستاکان بویان داین به قادری سولتانی که خه یاتیکی زور لیهاتوو بوو و لییاسی ئه فسه ری ژنانه یان بو درووین که زور ریک و پیک و جوان بوو و ئه وه ش ده ستووری حه مه حوسین خان بوو. کوتیک و دامه نیک بوو که له سه ر کوته که دوو ریزی دوگمه لیدروابوو و پـر بـه بـه رمان بـوو. پ: زاراخانم ئه دی سه باره ت به به شداری ژنان له ری و ره سمانه دا. ئایا وتارییان ده دا و له نه شرییه کاندای ژنانی ده سه به قه له م هه بـوو یـمان نـا؟ و: ئه من بو خوم زورم حه و سه له ی شتی وا نه بوو. نه شرییه هه بوو بو شیان دینانین به لام قه تم نه ده خویندنه وه. له بیرم نیه له ژنه کانیش دا کی چی ده نووسی و یان چی ده گوت له و ژنانه ی که جه نابیشته ده فه رمووی سه عید خانی هومايون له بیره وه ریکانیدا باسی کردوون ئه من هیچم له بیرنی و باوه ر ناکه م ژنی وامان بووی. به لام ریکخواه ی ژنان مان هه بوو و هه ر کام ده بوو مانگی دوو تمه ن حه قی ئه ندنامه تی بده ین و حه فته ی جاریکیش له ساختومانیک له نزیک دادگوسته ری ئیستا له خه یابانی شیر و خورشید خر ده بووینه وه و قسه

یان بو ده کردین و جار و با ر فیلمی ژنه رووسی کاننیا نیشان ده داین که ده چوونه شه ری و وتارییان ده دا و... له و دانیشتنانه دا زوریان باسی وه ی بو ده کردین که ژنیش ده بی بخوینی ، برواته پیشه و ده گه ل پیاو فه رقی نییه و له و قسانه. ره ئیسه که شمان حاجی مینا خانم ژنی پیشه وا ی نه مر بوو. ... پ: زاراخانم له و روزانه چی دیکه تان له بیره ؟ و: وایزنام سالی 1325 بوو که ئه رته ش هاته وه. پیشتر پیشه وا ته شریفیان هات و دلخوشی داینه وه و فه رموویان که بو ئه وه ی مه هاباد وه ک ته وریزی به سه ره یا ناکری بروا و به جیمان بیلی و داوای لیکردین کارمان به هیچ نه بی و هیمنایه تی خومان بپاریزین ، ته نانه ت فه رموویان که به ره و پیری ئه رته ش بچین. ده یانزانی هیچ ناکری و نه شیان ده ویست ئه وه ی به سه ره لکی ته وریزهات به سه ره مه هابادیش بی. له بیرمه ئه و روژه هه موو چوینه مه لا جامی راهه ستاین و ئه رته ش به بیده نگیک هاته وه. ئه فسه ریک به نیوی مه عافی قسه ی کرد و به لینی دا کارییان به که سه نه دابی. که چی خه به ره هات که پیشه وا و حه مه حوسین خان و سه دری قازی گراون و رایان گویرتوونه پادگان خه لکی دیشیان زور گرتن ئی واپوو دوا ی سی مانگ و ئی واپوو دوا ی شه ش مانگ به ر بوون. خه لک زور مات و بیده نگ بوون زانیمان که پیشه وا هه موو شتی له ستوی خوی گرتبوو و ئه و به لینی خوی بردبووه سه ره که فه رموویان به جیتان ناهیم (لیره دا زارا خانم ده گری و فرمیسه که کانی ده سریته وه) ئیدی ولات بیده نگ بووه. دوا ی ماوه یه ک روژیک ئه من له ماله بابم بووم ژنیک خوی له حه ساری روکرد و گوتی: ده لین ئه وشو چوارکه سیان له سیداره داوه و پیشه وا و حه مه حوسین خان و سه دری قازین. بابم به چه پوک به سه ری خوی دادا و هه لاته چوارچرا که ده یان گوت هه موو عاله م وه ک روژی حه شر رووی تیکردوو ...

تیبینی: ئه م بابه ته له روژهه لاتی کوردستان ناردراوه ، گوڤاری ژنان لئ بهرپرسیار نیه .

پوشاک زنان ایلام یکی از زیباترین و تاریخی ترین انواع پوشش زنان کرداست

ناماده کردنی: ناسو کرداشانی

سرپوش‌هایی که بر روی آن بسته می‌شود به حداقل ممکن می‌رسد تا زیبایی آن بی‌سرون بماند



گُل وَنی (Golwany) نوعی سرپوش از جنس حریر، ابریشم و یا نخی می‌باشد که در اندازه‌های مختلف کوچک و بزرگ تولید می‌گردد و جنس آن نازک بوده و زمینه‌ی مشکی داشته و با گل و بوته و نقش‌های ساده اسلیمی در رنگ‌های سفید و قرمز یا سبز و گاهی نارنجی و آبی و زرد تزئین گردیده است. در بیشتر نقاط استان بغیر از نقاط جنوبی با شیوه‌های تقریباً مشابهی از «گُل وَنی»



برای پوشش سر استفاده می‌شود و گاهی به مانند روسری و یا بر روی عرقچن و یا با بستن دو عدد یا بیشتر آنها به همدیگر یک سرپوش بزرگتر تشکیل می‌دهند و در مناطق مانند شیروان چرداول، ملکشاهی و قسمتی از ایوان آنرا به صورت سه گوش رو سر انداخته و سرپوش «هَبَر» را روی آن بر دور سر می‌بندند. گاهی به گُل وَنی‌های بزرگ «سَرَوَن» و یا «علی خانی»

قروشی بصورت بر روی بالاپوش‌های زنان معمولاً نشانه ثروتمندی و همینطور تعلق به خانواده‌ی طبقه بالای جامعه (بویژه از نظر اقتصادی) بود. حداقل تمایزات و مشخصات ویژه ای که از لباس زنان در استان ایلام در حال حاضر جلوه گر می‌باشد تفاوت‌هایی است که در جنس، رنگ و شکل لباس بین گروه‌های سنی (کهنسال، میان سال و جوان) و تقریباً در سراسر استان دیده می‌شود که در ذیل فهرست‌وار به پوشاک زنان ایلامی و با چشم‌پوشی از اندک تمایزات اشاره می‌گردد: سرپوش یا «سَرَوَن» (Sarwan) در گذشته زنان بیشتر نقاط استان ایلام مقداری از موی طرفین سرخوبش را پس از بافتن در دو طرف صورت آویزان می‌کردند و به آن «چَتر» می‌گفتند و این عمل صرفاً برای زیبایی بوده و بقیه موی سر کاملاً پوشانیده می‌شد. «سَرَوَن» نوعی پوشش سر برای زنان است که در برخی نقاط مانند شیروان چرداول، ایوان و معدود نقاط دیگر استان متشکل از کلاه یا عرقچن، یک یا دو عدد «گُل وَنی» (گُل بندی = آذین یافته با گُل) و گاهی «هَبَر» و یا نوعی چغیه سیاه‌رنگ رگه‌دار می‌باشد که به دور عرقچن بسته شده و حجم بزرگی را تشکیل و مقداری از اضافه‌ی آنها برای زیبایی به پشت آویزان می‌گردد.

عرقچن یا «کَلاو» (Kelāw) نوعی کلاه زنانه می‌باشد که در نقاط مختلف استان رایج است. جنس آن معمولاً از پارچه نخی سفید رنگ و گاه به رنگ‌های دیگر می‌باشد که مقدار کمی از سر را می‌پوشاند و هیچگاه به تنهایی به کار نمی‌رود و سایر سرپوش‌ها روی آن بسته می‌شوند و هرگاه که عرقچن یا کَلاو منجوق دوزی شده باشد

زن آفریده‌ی پروردگار بلندمرتبه برای تکمیل زندگی و مایه‌ی آرامش خیال مرداست و یکی از مظاهر زیبایی خلقت، آنطور که در ادبیات عرفان از تعابیر و تشبیه‌های عارفانه و عاشقانه و خط و خال زنان بیان گردیده است. لباس زن علاوه بر اینکه ستر و پوشش بدن از دید نامحرمان و محفوظ ماندن از سرما و گرماست یکی از عناصر مکمل زیبایی زن نیز بوده و به مراتب از نظر پیچیدگی بر لباس مردان تقدم دارد و حائز جنبه‌های زیبایی شناسانه، آراستگی، سلیقه‌ها و علایق نیز هست.



رنگ‌های متنوع، جنس‌های مرغوب، زیورآلات در عصر حاضر و آویزها، منجوق‌کاریها، مهره‌ها و سایر تزئینات لباس زنان (بیشتر در گذشته‌ی نه چندان دور) که آذین‌بند پوشاک زنان ایلامی است در واقع معرف شخصیت، منزلت و جایگاه زن و حتی نشانگر سن و تا حدودی هویت قومی او نیز می‌باشد. در گذشته‌ی نه چندان دور (در حال حاضر در برخی نقاط عشایری و روستایی دور افتاده) جنس مخمل لباس و آویزهای

حاشیه جلو و کناره آستینها نوعی بافت مثلی و تا حدودی ریسه مانند دوخته می‌شود. قتره مختص زنان عرب زبان بوده و از این ناحیه وارد دیگر نقاط استان گردیده است و در حال حاضر بالا پوش تقریباً تمامی زنان عشایری و روستایی و برخی زنان میان سال و کهنسال شهری ایلام می‌باشد. و مابقی زنان و اکثریت مطلق دختران از چادر به جای قتره که فاقد ویژگیهای فوق است استفاده می‌نمایند. رنگ چادر نیز مشکی بوده و استفاده از چادرهای رنگی و گل دار بیشتر توسط دختران نوجوان و یا بصورت محدود در برخی نقاط و یا چادرشب استفاده می‌شود.



کَمَرچین (Kamarčīn) تا چند دهه پیش بالاپوش عمده‌ی بیشتر زنان ایلامی خصوصاً در نواحی شمالی و مرکزی نوعی پالتو زنانه به اسم «کَمَرچین» بود که به علت استفاده فراوان از نوارهای زربافت در تزئین آن از زیبایی خاص برخوردار و احتمالاً نام آن نیز به همین خاطر باشد. جنس کمرچین از مخمل در رنگهای قرمز، جگری، سبز، سرمه‌ای و مشکی بوده و دارای آستین بلند، جلو باز، (عیناً شبیه پالتو مردانه) و جیب با دهانه کج در طرفین و کمربندی از جنس خود می‌باشد و بسته به سن و موقعیت مالی زن ممکن بود از تزئینات بیشتری برخوردار و چنانچه زن در سنین میان سالی و یا کهنسالی بوده از رنگهای سنگین (مشکی، سرمه‌ای) استفاده می‌کرد. امروزه استفاده از کمرچین نزد زنان ایلامی تقریباً منسوخ گردیده و فقط در معدود نقاط دور افتاده‌ای مانند ملکشاهی زردلان و جاهای دیگر توسط پیر زنان در فصل سرما پوشیده می‌شود و آخرین

خاکستری و.. که عرض آن حدود 70 سانتیمتر می‌باشد و بیش از 1/5 متر طول دارد و بصورت دو قطعه می‌باشد که از کناره و در جهت طول به هم بافته شده‌اند مقنا سرپوش ویژه زنان عرب زبان بوده و از این مناطق وارد دیگر نواحی استان شده است و به علت راحتی و پوشاندن تمام سر و گردن و قسمتی از سینه و مشکی بودن رنگ مورد قبول و پسند زنان میان سال و مسن بیشتر نقاط دیگر استان قرار گرفته و می‌رود تا به تدریج جایگزین سایر پوششهای زنانه گردد. زنان یک سر مقنا را روی سر گذاشته و مابقی آن را به دور سر و گردن تا سینه می‌پیچند و در نهایت برای آنکه باز نگردد به آن سنجاقی می‌زنند. زنان میان سال و مسن بیشتر از رنگهای مشکی استفاده می‌کنند و رنگهای دیگر ویژه دختران و زنان جوان می‌باشند.

بیشترین استقبال از مقنا در شهرستانهای مهران، دهلران، دره شهر و آبدانان می‌باشد.

روسری یا «بان سری» (Bāsary) روسری همان پارچه رنگی و گلدار و در رنگها و طرحهای مختلف است که در اکثر نقاط کشور رایج بوده و امروزه تقریباً تمامی دختران و بسیاری از زنان جوان و خصوصاً در نقاط شهری و پرجمعیت استان از آن و به تنهایی استفاده می‌کنند.



قتره (Qatra): نوعی چادر زنانه است که برخلاف چادرهای مرسوم دیگر نقاط کشور اولاً بسیار بزرگتر بوده و ثانیاً دارای مقداری آستین گشاد می‌باشد که با عبور دادن دستها از آنها دیگر نیاز چندانی به کنترل آن در بیشتر مواقع نیست. جنس قتره مختلف بوده تماماً به رنگ مشکی و از پارچه‌های ساده و بدون نقش می‌باشد و برخی مواقع به

نیز می‌گویند تا کاری (Tākāri) نوعی سرپوش زنانه که از جنس حریر و یا نخی مربع شکل و بزرگ و از گل ونی ضخیم تر است. زمینه‌ی آن سیاه و دارای خطوط باریک به صورت رگه‌های نازک قرمز تیره و یا سبز می‌باشد و دارای ریسه در حاشیه می‌باشد و وقتی به دور سر بسته می‌شود حجم بزرگی را دایره وار حول سر ایجاد می‌کند و مقداری از اضافی هر دو سر آن به پشت سر آویزان می‌گردد و معمولاً زیر آن و برای پوشاننده طرفین صورت و موی سر از گل ونی که زیر آن قرار دارد استفاده می‌شود این نوع سرپوش عموماً در منطقه‌ی آسمان‌آباد و هلیلان در شهرستان شیروان چرداول و شهرستان ایوان استفاده می‌شود.



هَبَر (Habar) یک نوع سرپوش مشکی و از جنس مخمل می‌باشد که سه گوش بوده و دو گوشه‌ی آن بلند و مقداری باریک می‌باشد حاشیه‌ی هَبَر دارای منگوله سیاه رنگ می‌باشد و هنگام بستن به دور سر، منگوله‌ها در چند ردیف، طرفین و جلوی سر را زینت می‌بخشند. پیش از بستن هَبَر از گل ون استفاده می‌شود، بدینصورت که گلی ونی را بصورت مثلثی در آورده و روی سر می‌اندازند و سپس هَبَر را بر روی آن به دور سر می‌بندند استفاده از هَبَر در شهرستانهای شیروان چرداول، ایوان، مهران، ایلام و برخی نقاط دیگر استان به صورت محدود مرسوم می‌باشد.

مَقَنه یا مَقَنه (Maqnā) پارچه‌ای تقریباً نازک و مشکی (گاه رنگهای دیگری مانند قهوه‌ای، سبز تیره،

از جنس تیترون و نخ‌ی به رنگ تیره یا سرمه‌ای و امثالهم می‌باشد که در قسمت بالا و ران‌ها گشاد بوده و به طرف ساق پا باریک می‌گردد و در قسمت کمر بوسیله کیش محکم می‌گردد و فاقد هر گونه تزئین بوده و گاهی در طرفین جیب درونی دارد. این نوع شلوار عمدتاً در مناطق عشایری و روستایی استان خصوصاً نواحی شمالی، مرکزی، قسمتهای از دره شهر، آبدانان و شمال دهلران و برخی نقاط مهران استفاده می‌شود و تنها تفاوتی که با شلوار مردان دارد این است که محل دوخت جای کیش آن به بیرون می‌باشد. و این نشانه برای مشخص شدن شلوار زن از شلوار مرد است.



نوع دوم که بیشتر به «بیجامه» معروف است از جنس‌های مختلف و گلدار بوده و فاقد جیب می‌باشد و با کیش در قسمت کمر محکم می‌گردد و در برخی نقاط مثل مهران، دره شهر، جنوب دهلران قسمت پائین و ساق پا را تنگ نموده و برخی تزئینات مثل نوار دوزی و غیره به آن می‌افزایند.

قی‌وَن (Qaywan) پارچه‌ای بلند و یک رنگ که از آن به عنوان شال کمر استفاده می‌شود و امروزه در نقاط عشایری و روستایی برخی نقاط استان بصورت محدود خصوصاً در فصل کار کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

و کهنسال هرگز از آن و خصوصاً با تزئینات استفاده نمی‌کردند، سخمه در بیشتر نقاط استان بغیر از قسمتهای جنوب دهلران و قسمتهایی از مهران رواج داشته ولی امروزه بندرت در نقاط دور افتاده روستایی و عشایری کاربرد دارد. بعلت وارد شدن انواع و اقسام بالاپوشهای زنانه و رواج یافتن آنها امروزه اکثر قریب به اتفاق زنان و دختران ایلامی خصوصاً در نواحی شهری و پر جمعیت از بلوزها و بالا پوشهای مختلف موجود در بازار استفاده می‌کنند.

کِرَاس یا شَوو (Kerās , Šaū) همان پیراهن بلند و آستین دار زنانه است که اکثریت زنان روستایی و عشایر و قسمتی از زنان شهری نیز به عنوان تن پوش از آن استفاده می‌کنند این پیراهن بلند بوده و تا نزدیک روی پاها می‌رسد و گاهی در ناحیه کمر مقداری تنگ گشته ولی پائین آن کاملاً گشاد می‌باشد و بسته به سن زن یا دختر رنگ و جنس آن تفاوت پیدا می‌کند به شکلی که تقریباً تمامی زنان کهنسال و حتی برخی میان سالان تمایل شدیدی به پوشیدن پیراهنهای با رنگ سنگین و خصوصاً سرمه‌ای و تیره دارند و آنرا نشانه سنگینی بزرگسالی می‌دانند در برخی نقاط استان مانند جنوب دهلران و هلیلان بر روی سینه‌ی پیراهن مهره‌های به عنوان تزئین نصب می‌کنند.



شی‌وال (Sewāl): بطور کلی شلوار محلی زنان ایلام به دو فرم عمده می‌باشد یک شلوار کُردی که معمولاً

رُمقهای خود را می‌گذراند و قَتره و بلوزهای جدید جای آنرا پر کرده است.



یَل (Yal) نوعی کُت زنانه و از جنس مخمل بوده و تزئینات اندکی مثل کمرچین دارد و موارد استفاده از آن نیز به مانند کمرچین نزد زنان این نواحی می‌باشد. یل دارای جیب در طرفین بوده و آستین دار می‌باشد و دگمه‌هایی برای بستن جلو آن تعبیه شده است.

کُلَنجَه (Kolanja) کُلنجه نوعی دیگر از بالا پوشهای زنانه می‌باشد که از نظر رنگ، جنس، دوخت و تزئینات و کاربرد عیناً مانند کمرچین می‌باشد با این تفاوت که فقط اندازه‌ی آن کمتر بوده و تا حدود زانو می‌رسد و در مناطقی که کمرچین کاربرد داشته مورد استفاده بوده است.



سُخْمَه (Soxma) نوعی بالاپوش دیگر است که از مخمل و یا گاهی پارچه‌های رنگ دیگر و در رنگهای شاد و روشن (قرمز، جگری، سبز و...) دوخته می‌شود و فاقد آستین بوده و کاملاً شبیه جلیسقه می‌باشد. در سُخْمه حداکثر تزئینات بکار رفته و بیشتر این تزئینات که شامل انواع آویزها نقره‌ای و سکه فلابدارند که جلو و حتی پشت آنرا فرا می‌گیرد و بدین لحاظ در گذشته توسط دختران و زنان جوان پوشیده می‌شد و بیشتر جنبه تزئینی برای مراسمات داشته است و زنان مسن

دوستی هایی لطیف از جنس زنانه!

پدر و مادر هم بیشتر تاثیر گذار باشند. حالا هم جنبه مثبت و هم جنبه منفی این بحث بسیار مفصل است اما تشخیص اینکه چه کسی دوست واقعی شماست و چه کسی دوست واقعی شما نیست شاید یکی از سخت ترین و مهمترین عوامل در روابط شخصی شما با دوستانتون هست. خود من شاید کلا 2، 3 نفر از اطرافیانم رو میتونم بگم دوستان واقعی من هستند و شاید متن زیر برای شمایی که همیشه کسب تجربه در زندگی رو مهم میدونید جالب و نکان دهند باشه یه دوست واقعی - یه دوست معمولی یه دوست معمولی وقتی میاد خونت، مثل مهمون رفتار می کنه یه دوست واقعی در یخچال رو باز می کنه و از خودش پذیرایی می کنه یه دوست معمولی هرگز گریه تو رو ندیده یه دوست واقعی شونه هاش از اشکای تو خیسه یه دوست معمولی اسم کوچیک پدر و مادر تو رو نمی دونه یه دوست واقعی اسم و شماره تلفن اونها رو تو دفترش داره یه دوست معمولی یه دسته گل واسه مهمونیت میاره یه دوست واقعی



زیادتا تو آشپزی بهت کمک کنه و دیرتر می ره تا به کمکت همه جا رو جمع و جور کنه یه دوست معمولی متنفره از این که وقتی رفته که بخوابه بهش تلفن کنی یه دوست واقعی می پرسه چرا یه مدته طولانیه که زنگ نمی زنی؟ یه دوست معمولی ازت می خواد راجع به مشکلاتت باهاش حرف بزنی یه دوست واقعی می خواد مشکلاتت رو حل کنه یه دوست معمولی وقتی بینتون بحثی می شه دوستی رو تموم شده می دونه یه دوست واقعی بعد از یه دعوا هم بهت زنگ می زنه یه دوست معمولی همیشه ازت انتظار داره یه دوست واقعی می خواد که تو همیشه روی کمکش حساب کنی و بالاخره...

اغلب چنین کاری میسر است. ما از اعماق روحمان با خواهرانمان و مادرانمان، سهیم می شویم و بدهی است که این برای سلامتی ما مفید است. وقت گذراندن با دوستان به اندازه ورزش، پیاده روی و بدنسازی برای سلامت عمومی بدن اهمیت دارد.

تصور می کنیم زمانی را که برای ورزش کردن صرف می کنیم، فعالیت مفیدی برای سلامتی جسممان انجام می دهیم، اما زمانی را که با دوستانمان صرف می کنیم، وقت تلف کردن به حساب می آوریم که می توانستیم آن را به کار مفیدتری اختصاص دهیم؛ مسلماً اینطور نیست. در واقع، نداشتن یا از دست دادن روابط صمیمانه با انسان های دیگر، به اندازه سیگار کشیدن و دخانیات، برای سلامتی جسمی شما خطرناک است! بنابراین هر زمان که شما با یک دوست مؤنث، در مورد چیزهای بی اهمیت و روزمره زندگی حرف می زنید، در واقع بر سر خود، دست نوازش می کشید! و باید به خودتان تبریک بگویید که کار مفیدی در راستای سلامت جسم و روحتان انجام می دهید! ما به راستی بسیار بسیار خوشبختیم! از همه دخترانی که به زندگی من سلامتی، شادی و عشق هدیه کرده اند،

سپاسگزارم



دوست کسی است که من با او میتوانم صمیمی باشم و جلوی او با صدای بلند فکر کنم. همیشه داشتن دوستی خوب در زندگی میتونه تاثیر کاملاً مستقیمی داشته باشه... کمتر کسی رو میتونید پیدا کنید که حرف دوستان صمیمی و نزدیکش رو گوش نده و کلاً اون دوست روش تاثیر نداشته باشه حتی خیلی وقتها دوستان آدم میتونن از

آنها این مطلب را در دانشگاه استنفورد تدریس می کنن! در یک کلاس بعدازظهر در دانشگاه استنفورد، آخرین سخنرانی در مورد ارتباط ذهن و بدن بود، بررسی تأثیر استرس و اضطراب بر بدن انسان. سخنران جلسه) رییس بخش روانشناسی دانشگاه (در حین صحبت-هایش به این موضوع پرداخت که یکی از بهترین کارهایی که یک مرد می تواند برای سلامتی اش انجام دهد، ازدواج کردن با یک زن است! در حالی که یکی از بهترین کارهایی که یک زن می تواند در این راه انجام دهد، تقویت روابطش با دوستان هم جنس اش است. همه خندیدند، اما او کاملاً جدی

بود



زنان به طرز متفاوتی با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند و یک سیستم حمایتی فراهم می آورند که استرس و دشواری های زندگی را با یکدیگر تقسیم کرده و از شدت آن می کاهند. به لحاظ روانشناختی، این کیفیت که به «وقت گذرانی با دوستان مؤنث» تعبیر می شود، به تولید سروتونین بیشتری در بدن کمک می کند؛ نوعی انتقال دهنده عصبی که با افسردگی مقابله می کند و در بدن احساس سرزندگی و نشاط به وجود می آورد. زنان احساسات شان را با یکدیگر در میان می گذارند، در حالی که مردان اغلب، روابطشان را بر مبنای کار و فعالیتشان شکل می دهند. آنها به ندرت با رفقاییشان در مورد اینکه راجع به مسایل جدی و روزمره چه احساسی دارند و یا زندگی خصوصی شان چطور پیش می رود، حرف می زنند. بله، آنها در مورد کار، ماشین، ماهیگیری، شکار، گلف) و فوتبال (!حرف می زنند، ولی در مورد احساساتشان؟ بعید است! با زنان اما

خلاصه‌ای از فصل؛ به سوی رهایی؛ / جنس دوم/سیمون دوبوار

احساساتی او با مانع‌های متعددی روبه‌رو می‌شود. آشنایی با هم‌آغوشی بی‌فردایی که برای آرام کردن تن و ایجاد تمدد روانی مرد کفایت می‌کند و برای او کار آسانیست برای زن امکان‌پذیر نیست. برای اغلب زن‌ها، همچنان که برای بعضی مردان، فقط موضوع فرونشاندن میل مطرح نیست، بلکه حفظ شایستگی انسانی هم مطرح است. مردی که از زنی بهره‌مند می‌شود و هنگامی که او را نیز بهره‌مند می‌کند خود را مانند نفس یگانه مطرح می‌کند. مانند فاتح آمر، بخشنده. اما زن می‌خواهد تصور کند که می‌بخشد و تأکید دارد که می‌گیرد. اما این‌گونه نیست. زن اگر در قبال پیش‌قدم‌هایش از مردی پاسخ رد بشنود احساس حقارت می‌کند. اما مرد اگر به بازی گرفته شود خشمگین می‌شود و حس می‌کند در مسأله‌ای موفق نشده است، فقط همین. حال آنکه زن در آشوب، انتظار و نوید، رضایت داده است که تن شود و جز با تباها شدن نمی‌توانسته برنده شود و از دست رفته باقی می‌ماند. لذت گاهی به جای رها شدنش او را دلبسته می‌کند. و جدایی هرچند هم دوستانه باشد باز او را آزرده خاطر می‌کند.

شگفت آن است که برای زن دشوارتر از مرد است فردی از جنس مخالف را به مثابه خود بپذیرد. زن را به آسانی می‌توان دوست داشت. زن دارای امتیازیست که مرد را به دنیایی متفاوت از دنیای او می‌برد و مرد در کنار او به اکتشاف می‌پردازد و لذت می‌برد و چون موقعیت‌اش محدود و تابع است، تمام خصلت‌های مثبت‌اش فتح به نظر می‌آید. مرد فکر می‌کند که زن قربانی وضعیت خویش است. چه می‌توانست باشد، و چه می‌تواند باشد. می‌توان به او فراوان قرض داد اما ابداً چیز معین و مشخصی نیست و به همین سبب مرد زود از او خسته می‌شود. اما احساس دوستی به مرد آسان نیست. زیرا او همان است که خود را برای آنکه به طور قطعی وجود داشته باشد ساخته. مرد را باید با حضور واقعیت‌اش دوست داشت نه با نویدها و امکان‌های نامطمئن او.

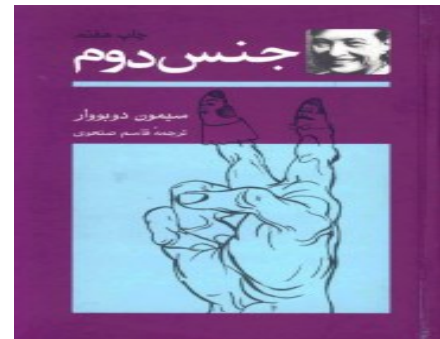
طبیعت اروتیسم زنانه و دشواری‌های زندگی آزاد جنسی، زن را بر آن می‌دارد که تک‌همسری پیشه کند. اما رابطه و

هیچ مورد با اهمیتی توفیق نمی‌یابند و از سوی دیگر، در یافتن تعادل درونی دچار زحمت می‌شوند. و موافقان معتقدند که زنان هیچ‌گونه راه اشتباهی را نمی‌روند. اما باید پذیرفت زنان هنوز در نیمه راه هستند و زنی که خود را از نظر اقتصادی از مرد رها می‌کند باز هم در همان موقعیت، از شرایط مشابه اجتماعی و روانی و اخلاقی برخوردار نیست. زیرا زن در پشت سرش گذشته‌سپریچه‌ها را ندارد و اجتماع هم به او با همان دید نمی‌نگرد.

زن برای کمال بخشیدن به زنانگی‌اش باید خود را طمع کند و از خواسته‌ی خود به عنوان نفس سلطه‌گر چشم‌پوشد. زن رها شده، از وظیفه زنانگی دوری می‌کند، زیرا نمی‌خواهد خود را مثله کند اما همین طرد جنسیت، خود نوعی مثله شدن است. زن نیز مانند مرد موجودی بشری با جنسیتی متفاوت است و انصراف او از زنانگی، مانند انصراف از قسمتی از انسانیتش است.

برای زنی که قصد دارد زن بماند و به جنس دیگر نزدیک شود دشوارترین مسأله‌ها، در زمینه جنسی مطرح می‌شود. زن، برای اینکه فردی کامل و برابر با مرد باشد، باید به دنیای مردانه دسترسی داشته باشد؛ همان‌طور که مرد به دنیای زنانه دسترسی دارد. اما توقع‌های دیگری در این دو مورد، به موازات هم به جلو نمی‌روند.

واقعیت این است که مردان در قبال وضعیت جدید زنان تصمیم می‌گیرند؛ زنی که رفاه بسیار یافته دیگر پیشاپیش خود را محکوم نمی‌بیند و از زنانگی خود غافل نمی‌ماند و جاذبه جنسی خود را از دست نمی‌دهد، اما با وجود این موفقیت، که نشانی از پیشروی به سوی تعادل است باز هم ناقص می‌ماند. هنوز هم برای زن دشوار است که روابط مطلوبی با جنس دیگر برقرار کند. زندگی اروتیک و



قوانین فرانسسه، فرمانبری را دیگر در شمار تکلیف زوجه قرار نمی‌دهند و هر زن فرانسوی به صورت فردی صاحب رأی درآمده است. این آزادی‌ها اگر با استقلال اقتصادی همراه نباشد، به صورت انتزاعی باقی می‌ماند؛ زنی که دیگران از وی نگهداری می‌کنند تنها به دلیل دردست داشتن ورقه رأی نمی‌تواند از قید نرها رهایی یابد. زمانی که زن انگل نباشد می‌تواند نظامی را که متکی به وابستگیست در هم بریزد. زنی که تولیدکننده باشد تعالی خود را به چنگ می‌آورد. اما نباید گمان کرد با کنار هم گذاشتن حق رأی و حرفه، می‌توان زن را به رهایی کامل رساند. در دنیای سوسیالیست است که زن با دستیابی بر یکی، دیگری را برای خود تأمین می‌کند. باید توجه داشت که ساختار اجتماعی بر اثر تحول زن عمیقاً تغییر نکرده و زنان کارگر افرادی استثمار شده‌اند؛ و کارهای بیرون از خانه آنها را از بیگاری خانگی معاف نمی‌کند. طبیعیست که زنانی که محروم از اوقات فراغت و وارث سنت فرمانبری هستند، رفته‌رفته فقط به توسعه درک سیاسی و اجتماعی خود پردازند. آن‌ها چون در ازای کار خود، به منافع معنوی و اجتماعی که حق دارند دست نمی‌یابند، طبیعیست که اجبارها را بدون شوق و شور بپذیرند.

بحث‌هایی که فمینیست‌ها و ضدفمینیست‌ها راه می‌اندازند در مورد زنانی هست که در حرفه خود ممتاز بوده و به موفقیت‌های مالی و اجتماعی رسیده‌اند. مخالفان تأکید دارند که زنان از بند رسته، امروزه در

را قانع کند «زن بمانند» سازمان می‌بخشند. اما زنانی هستند که این اجتماع دور از عدالت را مورد اتهام قرار داده‌اند و ادبیات معترض و قوی‌ای آفریده‌اند. «ویرجینیا وولف» خاطر نشان می‌کند که «جین اوستن، خواهران برونه، و جرج الیوت» ناگزیر شده‌اند انرژی زیادی را به صورت منفی صرف کنند تا خود را از اجبارهای خارجی برهانند و بالاخره به مرحله‌ای برسند که نویسندگان مرد دارای ذهن گسترده، کار خود را از آنجا آغاز کرده‌اند. امروزه زنان برای اینکه خود را آشکار کنند زحمت کمتری متحمل می‌شوند، اما هنوز بر تخصص هزار ساله‌ای که آنان را در زنانگی خود ثابت نگه می‌دارد فائق نیامده‌اند. روشن‌بینی فتحیست که آنان به حق بابت آن احساس غرور می‌کنند.

به طریق اولی شمار زنانی که از دنیای معلوم گذر کرده‌اند تا ابعاد پنهان آن را بجویند بسیار اندک است. «امیلی برونه» در مورد مرگ به پرسش پرداخته‌اند، «ویرجینیا وولف» در مورد زندگی، «ک. منسفیلد» گاهی در مورد احتمال روزمره و رنج. هیچ زنی محاکمه، موبی دیک، اولیس، یا هفت ستون خرد را ننوشته است. آن‌ها به وضع بشری اعتراض نمی‌کنند زیرا تازه شروع به آن کرده‌اند که آن را به عهده بگیرند. چیزی که زن را محدود می‌کند، سرنوشت نیست: به آسانی می‌توان دریافت که از چه رو امکان رسیدن به بلندترین قله‌ها به زن داده نشده است و چرا شاید تا زمان نسبتاً طولانی نیز این امکان به او داده نشود. چیزی که زن در درجه اول باید کسب کند این است که با اضطراب و غرور، آموزش به خود و انهادن شدن و تعالی یافتن را ببیند. فرهنگ باید در خلال حرکت و جنبش آزادی تعالی به چنگ آید. زن تا زمانی که ناگزیر باشد، مبارزه کند تا فردی انسانی شود، نخواهد توانست به خلاقیت دست یابد.

برای توجیه محدودیت‌های زن باید به شرایط او استناد جست نه به جوهری مرموز. به گفته جفرسون «بگذارید وجود داشته باشیم، بعد بخواهید که هستی‌مان را توجیه کنیم». آنچه مسلم است این است که امکان‌های زن برای بشریت، تاکنون خفه شده و گمگشته بوده است، و به نفع زن و همگان است که بالاخره اجازه دهند که زن با تمام بخت‌های مساعد خود رو به‌رو شود.

www.balkon.ir منبع: www.balkon.ir **نسرین سالاری**

طبقه‌ای از زنان هستند که این نظریات در موردشان صدق نمی‌کند. زیرا حرفه‌ای آن‌ها نه تنها به اثبات زنانگی‌شان لطمه‌ای وارد نمی‌کند، بلکه آن را تقویت هم می‌کند. زنانی که درصددند، به یاری بیانی هنری، از اصلی که خود ایجاد کرده‌اند فراتر روند: هنرپیشه‌ها، رقاصه‌ها، آوازخوان‌ها. آن‌ها مدت سه قرن است که تقریباً یگانه زن‌هایی بودند که در دل اجتماع، از استقلالی واقعی بهره‌مند بودند و اکنون نیز مقام ممتازی دارند. اما نباید فراموش کرد که دام‌های پنهانی همواره در کنار این امتیازات وجود داشته و دارد.

بسیاری از زنان در موقعیت خلاقه طبع آزمایی می‌کنند. موقعیت زن اورا آماده می‌کند که در ادبیات و هنر به دنبال وسیله نجات بگردد. زن، در گفت‌وگوها و یادداشت‌های خصوصی‌اش، با اعتماد قلبی سخن می‌گوید. کافیست اندکی جاه‌طلبی داشته باشد، آن وقت خاطراتش را به رمان تبدیل می‌کند. هنگامی که زن بر آن می‌شود که بنویسد یا نقاشی بکشد و یگانه هدفش پرکردن خلاء روزهای زندگی‌اش است، و آثارش به عنوان آثار بانوان مطرح می‌شود، نه وقت و نه توجه بیشتری صرف آن‌ها می‌کند. و نیز به علت نداشتن آموزش جدی همواره آماتور باقی می‌ماند. حتی اگر در سنین جوانی هم شروع کرده باشد به ندرت پیش می‌آید که هنر را به عنوان کار جدی دنبال کند. او به بی‌کاری خو گرفته و به ندرت لزوم سخت انضباط جدی را حس کرده. خود را مکلف نمی‌کند که به تکنیکی قوی دست یابد و از تجربه‌های تردیدآمیز و بی‌ثمر خود نفرت دارد. زن معمولاً کار نمی‌کند بلکه ادای کارکردن را درمی‌آورد زیرا به منفعل بودن عادت کرده است. اما عده‌ای از زنان هستند که از این مانع نخستین می‌گذرند و پایداری نشان می‌دهند. اما ناتوانی «فراموش کردن خود»، نقصیست که با وزنه‌های بیش از هر حرفه‌ای دیگری، در این جا بر آن‌ها سنگینی می‌کند. زن برای گریز از دنیایی که غالباً در آن احساس می‌کند که ناشناخته و ادرکنشده مانده است کوشش می‌کند. اما او هنوز جرأت رنجاندن ندارد. انفجار راه نمی‌اندازد و به نظرش می‌رسد که با فروتنی و ذوق سلیم، ادعاهای ادبی خود را مورد عفو و اغماض قرار دهد. نارسایی‌ها زن به جای آن که او را غنا بخشد او را فقیر می‌کند و عشقش به خود، حالت کلیشه می‌یابد. روی ارزش‌های مطمئن سنت‌گرایی شریطندی می‌کند، و دقیقاً همان لحن شخصی را که از او انتظار دارند وارد ادبیات می‌کند. و همین فروتنی عقلاانه است که استعداد زن را تعیین کرده است. همیشه زن‌هایی هستند که اجتماع را بدان‌گونه که هست می‌پذیرند، آن‌ها ستاینندگان بورژوازی هستند و به فریبی که هدفش این است که زنان

ازدواج در مورد زن بسیار کمتر باکسب و کار وی سر آشتی دارد تا مرد. زن که در عالم احساس احترام به برتری مردها تربیت شده، ممکن است هنوز هم اعتقاد داشته باشد که مقام اول را مرد باید احراز کند، و گاهی بیم آن را دارد که اگر خودش مقام اول را مطالبه کند باعث خرابی کانون خانواده شود، زن در میان میل به آشکارکردن خود و میل به کنارگیری دچار **تشت** می‌شود.

زن مستقل، امروزه بین منافع حرفه‌ای و دل‌نگرانی‌های میل طبیعی‌اش، دو پاره شده و به زحمت می‌تواند تعادل خود را بازیابد. اگر آن را تأمین می‌کند، به قیمت امتیاز دادن‌ها، فداکاری‌ها، بندبازی‌هاییست که او را دچار تنش دائمی می‌کند و دلیل حالت عصبی و شکننده وی بیشتر در این امر است تا در اصول فیزیولوژیک.

هنگامی که انسان انجام امور حرفه‌ای زن را در نظر می‌گیرد و بر اساس آن قصد دارد آینده‌اش را در نظر مجسم کند، نباید این مجموعه حقایق را از نظر دور بدارد. زن، در دل موقعیتی آشفته و ناهموار، در حالی که هنوز هم در خدمت وظایفی که از نظر سنتی جزو زنانگیست قرار دارد، به حرفه‌ای دست می‌زند. موقعیت‌های عینی برایش مساعد نیست. این که انسان، تازه از راه رسیده‌ای باشد که می‌کوشد در دل اجتماعی مخالف با دست‌کم بدگمان، راهی برای خود بگشاید، همواره راهی دشوار است.

زن گاهی دچار این حس می‌شود که استعداد ندارد که کوشش‌هایش را به پایان برساند و این امر قبول شکست از پیش است. و سپردن تمام شانس‌های موفقیت به مردان. و به دنبال آن به موقعیتی معمولی رضایت می‌دهد و جرأت نمی‌کند جای بالاتری را هدف قرار دهد. احتیاط، انسان را محکوم به آن می‌کند که معمولی باشد و در زن به ندرت میل به ماجراجویی، تجربه بی‌ثمر و کنج‌کاو بی‌غرض بر می‌خوریم. زن تحت تسلط دنیای مردانه باقی می‌ماند، موفقیت‌های ذهنی خود را هدف قرار می‌دهد. برای انجام کارهای بزرگ، چیزی که زن امروزی فاقد آن است، همان فراموش کردن خود است. اما انسان برای فراموش کردن خود باید به نحوی اساسی مطمئن باشد که خود را یافته است. زن که در دنیای مردها «تازه از راه رسیده» به شمار می‌آید و حقیرانه، کمک آن‌ها را می‌طلبد هنوز گرفتارتر از آن است که به دنبال خود بگردد.



هه‌ووو هاو‌دهنگ به يه‌ک ئاواز
 بۆ‌داد‌په‌روه‌ری به‌ نیاز
 ئی‌مه‌ین هه‌ووو ده‌که‌ین نه‌فره‌ت
 ده‌ئین نا هه‌رگیز بۆ‌سته‌م
 هه‌شتی م‌ارس شای رۆژه‌کانی
 ده‌سته‌پیک‌ی نو‌ی بۆ هاوسانی
 ده‌با به‌هاوسه‌نگی بژین
 پیاوون رن‌ده‌وو‌بوونه‌ورن
 به‌ئێ بۆ م‌رۆف‌ سالاری
 بۆ سه‌ره‌سته‌ی به‌یه‌ک ب‌روا
 هه‌شتی م‌ارسی شای رۆژه‌کانی
 ده‌سته‌پیک‌ی نو‌ی بۆ هاوسانی
 ئازادی ده‌که‌ین به‌ نیاز
 بۆ خه‌بات ده‌که‌ین بانگه‌واز
 له‌ژێر ده‌سته‌بوونی ئافره‌ت
 نا بۆ ژینگی بی‌ به‌ره‌م
 بۆ ژنانی گشت جیهانی
 بۆ داد‌په‌روه‌ری و یه‌کسانی
 ئاسته‌نگی پیشک‌ه‌وتن نه‌یین
 بۆ به‌کتر گرنگو سه‌روه‌رن
 بۆ ئازادی و بۆ هه‌وشیاری
 بانگمان به‌ گشت دنیا ده‌گا
 بۆ ژنانی گشت جیهانی
 بۆ داد‌په‌روه‌ری و یه‌کسانی

پیکه‌ینانی سیمیناریکی زانستی ده‌روونناسی بۆ دوکتور سامان سیوه‌یلی

به‌پێزانی له‌ به‌شیک‌ی دیک‌ی وته‌کانیدا
 ئاماژه‌ی به‌ باروودۆخی ژنان له‌ کاتی
 دووگیان بوون و قۆناعی پاش منداڵ بوون
 له‌ بوواری ده‌روونیدا کرد و پیتی وابوو که
 له‌ کۆمه‌لگا سوونه‌تی و پیاوسالاره‌کاندا که
 خوازیاری منداڵی کور له‌ دایکن،
 باروودۆخه‌که‌ به‌ جۆریکه‌ که‌ دایک له‌ ماوه‌ی
 دووگیان بووندا زۆر جار به‌هۆی ئه‌وه‌ی
 کۆریه‌له‌که‌ی کچه‌، تووشی شوکی ده‌روونی
 ده‌بێ و ئه‌م نا‌ئارامیه‌ش واده‌کات که‌ دواتر
 کاریگه‌ری له‌ سه‌ر که‌سایه‌تی و زاتی
 منداڵه‌که‌ش دابنێ .

دوکتور سامان سیوه‌یلی له‌ کۆتایی
 باسه‌که‌یدا پڕزایه‌ سه‌ر چۆنییه‌تی
 چاره‌سه‌ری گری ده‌روونیه‌کان و گرینگی
 خۆناسینی م‌رۆفه‌کان له‌ لایه‌ن خۆیانه‌وه‌ .



یه‌کیه‌تی ژنانی دیموکراتی کوردستان
 رۆژی شه‌مه‌ 30 به‌فرانباری 1391ی
 هه‌تاوی سیمیناریکی بۆ دوکتور سامان
 سیوه‌یلی له‌ ژێر ناوی " ژن و ده‌روون
 درووستی " پیک هینا .

له‌م سیمیناره‌دا که‌ به‌ ئاماده‌بوونی
 به‌شیک‌ی زۆر له‌ ئه‌ندامانی حیزبی و ژنانی
 نیو که‌مه‌په‌کانی حیزب به‌پۆه‌چوو، دوکتور
 سیوه‌یلی زۆر به‌ وردی باسیکی له‌
 هۆکاره‌کانی تووشبوونی ژنان به‌ نه‌خۆشییه
 ده‌روونیه‌کان کرد و ئاماژه‌ی به‌مه‌دا که‌ به
 پیتی ئاماره‌کان ده‌رکه‌وتوو که‌ ره‌گه‌زی
 مێینه‌ زیاتر تووشی نه‌خۆشییه
 ده‌روونیه‌کان دین به‌ جۆریکه‌ که‌ ئه‌مه
 ژنانن که‌ زیاترین پێژه‌ی سه‌ردان بۆ
 کلینیکه‌کانی چاره‌سه‌ری ئه‌م نه‌خۆشییه
 ده‌ن.

The message of women organizations of Iranian Kurdistan for international women's day (march 8)

The message of women organizations of Iranian Kurdistan for international women's day (march 8)
 Honorable compatriots
 The combatants of Kurdistan
 The liberal women of Kurd's nation
 The struggle for freedom, achieving equality and respecting human values have a long history of sacrificing. The struggle of women to achieve their fundamental rights and forming an equal society for men and women has rooted from centuries. One of those historical days which women generally and liberal men particularly cherish is 8th march (international women's day)
 A short look back in this auspicious occasion can prove the reality that marking 8th March as an international day has passed a very difficult circumstance.

In the same day in 1875 the women workers of spinning and weaving factory in New York city protested because of the low payment for their job but unfortunately police forces faced them and wounded many of them. In 1977 UNISCO marks 8th

march as an international women's day. From then on women's struggle has been respected by many various nations across the world. This year we reminisce 8th March in a time which women of Iran generally and Kurd's women of that part of Kurdistan specially are deprived even from their initial rights and women of subaltern nations are regarded as citizen grade 3 and 4. Even Islamic republic of Iran's constitution deprives women from their fundamental rights. By this auspicious occasion we value the struggle and attempt of women of Kurdistan specially and Iran generally. And we announce that we as Kurd's women will try more and more until getting all our humanistic and national rights. And we hope that we could form an equal society and we do not forget that the shortest way to reach our rights is unity of all.

Once more our congratulations with the international women's day and best wishes of happiness and success.

Iranian Kurdistan
 democratic union
 Kurdistan's democratic

union
 The organization of (komalay zhnani rojhelat)
 The organization of (asoizhni kurd)
 The committee of (afratani sazmani khabat)
 The women of democratic Kurdistan union



